

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Sociální podnikání a rozvoj regionů

Bc. Petra Voglová

© 2018 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Petra Voglová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Sociální podnikání a rozvoj regionů

Název anglicky

Social business and regional development

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je návrh možnosti sociálního podnikání jako faktor rozvoje regionu s cílem trvale udržitelného rozvoje při respektování zásad regionální politiky. Dílčím cílem je zjistit jak veřejnost vnímá pojem sociálního podnikání. Dalším dílčím cílem bude zjistit vize aktérů sociálního podnikání v České republice.

Metodika

Teoretická část a charakteristika prostředí budou vycházet ze studia dokumentů. Terénní šetření bude provedeno pomocí kvantitativního a kvalitativního přístupu. Pro kvantitativní techniku budou použity dotazníky zaměřené na zjištění informovanosti veřejnosti o pojmu sociálního podnikání v různých oblastech působení. Pro kvalitativní techniku budou použity polostandardizované rozhovory s představiteli vybraných sociálních podniků a ostatních aktérů. Výsledky budou zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Osnova práce: 1. Úvod, 2. Cíl práce a metodika, 3. Teoretická část, 4. Charakteristika prostředí, 5. Terénní šetření 6. Zhodnocení výsledků a diskuze, 7. Závěr, 8. Seznam použitých zdrojů, 9. Přílohy

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

sociální podnik, sociální cíle, dotace, financování, region, regionální rozvoj

Doporučené zdroje informací

- BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- DISMAN, M. – UNIVERZITA KARLOVA. *Jak se vyrábí sociologická znalost : příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1966-8.
- DOHNALOVÁ, M. – PRŮŠA, L. *Sociální ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-573-1.
- DOHNALOVÁ, M. *Sociální ekonomika, sociální podnikání : podnikání pro každého*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-269-3.
- KHENDRICHE TRHLÍNOVÁ, Z. *Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů*. Praha: Auditorium, 2014. ISBN 978-80-87284-44-5.
- MÉSZÁROS, P. *Sociální podnikání 10 úspěšných příkladů z Evropy*. Praha: Nový prostor, 2008. ISBN 978-80-903990-1-3
- NYSSENS, M. – ADAM, S. – JOHNSON, T. *Social enterprise : at the crossroads of market, public policies and civil society*. New York, NY: Routledge, 2006. ISBN 0415378796.
- SÝKORA, L. – KOSTELECKÝ, T. – MAJEROVÁ, V. *Sociální kapitál a rozvoj regionu : příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.
- VITURKA, M. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3638-9.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.
-

Předběžný termín obhajoby

2017/18 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavla Varvažovská, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 26. 10. 2017

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 1. 11. 2017

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 09. 03. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Sociální podnikání a rozvoj regionů" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.3.2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavle Varvažovské, Ph.D. za její skvělé vedení mé diplomové práce, za její rady, doporučení a připomínky. Dále bych ráda poděkovala mé rodině a přátelům, kteří mě podporovali po celou dobu studia.

Sociální podnikání a rozvoj regionů

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá sociálním podnikáním v souvislosti s rozvojem regionů. Cílem práce je návrh možností jak využít sociální podnikání v regionech a snížit nerovnosti v regionech pomocí tohoto podnikání. Podpora zaměstnávání znevýhodněných osob a využití místních zdrojů je aspektem, který je nutné podporovat pro budoucí generace. Teoretická část se zabývá analýzou principů sociálního podnikání a možností způsobu financování sociálního podnikání. Práce charakterizuje kraje České republiky z pohledu demografického, sociálního a ekonomického, s účelem poskytnout souhrnná data o rozvoji regionů. Terénní šetření je provedeno pomocí kvantitativního a kvalitativního šetření a ukazuje, že sociální podnik je veřejností podporován. Oblasti sociálního podnikání mohou být rozšiřovány o další obory, které můžou využít lidský potenciál. Nejdůležitější návrhy a opatření, která mohou do budoucna zvýšit konkurenceschopnost sociálního podnikání, jsou shrnuty v závěru práce.

Klíčová slova: sociální podnik, sociální cíle, dotace, financování, region, regionální rozvoj

Social business and regional development

Abstract

Diploma thesis dealing with social entrepreneurship with regards to regional development. The major goal of diploma thesis is proposal of opportunities link this type of social entrepreneurship in regions and reduce social inequalities there using mentioned social entrepreneurship as a tool. Supporting the employment of disadvantaged people and the use of local resources is an aspect that needs to be fostered for future generations. The theoretical part deals with the analysis of the principles of social entrepreneurship and the possibilities of financing the social entrepreneurship. The diploma thesis characterizes the demographic, social and economic regions of the Czech Republic in order to provide comprehensive data on the development of the regions. The terrain survey is carried out using quantitative and qualitative surveys and shows that the social business is supported by the public. The areas of social entrepreneurship can be extended by other lines of business that can use human potential. The most important proposals and measures with potential to increase the competitiveness of social entrepreneurship in the future are summarized at the end of the diploma thesis.

Keywords: social entrepreneurship, the principles of social entrepreneurship, grant, financing, region, regional development

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická část	12
3.1	Sociální ekonomika	12
3.1.1	Historie sociální ekonomiky	12
3.1.2	Současnost sociální ekonomiky	13
3.2	Sociální podnikání	14
3.2.1	Definice sociálního podnikání	14
3.2.2	Principy sociálního podnikání	15
3.2.3	Legislativa sociálního podnikání	16
3.3	Sociální podnik	17
3.4	Právní formy sociálního podnikání	21
3.5	Sociální podnikání a rozvoj regionů	23
3.5.1	Regionální rozvoj	23
3.5.2	Regionální politika	26
3.6	Financování sociálního podnikání	27
3.6.1	Evropské fondy	28
3.6.2	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky	28
3.6.3	Praha	30
3.6.4	Zaměstnanost	30
3.6.5	Bankovní produkty a programy, ostatní zdroje	31
3.7	Sociální podnikání v zemědělství	34
4	Charakteristika prostředí	36
5	Terénní šetření	62
5.1	Kvantitativní šetření	62
5.2	Kvalitativní šetření	87
6	Zhodnocení výsledků a diskuze	93
7	Závěr	98
8	Seznam použitých zdrojů	102
9	Přílohy	108
	Seznam obrázků, grafů a tabulek	108
	Seznam zkratk	110

1 Úvod

Sociální ekonomika je pojem velmi široký a jejím cílem je rozvíjet místní služby, podporovat regiony a nalézat nové ekonomické aktivity, které budou směřovat k růstu zaměstnanosti, odstraňovat bariéry, podporovat integraci znevýhodněných osob na trhu práce a snižovat rozdíly, které jednotlivé regiony odlišuje od sebe.

Významným nástrojem sociální ekonomiky je sociální podnikání, forma podnikatelských aktivit, které plní vše co je cílem sociální ekonomiky. Principy sociálního podnikání vychází z potřeb regionů a řeší místní problematiku v návaznosti na sociální integraci znevýhodněných osob a přitom využívají lokální zdroje s respektem k životnímu prostředí a se záměrem zisku, který bude použit zpět do sociálního podniku. Tato kombinace podnikatelského subjektu, delegováním veřejného zájmu na subjekty sociálního podnikání, umožňuje realizovat sociální politiku a naplňovat sociální soudržnost a vytvářet tak vhodné podmínky k zajištění blahobytu pro všechny obyvatele. Velmi úspěšné sociální podniky najdeme v Itálii, Velké Británii, Německu, Polsku a Litvě. Tyto příklady mohou inspirovat naše regiony a pomoci s aplikací sociálního podnikání do legislativního procesu.

Hlavním tématem práce je sociální podnikání, podnikání, které samo o sobě přináší regionu pomoc při řešení základních priorit. Pro sociální podnikání je typické, že čerpá a využívá místní zdroje a je tak přínosem pro celý region. Spojuje lidi, kteří by za normálních okolností spolu nikdy nespolupracovali, a tím by region mohl přijít o možnost využít potenciálu ukrytého v těchto lidech.

Práce je zaměřena na skutečnosti, které propojuje sociální podnikání s regionem a na možnosti spolupráce aktérů nejen uvnitř sociálního podnikání, ale i ven s cílem udržitelného rozvoje pro budoucí generace. Současné využití sociálního podnikání jako možného partnera při regionálním rozvoji se odehrává ne vždy koordinovaně a ne vždy s podporou regionů. Pro většinu sociálních podniků se bude jednat o podporu finanční, ale najde se část podniků, která je soběstačná a své podnikání ekonomicky zvládá a potřebuje především podporu regionu na úrovni efektivní spolupráce, informovanosti a propagace. Nejen region jako instituce, ale i obyvatelé se mohou díky své participaci podílet na utváření regionu a společně tak zlepšovat místní podmínky a zvýšit tak atraktivnost svého regionu.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem práce je návrh možnosti sociálního podnikání jako faktoru rozvoje regionu s cílem trvale udržitelného rozvoje při respektování zásad regionální politiky. Je tedy zřejmé, že znalost problematiky sociálního podnikání je klíčová pro plánování a realizaci aktivit vedoucích k rozšíření a podpoře sociálního podnikání. Sociální podnikání jako zprostředkovatel rozvoje regionu je důležitým bodem, který zajišťuje participaci občanů na zlepšení místních podmínek, které povedou k prospěchu všech zúčastněných regionálních aktérů.

Dílčím cílem je zjistit jak veřejnost vnímá pojem sociálního podnikání a k tomu bude sloužit dotazníkové šetření. Dalším dílčím cílem bude zjistit vize aktérů sociálního podnikání v České republice se zaměřením na jejich spolupráci s ostatními aktéry a dále zjistit ekonomickou situaci a to z pohledu dotací a podpor.

Výzkumné otázky budou rozděleny do tří kategorií. Jaké mají obyvatelé kraje povědomí o sociálním podnikání, bude první kategorie. Jaké základní principy sociálního podnikání považují obyvatelé za důležité, bude druhá kategorie. V čem spatřují obyvatelé krajů význam sociálního podnikání, uzavře okruh výzkumných otázek.

Teoretická část a charakteristika prostředí bude vycházet z dostupných teoretických poznatků v dané oblasti a to ze studia dokumentů a bude podkladem pro vypracování praktické části diplomové práce. Převážná část dokumentů bude zastoupena formou odborných publikací, zákonů, studií, výzkumů a elektronických dokumentů. Veškerá data shromážděná na základě elektronických dokumentů budou vybrána pouze z dokumentů, které jsou vydány odbornou institucí či organizací. V úvodu teoretické části se budu věnovat základním pojmům souvisejícími se sociálním podnikáním a jeho principy. Charakteristika prostředí je ve stručnosti popisem základních znaků všech krajů v České republice vycházejících především z dat Českého statistického úřadu.

Terénní šetření bude provedeno ve třech krajích České republiky pomocí kvantitativního a kvalitativního přístupu. Pro kvantitativní techniku sběru dat bude zvoleno dotazníkové šetření. Dotazník se bude z větší části skládat z otázek uzavřených, ze kterých si respondenti zvolí jednu z odpovědí. Forma polootevřených otázek bude použita v malé míře. Na základě dotazníku bude zjišťována znalost pojmu sociálního podnikání a s ním

spojené základní principy. Zjištěná data z terénního šetření budou dále vyhodnocena na základě statistických metod. Kvalitativní technika sběru dat bude využívat polostandardizované rozhovory s představiteli vybraných sociálních podniků a ostatních aktérů. Otázky pro polostandardizované rozhovory vychází z předem daného souboru témat a základních otázek, kdy jejich pořadí a formulace může být pozměněna, eventuálně budou otázky dovysvětleny. Primární otázky jsou orientovány na oblasti, které jsou sledovány v kvantitativním dotazníkovém šetření, jako je ekonomická situace v souvislosti s dotacemi, daňovými úlevami a názorem respondentů na sociální podnikání.

Data získána z dotazníků budou zpracována statisticky a budou doplněna o grafy. Stanovené pracovní hypotézy budou dále potvrzeny nebo vyvráceny statistickou neparametrickou metodou. Bude stanovena nulová a alternativní hypotéza a výstupem bude potvrzení nebo zamítnutí nulové hypotézy.

Výsledky budou na základě kvantitativního a kvalitativního šetření interpretovány, zhodnoceny, diskutovány a bude stanoven závěr. Zhodnocení kvalitativní části se také částečně zaměří na porovnání výsledků se studií, která proběhla v roce 2011 na území České republiky. Diskuze bude vycházet z praktické části a z analýzy výzkumné zprávy sociálního podnikání v zahraničí. Výsledek z praktické části se posoudí a při shodě podobných znaků sociálního podnikání v České republice a zahraničí, bude uveden příklad. Součástí této kapitoly bude na základě získaných informací navržení potenciálních způsobů zapojení sociálního podnikání do regionu, zvýšení informovanosti o sociálním podnikání a dále předložení možných inovativních řešení, které by zvýšily atraktivnost sociálního podnikání a pomohly s jeho fungováním při respektování zásad regionální politiky a za legislativní podpory.

3 Teoretická část

3.1 Sociální ekonomika

Sociální ekonomika je nedílná součást národního hospodářství a jako její třetí sektor vykonává ekonomické aktivity s cílem sociálním a environmentálním. Toto zjednodušené vysvětlení pojmu se dále pokusím zobecnit v návaznosti na rozvoj sociálního podnikání, jež je jeho podstatnou součástí a zkoumaným moderním tématem.

3.1.1 Historie sociální ekonomiky

Koncept "sociální ekonomiky" se datuje do 19. století, kdy různé skupiny organizací a podniků byly kolektivně vytvořeny skupinami lidí v reakci na problémy, kterým čelili kvůli hluboké transformaci ekonomického systému: družstevní společnosti, přátelské (vzájemné výhody) a další formy podniků, jejichž cílem je organizovat výrobu, spotřebu, přístup k úvěrům, přístup ke zdravotní péči a dalším službám na spravedlivějším a demokratičtějším základě (Defourny). V Evropě se poprvé pojem sociální ekonomiky v literatuře objevil ve Francii a je spojována s dílem francouzského liberálního ekonoma Charlese Dunoyera - Nové pojednání o sociální ekonomice. Mezi další ekonomy, kteří v 19. století měli vliv na toto téma řadíme Johna Stuarta Milla a Leona Walrase. Ve 20. století je sociální ekonomika až do roku 1977 pojmem spíše okrajovým a pro západní Evropu byl typičtější kapitalistický sektor a veřejný sektor. Oproti tomu střední a východní Evropa s centrálně plánovanou ekonomikou měla velmi malý prostor pro sociální ekonomiku. Pokud tomu tak bylo, šlo pouze o družstva a neziskové organizace, které neměly na prvním místě pouze zisk.

V České republice se myšlenka sociální ekonomiky a její počátky tradují již od 19. století a to především díky aktivitě spolků a družstev. Mezi českými osobnostmi minulosti nacházíme zastánce myšlenky solidarity i základních tezí sociální ekonomiky a také snah zakládat spolky či družstva, které bychom mohli dnes chápat jako "kořeny" českých sociálních podniků. Patří k nim například František Cyril Kampelík (1805-1872), František Ladislav Chleborad (1839-1911), Karel Engliš (1880-1961) a jiní (Dohnalová, Průša, 2011, s. 42).

Zvýšení zájmu o sociální ekonomiku můžeme zaznamenat v některých evropských zemích v poslední čtvrtině 20. století a to díky družstvům, nadacím, sdružením a spolkům. Sociální

potřeby, nezaměstnanost, zdraví, vzdělávání, sociální vyloučení a mnoho dalších aspektů mělo za následek, že tyto problémy je nutné řešit a zodpovědnost by měla být rozdělena mezi veřejný sektor, soukromý sektor a třetí sektor. Řešení pomocí trhu či makroekonomické politiky nemá takovou schopnost problémy minimalizovat či omezit a není tak možné ponechat tyto skutečnosti bez účasti sociální ekonomiky, která musí být nezbytnou součástí všech ekonomik.

3.1.2 Současnost sociální ekonomiky

Od poslední dekády 20. století se stále více do popředí zájmu dostává třetí sektor a významně se rozšiřují nápravy sociálních a ekonomických nerovností a vznikají tak subjekty, které se rozšiřují do všech hospodářských činností, nejvíce pak v zemědělství, ve službách, maloobchodu a velkoobchodu, průmyslu atd. V současnosti je za nejznámější přední odborníky považován profesor Jacques Defourny, zakladatel a prezident evropské výzkumné společnosti EMES (International Research Network), která byla založena v roce 2002 v Bruselu a provádí výzkumy v oblasti sociální ekonomiky a sociálních podniků. Tým profesora dále iniciuje a podporuje vzdělávání a rozšiřování pojmů z oblasti sociální ekonomiky na univerzitách v Evropě. Jejich charakteristiky sociálních podniků, pojmy související se sociální ekonomikou jsou předlohou pro další země a instituce, a z větší části jsou převzaty do formulací používaných v evropských zemích, ve kterých nejsou zatím legislativně upraveny pojmy z tohoto třetího sektoru. Tak jako např. u nás v České republice, kde zatím sociální ekonomika není právně ukotvena. Konkrétně, síť EMES studuje socioekonomické subjekty, které jsou stále důležitější v Evropě i jinde, i nadále nedostatečně prozkoumány. Tento výzkum se doposud zaměřuje hlavně na Evropu - prostor s vlastními tradicemi, zvláštními politickými institucemi (jako je EU), a tudíž programem pro výzkum třetího sektoru, který se do určité míry liší od ostatních regionů světa. EMES se však nyní podílí na vývoji výzkumu na širší zeměpisné úrovni prostřednictvím rozšířeného mezinárodního členství a prostřednictvím mezinárodních partnerství (např. S UNDP a výzkumnými sítěmi v Latinské Americe a východní Asii).

Definicemi sociální ekonomiky, vymezení subjektů, principů a dalších hledisek se zabývá další mezinárodní nevládní organizace CIRIEC INTERNATIONAL, mezinárodní centrum pro výzkum a informace o veřejné, sociální a kooperativní ekonomice. V souvislosti s historií a současností vychází definice sociální ekonomiky z povahy a typů subjektů, které se vyznačují společnými principy, přístupy a sledují stejný cíl.

3.2 Sociální podnikání

3.2.1 Definice sociálního podnikání

Sociální podnikání nemá jednoznačně stanovenou definici, ale v zahraničí je tento pojem již desítky let definován, a proto se u nás nejčastěji používá popis výrazu sociální podnikání podle znaků EMES, které definovala česká nestátní nezisková organizace TESSEA.¹

"Sociální podnikání jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí. Hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním, sociálním nebo kulturním znevýhodněním. Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu." (TESSEA ČR, z.s.)

V souvislosti s pojmem sociální ekonomika formuloval J. Defourny překážky, které jsou spojeny s tématem sociální podnik:

- vládní politika, která spoléhá na sílu volného trhu a podceňuje hodnotu alternativních organizací a podniků zejména v podmínkách místního rozvoje;
- nedůvěra v družstva a NNO, jež je v mnoha zemích zapříčiněna negativním vnímáním družstev – i těch, která vznikla před érou komunismu – jako organizací spojenými s předchozím komunistickým režimem;
- vysoká závislost neziskových organizací na státu v sociální oblasti, nedostatečné ocenění role subjektů třetího sektoru jako alternativní možnosti;
- subjekty třetího sektoru vznikají v občanské společnosti a za účelem plnění sociálního poslání, někdy své činnosti přizpůsobují možnostem získat finanční příležitosti;
- nedostatky legislativního rámce regulujícího ekonomické aktivity subjektů třetího sektoru ve prospěch samofinancování;
- všeobecný nedostatek důvěry v solidární jednání; koncept solidarity je v první řadě

¹ TESSEA ČR, z.s. (ve zkratce „TESSEA“) je nestátní nezisková organizace, jejímž posláním je přispívat k rozvoji sociálního podnikání v České republice, s vazbou na činnost v regionech. TESSEA zastřešuje sociální podniky z celé České Republiky, propojuje je, podporuje jejich zájmy a prezentuje je navenek. Současně jim a všem dalším zájemcům o téma podává aktuální informace o sociálním podnikání nejen v České Republice, ale i jinde ve světě.

vnímán jako vztah jednotlivce k přátelům a rodině; vidina ekonomické aktivity je spojena s vlastními cíli než s pozitivním přínosem pro celou společnost;

- přetrvávající vliv politické kultury z předchozího režimu, ve kterém byly aktivity účastníků sociální ekonomiky limitovány jejich vlastními zájmy;
- problém mobilizace zdrojů lidských, finančních (Dohnalová, 2015, s. 37)

Tyto paradigmaty se v současné době snaží sociální podniky rozbořit a svojí aktivní účastí v hospodářství objasnit princip a cíl sociálního podnikání.

Pátrání po správné definici sociálního podniku je v posledních dvou desetiletích ústředním tématem. Nejvíce diskutovaná kritéria pro sociální podnik jsou specifická úloha jednotlivých sociálních podnikatelů, místo sociálních inovací, hledání tržních příjmů a otázka správy. (Defourny, Nyssens, 2017)

3.2.2 Principy sociálního podnikání

Sociální podnikání je postaveno na principech, které nám objasňují podstatu pochopení poslání sociálního podnikání.

Obrázek č. 1 Principy sociálního podniku TESSEA

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Sociální prospěch	2. Ekonomický prospěch	3. Environmentální a místní prospěch
<p>Obecná definice:</p> <p><u>0a) Veřejně prospěšný cíl formulován v zakládacích dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit.</u></p> <p>Podtrženo = vyžadováno.</p>	<p><u>1a) Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí.</u></p> <p><u>1b) Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku.</u></p>	<p><u>2a) Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů.</u></p> <p><u>2b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích.</u></p> <p><u>2c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech.</u></p> <p><u>2d) Schopnost zvládat ekonomická rizika.</u></p> <p><u>2e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock).</u></p> <p><u>2f) Vykonávání soustavně ekonomické aktivity.</u></p> <p><u>2g) Trend směrem k placené práci.</u></p>	<p><u>3a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky.</u></p> <p><u>3b) Využívání přednostně místních zdrojů.</u></p> <p><u>3c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby.</u></p> <p><u>3d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.</u></p>

Zdroj: TESSEA Úprava principů z roku 2011 schválena expertním výborem TESSEA 10.10.2014

Další formulace pojmu sociálního podnikání jsou převážně od subjektů podpor a dotací a můžeme se tak setkat s definicemi, které jsou podobné, ale především přizpůsobené konkrétním výzvám dotačních titulů a nedefinují tak přímo pojem sociálního podniku, ale především jeho principy²

Dále by se dala použít negativní definice, tzn., co sociální podnikání není:

Podnikatel, který se označuje za sociálního podnikatele v sociálním podnikání; občasné zaměstnávání znevýhodněných osob; plnění zákonné povinnosti zaměstnávat osob se zdravotním postižením³; odebírání výrobků a služeb od zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají více jak 50% zaměstnanců na zřízených nebo vymezených chráněných místech; podnik, který plní jen jeden ze tří principů; finanční podpora sociálních podniků.

Další oblastí sociálního podnikání, která není vymezena, jsou kritéria a ukazatele pro jednotlivé druhy a dále není určeno měření, přínosy, dopady a hodnocení.

Indikátory podle kterých se řídí i Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (MPSV ČR) a používá je ve vyhlášených dotačních titulech na podporu sociálního podnikání, jsou opět převzaty od TESSEA a jsou uvedeny v příloze č. 1 Přehled rozpoznávacích indikátorů pro obecné sociální podniky (SP). Pro integrační sociální podniky (WISE) má TESSEA také zpracován přehled rozpoznávacích indikátorů.

3.2.3 Legislativa sociálního podnikání

Sociální podnikání není nijak v zákoně upraveno a může se tak zdát, že jen tak proplouvá českým legislativním prostředím. I přes tyto skutečnosti se sociální podnikání řídí všemi platnými zákony, které jsou dané pro běžné podnikání a odvozují se dle právní formy jednotlivých aktérů sociálního podnikání.

V novém občanském zákoníku (NOZ) je již první ustanovení o sociálním podnikání prostřednictvím sociálních družstev. Detailnějšímu popisu právních forem se věnuje v následující kapitole 2.3 Právní formy sociálního podnikání.

2 Definice principů sociálního podnikání podle ESF: sociální princip, ekonomický princip, environmentální princip, lokální (místní) princip

Definice principů sociálního podnikání podle OP Praha – pól růstu ČR: Sociální podnik, neboli subjekt sociální ekonomiky je založený na těchto čtyřech principech: sleduje společensky prospěšný cíl, sleduje sociální prospěch, sleduje ekonomický prospěch a sleduje environmentální a místní prospěch

3 Zákon č. 435/2004 Sb., Zákon o zaměstnanosti, § 81 je zaměstnavatel s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru povinen zaměstnat nejméně 4% osoby se zdravotním postižením

Zákon o sociálním podnikání má současná vláda v programovém prohlášení. V návrhu zákona měly být mimo jiné i výhody a úlevy z tohoto podnikání jako např. slevy na daních, přednost při veřejných zakázkách a zvláštní podmínky půjček. Dne 15.5.2017 schválila vláda věcný záměr zákona o sociálním podnikání. Benefity pro sociální podniky ve formě výhod a úlev nebudou přímo v zákoně. Návrh benefitů by měl být součástí Strategie rozvoje sociálního podnikání. Norma měla původně platit již od roku 2017, bohužel do voleb konaných v říjnu 2017 se již nestihne schválit.

Určitě je nutností přijmout zákon o sociálním podnikání, který již spousta evropských zemí má. Právní zakotvení v české legislativě přinese sociálnímu podnikání spoustu výhod, především v upřesnění základních pojmů. Na jedné straně práva, ale samozřejmě na druhé straně povinnosti budou sociální podniky více svazovat a nutit dodržovat principy sociálního podnikání. Tím se tzv. vyčistí síť sociálních podniků, která se k sociálnímu podnikání hlásí, ale nedodržují všechny základní hlediska.

3.3 Sociální podnik

Hlavním typem subjektu sociální ekonomiky je sociální podnik. Definici sociálního podniku nenajdeme tedy v žádném českém zákonu. Oporu můžeme najít v zahraničí, kde již mají zákon o sociálním podnikání, ale i přesto další desítky definic mají společné rysy a stejné cíle.

"Sociálním podnikem se dle definice TESSEA rozumí, „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku. Sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního."(TESSEA ČR, z.s.)

Teoreticky lze koncept sociálního podniku také považovat za nástroj pro budování mostů mezi různými složkami třetího sektoru (Nyssens, 2006, s.7)

V českém prostředí je pojem sociální podnikání těžce uchopitelný, jelikož se prolíná s pojmem podnikání v sociálních službách. Pro pochopení významu lze charakterizovat sociální podnik podle hlediska ekonomického a sociálního.

Ekonomické hledisko:

1. Aktivity zaměřené na výrobu zboží nebo poskytování služeb.

Hlavním cílem sociálních podniků není, na rozdíl od tradičních neziskových organizací, angažovanost v dobročinných aktivitách nebo v přerozdělování finančních toků (jako u nadací). Produkují výrobky nebo poskytují služby lidem. Ekonomická činnost je jeden z hlavních důvodů jejich existence.

2. Vysoký stupeň autonomie.

Sociální podniky jsou dobrovolně vytvářeny skupinami lidí a jsou jimi řízeny pomocí plánů, které sami stanovují. Adekvátně tomu mohou být závislé na veřejných dotacích. Nejsou však přímo ani nepřímo řízeny veřejnými institucemi nebo jinými organizacemi (svazy, soukromými firmami atd.). Mají právo rozhodujícího hlasu, tedy právo aktivitu rozšiřovat nebo ukončit.

3. Přijetí ekonomických rizik.

Ti, kdo zakládají sociální podniky, předpokládají jistě nebo zčásti risk spojený s ekonomickou činností. Na rozdíl od většiny veřejných institucí závisí jejich finanční udržitelnost a životaschopnost na úsilí jejich členů a zaměstnanců při zabezpečování potřebných zdrojů.

4. Alespoň minimální podíl placené práce.

Podobně jako tradiční neziskové organizace mohou sociální podniky kombinovat peněžní a nepeněžní zdroje, placenou a dobrovolnickou práci. Nicméně aktivity sociálních podniků vyžadují alespoň minimální podíl placené práce.

(Dohnalová, 2011, s. 123,124)

Sociální hledisko:

1. Hlavní cíl sociálního podniku je prospět společnosti nebo specifické skupině lidí.

Základním smyslem sociálního podniku je provozovat aktivity sloužící společnosti či specifické skupině lidí. Na stejné úrovni je hlavní charakteristickou sociálních podniků zájem podporovat smysl pro sociální zodpovědnost na místní úrovni.

2. Sociální podniky vznikají ze skupinové iniciativy.

Sociální podniky jsou výsledkem společné aktivity občanů, kteří sdílejí určitou potřebu nebo záměr. Tento kolektivní rozměr musí být zachován, i když podnik řídí volení jednotlivci nebo skupina vedoucích.

3. Právo rozhodovat není postaveno na výši vloženého kapitálu.

V rámci rozhodovacího procesu by měl být respektován princip, jeden člen, jeden hlas, nebo alespoň síla hlasovacího práva by neměla být závislá na výši vloženého kapitálu. Rozhodování má spíše demokratický charakter.

4. Participativní charakter, který stojí na zapojení všech zúčastněných aktérů vykonávané aktivity.

Důležitou charakteristikou sociálních podniků je spolupráce s klienty či zákazníky, zapojení zúčastněných aktérů do rozhodovacího procesu a participativní management. V řadě případů je jedním z cílů sociálních podniků podpora demokratických principů na místní úrovni skrze ekonomickou aktivitu.

5. Omezené přerozdělování zisku.

(Dohnalová, 2011, s. 124)

Sociální podnikatel, který sociální podnik tvoří, je podnikatel, který inovuje, vytváří pracovní místa pro znevýhodněné občany, nabízí služby, produkty a zároveň se snaží o dosažení zisku, jako ostatní podnikatelé, s cílem investovat co nejvíce zpět a posílit tak sociální hodnoty podniku.

V oblasti vedení lidí se v sociálních podnicích na rozdíl od ziskového sektoru setkáváme se dvěma formami pracovních vztahů. Jedním z nich je pracovněprávní vztah, tedy vztah zaměstnanecký. Jedná se o vztah sociálního podniku a zaměstnanců, kteří za svou práci získávají odpovídající finanční odměnu. Druhým typem pracovních vztahů je činnost dobrovolnická, kdy je činnost dobrovolníky prováděna bez nároku na finanční náhradu (Dohnalová, 2015, s. 89). Jelikož podmínkou sociálního podniku z ekonomického hlediska je alespoň minimální podíl placené práce, je nutné v souvislosti s tím zmínit, že velká většina začínajících sociálních podniků nemá dostatečné finanční zdroje a je závislá na dobrovolné práci. Aby sociální podnik mohl dostát svých principů, je nutné již na začátku

počítat s tím, že je nutné vytvářet pracovní místa a motivovat pracovníky nejen solidaritou, ale i upravením pracovních poměrů za sjednaných mzdových či platových podmínek. Pracovní pozice, kde se dobrovolníci angažují při vzniku sociálních podniků, jsou především na místech jako účetní, daňový poradce, IT specialista. Další neplacené členy mohou mít správní rady nadací, církevních organizací a podobných subjektů. Přínosem pro sociální podnik při zapojení dobrovolníků je v tom, že umožní rozšíření a inovaci služeb; klienti jsou více spokojeni; kvalita služeb se zvyšuje; podnik se neodklání od svých hodnot a sociálního poslání (Dohnalová a kol. 2015, s. 157).

Zaměstnanci sociálních podniků jsou především z řad osob zdravotně znevýhodněných. Mezi další specifické skupiny osob můžeme zařadit především osoby dlouhodobě sociálně znevýhodněné jako nezaměstnané, sociálně vyloučené osoby, etnické menšiny, osoby závislé na návykových látkách, osoby po výkonu trestu a mládež a mladí dospělí v obtížné životní situaci.

V ČR se aktivně studiem a výzkumem sociální ekonomiky a sociálního podnikání mimo jiných institucí dlouhodobě zabývá Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze (FHS UK).

Počet sociálních podniků je evidován pouze neziskovou organizací TESSEA, a tak není nikde evidováno, kolik sociálních podniků vzniklo a vzniká, a kolik jich ukončilo svoji činnost.

Dalším typem sociálního podniku je integrační sociální podnik. Definice podle TESSEA: *"Integračním sociálním podnikem se rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo fyzická osoba, které splňují principy integračního sociálního podniku. Integrační sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, kterým je zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce, a tento cíl je formulován v zakládacích dokumentech. Vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního".* Integrační sociální podnik je také považován za aktivní nástroj politiky zaměstnanosti.

Obrázek č. 2 Principy integračního sociálního podniku podle TESSEA

PRINCIPY SOCIÁLNÍHO PODNIKU	1. Sociální prospěch	2. Ekonomický prospěch	3. Environmentální a místní prospěch
<p>Obecná definice:</p> <p><u>0a) Veřejně prospěšný cíl zaměstnávání a sociálního začleňování osob znevýhodněných na trhu práce formulován v základních dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit.</u></p> <p><i>Podtrženo = vyžadováno.</i></p>	<p><u>1a) Zaměstnávání a sociální začleňování osob znevýhodněných na trhu práce.</u></p> <p><u>1b) Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku.</u></p> <p><u>1c) Důraz na rozvoj pracovních kompetencí znevýhodněných zaměstnanců.</u></p>	<p><u>2a) Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů.</u></p> <p><u>2b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích.</u></p> <p><u>2c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech.</u></p> <p><u>2d) Schopnost zvládat ekonomická rizika.</u></p> <p><u>2e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock).</u></p>	<p><u>3a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky.</u></p> <p><u>3b) Využívání přednostně místních zdrojů.</u></p> <p><u>3c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby.</u></p> <p><u>3d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry.</u></p>

Zdroj: TESSEA Úprava principů z roku 2011 schválena exp. výb. TESSEA 10.10.2014

3.4 Právní formy sociálního podnikání

Vznik sociálního podniku není nijak omezen a jeho založení je zcela dobrovolnou iniciativou občana. Samotný vznik je vždy ze zdola, tzn. vlastní podnět založit sociální podnik, kdy při něm vznikají nová pracovní místa pro znevýhodněné osoby (integrační sociální podnik) a jeho rozvoj se řídí zásadami sociálního podnikání.

Sociální podnik může vzniknout zcela spontánně jako nový projekt, nebo lze i současný subjekt změnit na podnik naplňující trojí hledisko a stát se sociálním podnikem. Tento druhý případ často vzniká z důvodu, kdy zásadní hlediska subjektu splňují podmínky principů sociálního podniku. Výhodou tzv. přeměny na sociální podnik je, že není nutné zakládat nové subjekty a s tím souvisí další náklady. Jedinou podmínkou je změna stanov, zakládající listiny nebo ostatních zakládajících dokumentů společnosti a správná formulace prospěchu ekonomického, sociálního a environmentálního a to vše provést v souladu s českými zákony.

Právní formy podnikání jsou pro sociální podniky stejné jako pro všechny ostatní.⁴ Evidence právnických a fyzických osob je upravena zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných

⁴ Věcný záměr předpokládá, že zákon o sociálním podnikání nebude vytvářet novou právní formu, pouze stanoví existujícím osobám podmínky pro získání statusu sociálního podniku, případně integračního sociálního podniku. Tyto statusy budou moci získat jak obchodní korporace, tak neziskové organizace a také fyzické osoby podnikající.

rejstřících právnických a fyzických osob ze dne 12. září 2013. Tato norma vstoupila v účinnost 1. ledna 2014 a upravuje pravidla zapisovaných subjektů. Tzv. pojem veřejný rejstřík, který je používán, jako legislativní zkratka je rozdělen na spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností.

V sociálním podnikání se můžeme setkat s těmito právními formami: společnost s ručením omezeným (spol. s r.o.); akciová společnost (a.s.); veřejná obchodní společnost (v.s.); komanditní společnost (k.s.); družstvo; sociální družstvo; nadace; nadační fond; podnikatelská právnická osoba podnikající podle zvláštních právních předpisů; spolek; ústav; církevní právnická osoba; obecně prospěšná společnost⁵; OSVČ – fyzické osoby⁶

Za první zákonnou úpravu v českém právu můžeme považovat ustanovení o sociálním družstvu v zákoně číslo 90/2012 Sb., o obchodních korporacích. V § 758 je definováno sociální družstvo a v následujících § 759 až § 773 jsou ustanovení o právech a povinnostech sociálního družstva. Základní ustanovení v § 758 uvádí, že sociálním družstvem je družstvo, které soustavně vyvíjí obecně prospěšné činnosti směřující na podporu sociální soudržnosti za účelem pracovní a sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje⁷.

Sociální družstvo je velmi rozšířeno v Itálii, kde jak vyplynulo z výzkumné zprávy nadnárodního partnerství Social Enterprise bylo v roce 2003 zapsáno v regionálních a provinčních registrech 6 159 sociálních družstev, které byly aktivní. (Vanický, 2007, s. 36)

Více jak polovina sociálních podniků je formy s.r.o. Otázkou zůstává, zda forma s.r.o. není na škodu svým vlastníkům, neboť je často na ni pohlíženo jako na ziskový podnik bohatého

5 Od 1.1.2014 byl zrušen zákon č. 248/1995 o O.P.S. a nové již nemohou být zakládány. O.P.S. vzniklé do 31.12.2013 se tímto zrušeným zákonem nadále řídí.

6 Zákon o veřejných rejstřících rozděluje fyzické osoby podnikatele do tří skupin. Fyzické osoby podnikatelé, které mají bydliště v České republice, zde mohou vyvíjet podnikatelskou činnost jen na základě živnostenského oprávnění. Zápis do obchodního rejstříku pro ně není povinný, ledaže by nastaly podmínky uvedené v § 45. (Hampel, Walder, 2015, s. 133)

7 Sociální družstevnictví je nejdéle legislativně upraveno v Itálii. Zákonem č. 381/1991 o sociálních družstvech je upravena tato nejčastější právní forma sociálních podniků v Itálii. Zákon o sociálních podnicích 118/2005 byl přijat v roce 2005 a vymezuje další právní formy SP. Definice sociálního podniku v Itálii je zákonem taxativně vymezena ekonomickými i sociálními kritérii.

podnikatele, který "okrádá" stát a zaměstnance. Nejen tím je možná i omezena volba podnikatele, který má již fungující s.r.o., ale i obava z problémů, které by souvisely s přechodem na sociální podnikání. Nutno říci, že již dnes se spousta těchto podnikatelů a nejen podnikatelů, ale i také spolků chová v principech sociálního podnikání a měl by být efektivně využit potenciál těchto "nových" sociálních podniků i s ohledem na rozšířenější možnosti financování.

Sociální podniky nemají žádnou povinnost zapsání svého poslání a označení sociální podnik ve veřejném rejstříku, kromě družstva. Zápis údaje o tom, zda se jedná o "pouhé" družstvo, nebo družstvo "bytové" či "sociální", se provede v rámci zápisu firmy družstva do obchodního rejstříku, nikoli samostatně do rubriky ostatních skutečností. Jednalo by se totiž o informaci duplicitní. (Hampel, Walder, 2015, str. 160). Z tohoto důvodu není možné určit přesné číslo sociálních podniků v ČR. Webové stránky České sociální podnikání podávají v tomto směru nejvíce informací o podnikajících subjektech a přehledně v adresáři sociálních podniků uvádí sociální podniky, které byly do adresáře zapsány na základě telefonických šetření, z předešlého projektu TESSEA, ze seznamu podpořených podniků z výzev sociální ekonomiky a také na doporučení či dobrovolnosti uvést svůj podnikatelský statut.

3.5 Sociální podnikání a rozvoj regionů

3.5.1 Regionální rozvoj

Pojem regionální rozvoj dle Damborského Milana lze chápat ve dvou základních přístupech – praktickém a akademickém: *"Dle praktického chápání je regionálním rozvojem míněno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů."* Tyto skutečnosti se následně projeví například v lepší konkurenceschopnosti soukromého odvětví, stavu životního prostředí a životní úrovni obyvatel. Možnosti regionu je možno hodnotit prostřednictvím ukazatelů míry nezaměstnanosti, hrubého domácího produktu na obyvatele, průměrné mzdy, dostupnosti infrastruktury, dostupnosti vzdělání apod. (Wokoun, 2008, s. 11)

Druhý přístup je podle Damborského Milana často nazýván regionalistikou a je typický pro akademickou sféru: *"Akademický přístup chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešících jevy, procesy, vztahy systematicky*

vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu"(Wokoun, 2008, s. 11)

Spolupráce sociálních podniků s místními aktéry je součástí principů sociálního podniku a také i region má zájem na partnerství se všemi subjekty, které jsou jeho součástí. Nutno však rozlišovat pojem partnerství nebo spolupráce. Partnerství je spojeno s formálními opatřeními a nemá rozměr, ve kterém by se jednalo o spolupráci a kooperaci. Opakem je spolupráce, kdy aktéři vstupují do přípravy a realizace projektů společně na základě společných hodnot v příslušné lokalitě nebo regionu. Společně, znamená společně pracovat, sdílet časové, lidské i finanční kapacity. (Trhlínová, 2014, s. 59)

Jak je zde patrné, velkou rolí v propojení sociálních podniků s regionem je tzv. dobrovolnictví v místních sociálních podnicích. Většina přínosů dobrovolnictví je však neekonomických. Podstatnou roli mohou dobrovolníci hrát při plnění kritérií environmentálního a místního prospěchu. Přínosy dobrovolníků pro podnik mohou být různé. Prvním způsobem je propojení sociálního podniku s místní komunitou a následně tak naplňovat jeden z principů sociálního podniku jako je místní prospěch a uspokojování potřeb lokální komunity. Dalším přínosem jsou nápady dobrovolníků a jejich zpětná vazba, kdy podnik může tímto způsobem inovovat a dosahovat tak větší konkurenceschopnosti. Poslední je využití dobrovolná činnost pro správní orgány u některých právních forem sociálních podniků. Tento krok má i strategické dopady, jelikož zapojení místních aktérů a osob z prostředí byznysu může přinést tržní fungování podniku. (Dohnalová, 2015, s. 142)

V návaznosti na charakteristiku krajů a s ním související nerovnosti jednotlivých regionů vybízí expert projektu Human Resources Development Interface (H/R/D/I) pro sociální podnikání: *"Sociální podnikatelé mají pro svou práci hluboké zaujetí. Vnímají nenaplněné potřeby lidí, kterým osud nepřál ve stejné míře jako těm zdravým či šťastným; přináší řešení k odlehčení jejich těžké situace ve snaze napomoci jejich soběstačnosti."* Tím, že umožní znevýhodněným osobám vstup do pracovního procesu prostřednictvím otevřeného trhu práce, podporují ochranu životního prostředí a podporují místní obyvatele v jejich rozvoji, pokaždé jednají ve prospěch místní komunity. Hledají nové cesty jak obnovit to co bylo zničeno, zdevastováno či zapomenuto a tak rozvíjejí místní region a snižují nerovnosti vůči ostatním regionům s využitím lokálních zdrojů. (Mészáros, 2008)

Místní a regionální orgány by se měli snažit o využití endogenního potenciálu a to především vytvářením vhodných podmínek pro další rozvoj místních firem a napomáhat

vzniku nových firem (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 172).⁸

Z regionálního pohledu je zřejmé, že na dlouhodobý ekonomický rozvoj regionů má podstatný vliv kvalita podnikatelského prostředí. Vytváří základní rámec pro jejich konkurenceschopnost. Vysoká úroveň je považována za důležitý indikátor dlouhodobě úspěšného ekonomického rozvoje. (Viturka, 2010, str. 15)

Z výše uvedeného vyplývá, že sociální podnikání a jeho spolupráce s místními aktéry je nejen jedním z principů sociálního podniku, ale je i ve veřejném zájmu podporovat tuto formu podnikatelského prostředí, neboť v principech sociálního podniku je mimo jiné i sledování veřejně prospěšného cíle, jež je zakotven v zakládacích dokumentech sociálního podnikání a navazuje tak na všeobecné principy regionální politiky.

Public private partnership

Mezi místní iniciativy bychom mohly zařadit úsilí spojit dohromady podniky veřejného a soukromého sektoru. Smyslem těchto společných podniků (PPP) je realizovat významné projekty. Subjekty veřejného sektoru nemají na tyto projekty dostatek zkušeností nebo prostředků, ale vlastní třeba pozemky, na nichž je možno daný projekt realizovat. (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 173). Od té doby kdy Blažek, Uhlíř (2002, s. 172 – 175) uvádí tento způsob, jak rozvíjet podnikání v regionech, jako nový přístup, uplynulo již mnoho let a projekty PPP⁹ nejsou v ČR tak časté jako v zahraničí. Realizované projekty v ČR se týkaly především vodohospodářství, výstavby dopravní infrastruktury¹⁰, energií a služeb, ale často projekty PPP nebyly úspěšné a v některých případech k realizaci vůbec nedošlo.

Jiným motivem může být realizace projektu, který bude mít dlouhou dobu návratnosti, takže nebude atraktivní pro soukromého investora, ale bude mít značný význam pro město, obec či region. Například se může jednat o rekonstrukci cenné historické památky nebo zřízení technologického centra. Pro tyto případy by město mohlo využít své kompetence a nabídnout nízkou cenu dlouhodobého pronájmu pozemku nebo nemovitosti. (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 173)

8 Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. na toto téma zpracoval pro nejmenší obce během let 2009 – 2011 projekt s názvem "Samospráva malých obcí a jejich endogenní rozvojový potenciál"

9 PPP – public private partnership – spolupráce soukromého a veřejného sektoru, při které veřejný sektor je iniciátorem, zadavatelem a někdy i investorem a soukromý sektor je katalyzátorem provedení

10 První PPP projekt v dopravní infrastruktuře schválila vláda v lednu 2016 a týká se dostavby úseku bývalé rychlostní silnice R4, nyní dálnice D4. V roce 2017 vybralo Ministerstvo dopravy nového poradce pro dostavbu dálnice a začátek stavby je plánován na rok 2019

Klastry

Další podporovanou iniciativou je vznik klastrů, jakožto podpora sociálního podnikání prostřednictvím seskupení, které sdružují zájemce ze všech oblastí veřejného a soukromého sektoru a rozvíjí spolupráci v oblasti sociální ekonomiky a podporují vznik sociálního podnikání. Mezi subjekty, které dobrovolně vstupují do klastru, jsou nejen sociální podniky, ale také fyzické a právnické osoby, obce, města, sdružení, spolky, vzdělávací instituce, výzkumné instituce, církve a další, kteří mají společný zájem rozvoje v regionu a naplňovat tak cíle této oblasti. Regiony se stále více stávají hnacími silami ekonomiky. Rozvojová strategie, která bude mít dopad na konkurenceschopnost regionu, by měla vycházet z identifikace možných nebo již existujících základů konkurenční výhody regionu. Klastry mohou být využívány jako prostředek shromažďování a aktivování klíčových hráčů v regionu. (Pavelková, s. 19) Vznik klastrů je podporován ze strukturálních fondů EU.

3.5.2 Regionální politika

Základní legislativou pro regionální politiku je zákon č. 248/2000 Sb., Zákon o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů.

Tento zákon upravuje podmínky pro

- a) poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí,
- b) koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti,
- c) činnost evropského seskupení pro územní spolupráci (dále jen „seskupení“) v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie⁷⁾.

Část druhá zákona definuje podporu regionálního rozvoje, jejíž součástí je "Strategie regionálního rozvoje".

Poslední novelou, která byla v roce 2015 zveřejněna pod číslem 298/2015 se zákon o podpoře regionálního rozvoje přibližuje současnosti. Dle důvodové zprávy novela poslouží k dosažení několika cílů. Nezbytná je právní úprava regionálního rozvoje, aby odpovídala současným potřebám, podmínkám a akceptovala by věcné přístupy a řešení, které se v této oblasti prosadily již v minulých letech. Úprava oblastí hospodářské, sociální a územní soudržnosti musí být upravena tak, aby dosavadní nedostatky stran koordinace na centrální

úrovni odpovídaly podmínkám a požadavkům vyplývajícím z práva EU a z Dohody o partnerství pro nové programové období 2014-2020.

Ústředním orgánem státní správy je pro regionální politiku Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky (MMR ČR), odbor regionální politiky.

Základní pojetí regionální politiky dle Damborského Milana: *"Regionální politika má dvě základní pojetí, kterými jsou "tradiční" a "moderní"*. Tradiční regionální politika je zaměřena na velké firmy a vyznačuje se podstatnou centralizovaností. Při snižování regionálních rozdílů používá meziregionální přerozdělování. Moderní regionální politika podporuje inovativnost, koncentruje se na malé a střední podnikání, na využití vnitřních zdrojů, informací a služeb. Oproti tradiční regionální politice je charakteristická silnou decentralizovaností. Zásadní je, že centrální orgány mají pouze koordinační roli. (Wokoun René a kol., str. 13, 2008)

Současná regionální politika zpravidla vychází z vypracovaných rozvojových strategií konkrétně cílených nejen na podporu ekonomicky efektivního, ale i harmonického, udržitelného regionálního rozvoje. Nezbytné je i zahrnutí i sociálních a environmentálních komponentů společenského rozvoje. Regionální politiku lze tedy definovat jako souhrn přímých a nepřímých intervencí státu, regionu, měst a obcí orientovaných na stimulaci a prostorovou optimalizaci ekonomického a společenského rozvoje. (Víturka, 2010, str. 12)

3.6 Financování sociálního podnikání

Sociální podnikání se ve zdroji financování ničím neliší od ostatních forem podnikání. Své zdroje rozděluje na vlastní a cizí. Vlastní zdroje má sociální podnik z vlastních prostředků. Začínající sociální podnikatelé, ale i podnikatelé, kteří potřebují zajistit svůj již existující sociální podnik, řeší velmi často, kde získat finanční zdroje. Pokud neexistují vlastní, přichází na řadu úvaha o získání cizích zdrojů. Cizí zdroje může získat prostřednictvím půjček, úvěrů a záruk od bankovních či nebankovních institucí. Dalším velmi častým zdrojem jsou dotace, granty např. ze strukturálních fondů, z obcí, z kraje atd. Na zaměstnance může sociální podnikatel získat příspěvky ze zákona o zaměstnanosti a to na osoby se zdravotním postižením či vytvoření účelového pracovního místa. Posledním cizím zdrojem jsou tzv. jiné zdroje, které zahrnují různé formy podpor od dárců a sponzorů. Sociální podnik má tedy možnosti, kdy může využít mnohé z podpor, které jsou k dispozici a pravidelně se tak finančně částečně zajistit a rozvíjet. Z tohoto důvodu by si

každý sociální podnikatel měl specifikovat své cíle, vize, priority a stanovit takovou strategii, při které by jeho podnikání využilo potenciální možnosti financování především prostřednictvím strukturálních fondů a dotací.

3.6.1 Evropské fondy

Prostřednictvím evropských fondů lze získat finanční prostředky pro své sociální podnikání. Hlavním nástrojem evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti jsou fondy EU. Prostřednictvím těchto fondů jsou rozdělovány finanční prostředky, které pomáhají snižovat ekonomické a sociální rozdíly mezi členskými státy a jejich regiony.

Prostřednictvím strukturálních a investičních fondů je připraveno financování sociálního podnikatele zejména v následujících uvedených fondech.

Evropský sociální fond – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

Financování sociálního podnikání je datováno od roku 2003, kdy prostřednictvím podpor a dotací byly projekty spojené s touto novou formou podnikání financovány prostřednictvím Evropských strukturálních fondů.

Vznik sociálních podniků byl podpořen Evropským sociálním fondem (ESF) v rámci programu "Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost". Prostřednictvím tohoto programu MPSV ČR od roku 2009 – 2013 podporovala vznik nových podnikatelských aktivit v podobě vzniku nového sociálního podniku nebo rozšíření současného podniku o sociální podnikání nebo rozšíření kapacity současného sociálního podnikání.

Nové výzvy pro další programové období, které jsou prostřednictvím MPSV ČR vyhlášeny:

Operační program Zaměstnanost (OPZ) – 150 miliónů korun – podpora sociálního podnikání – podpora se týká integračních sociálních podniků a environmentálních podniků

Výzva č. 129 – Platnost od 30.6.2017 do 30.11.2018 – Specifický cíl rozvoj sektoru sociální ekonomiky

3.6.2 Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Pro podporu regionů a sociálního podnikání je v současné době možné žádat z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), který byl schválen Evropskou komisí 4.6.2015. Již v minulosti bylo možné čerpat prostřednictvím Regionálních operačních programů (ROP). IROP je nástupcem ROP a také částečně i Integrovaného

operačního programu z minulého programového období.

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR je řídicím orgánem pro IROP. Prostřednictvím Centra pro regionální rozvoj České republiky se především zajišťuje administrace a kontroly čerpání z evropských fondů. Pro jednotlivé regiony jsou zřízeny MMR ČR pobočky v každém krajském městě a to pro program IROP a také pro program přeshraniční spolupráce. Centra pro regionální rozvoje v jednotlivých krajích umožňují žadatelům využít možnosti konzultací k jednotlivým výzvám. S projektovým manažerem lze řešit změny v projektu, předkládání žádostí o platbu nebo závěrečné zprávy o realizaci.

Sociální podnikání je v současné době podporováno a ze současných výzev jsou aktuální zejména výzvy č. 64 Sociální podnikání – integrované projekty, nástroj Integrované plány rozvoje území (IPRÚ), která umožní případným žadatelům finanční podporu na založení nového sociálního podniku nebo rozšíření stávajícího. Oprávnění žadatelé musí splňovat principy sociálního podnikání a např. rozšíření sociálního podniku musí být spojeno i s personálním rozšířením. Další možností je výzva č. 63 Sociální podnikání – integrované projekty, nástroj Integrovaná územní investice (ITI), která má stejné podmínky jako výzva č. 64 a její realizace je specifická pro jiné území. Obě tyto výzvy podporují výstavbu, rekonstrukci a vybavení sociálních podniků a jsou financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj EFRR a státního rozpočtu. Prioritní osa uvedených výzev je označena jako PO 2 a týká se zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů.

Pro oprávněné žadatele je nutné zdůraznit, že zpracování žádostí, následné čerpání a závěrečné vyúčtování poskytnuté dotace není jednoduchý proces. Informace o výzvách a konzultace mohou žadatelé využít v Centrech pro regionální rozvoj. I tak je následná realizace pro začínající i již zkušenější sociální podnikatelé složitá. Pro tyto účely je dále možnost využít odborných poradenských firem, které mají zkušenosti s projekty a povedou žadatele krok za krokem až do úspěšného konce, závěrečné zprávy a zhodnocení projektu. V současné době je i možnost využít spolupráce s bankovním sektorem. V případě, že oprávněný žadatel je povinen dle podmínek výzev, financovat část projektu z vlastních prostředků, které nemá, může se obrátit na banku, která mu nejen zajistí potřebnou spoluúcast, ale zpracuje i případné náležitosti žádosti o podporu a následně zajišťuje bezvadný chod projektu až do samotného závěrečného vyúčtování.

3.6.3 Praha

Operační program Praha – pól růstu ČR, prioritní osa 3, jež je zaměřena na podporu sociálního začleňování a boj proti chudobě. V rámci prioritní osy jsou k dispozici finance na projekty investiční, financované z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a na projekty „měkké“, neinvestiční, financované z Evropského sociálního fondu (ESF). Zaměření investičních projektů v oblasti sociálního podnikání se zakládá na novém sociálním podnikání, rozšiřování existujících sociálních podniků, obnova a pořízení vybavení a zařízení, propojování sociálního podnikání s různými formami sociálních služeb, např. chráněné a azylové bydlení. Evropská komise stanovila pro Prahu jako více rozvinutý region podmínku, 50% spolufinancování ze zdrojů EU, a je třeba k této částce připočítat dalších 201 590 104 EUR, které jsou hrazeny ze zdrojů národních. Do těch patří zdroje veřejné (prostředky z rozpočtu hl. m. Prahy) a dále zdroje soukromé (prostředky, které do financování projektu vkládá příjemce podpory). Tento program je pro programové období 2014 – 2020.

3.6.4 Zaměstnanost

Úřad práce

Na mzdové prostředky, které tvoří většinou až 50% celkových nákladů podniku, může sociální podnikatel využít dotací od Úřadu práce. Pro osoby se zdravotním postižením poskytuje Úřad práce příspěvek na zřízení chráněného pracovního místa (CHPM) a částečně i uhradí provozní náklady CHPM. Toto místo musí být obsazeno po dobu tří let.

Další z možností je podat žádost na příspěvek při vytvoření společensky účelného pracovního místa. Na rozdíl od předcházejícího není potřeba, aby osoba byla se zdravotním postižením, a není zde ani podmínka zřízení chráněného pracovního místa. Toto místo se zřizuje pro uchazeče o zaměstnání, kterému nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem. Pro sociálního podnikatele, který zde vystupuje v pozici budoucího zaměstnavatele, tento příspěvek umožní takto znevýhodněnou osobu zaměstnat a po určitou dobu mít pokryté jeho mzdové náklady, včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku a také i zdravotního pojištění.

Mezi další příspěvky od Úřadu práce (ÚP) můžeme zařadit příspěvek na zapracování, příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program, příspěvek na veřejně prospěšná místa, překlenovací příspěvek, investiční pobídky a v neposlední řadě zajištění případného adepta na pozici v sociálním podniku prostřednictvím rekvalifikace. Přímo pro zájemce o

nové zaměstnání nabízí Úřady práce příspěvek na přestěhování a příspěvek na dojížděku. Nejvíce zájemců o tyto příspěvky je tradičně v Moravskoslezském a Olomouckém kraji.¹¹

Program Evropské komise

Evropská komise přímo spravuje další program, který je určený pro podporu zaměstnanosti a sociální inovace. Program pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI) je finanční nástroj na úrovni EU, jehož cílem je prosazovat vysokou úroveň kvalitní a udržitelné zaměstnanosti, zaručovat odpovídající a důstojnou sociální ochranu, bojovat proti sociálnímu vyloučení a proti chudobě a zlepšovat pracovní podmínky. Sdružuje tři programy EU, které byly v letech 2007 až 2013 spravovány odděleně (Program pro zaměstnanost a sociální solidaritu - PROGRESS, Evropské služby zaměstnanosti - EURES a nástroj mikrofinancování Progress). Od ledna 2014 tyto programy tvoří tři osy EaSI. Podporují: modernizaci politiky zaměstnanosti a sociální politiky, prostřednictvím osy PROGRESS (61 % celkového rozpočtu), pracovní mobilitu, prostřednictvím osy EURES (18 % celkového rozpočtu), přístup k mikrofinancování a sociální podnikání, prostřednictvím osy Mikrofinancování a sociální podnikání (21 % celkového rozpočtu). Prostřednictvím osy mikrofinancování a sociální podnikání jsou podporovány oblasti, které se týkají mikroúvěrů a miropůjček pro skupiny ohrožených osob a mikropodniky a dále oblasti sociálního podnikání.¹² Snazší přístup sociálních podniků k finančním prostředkům je cílem této podpory.

3.6.5 Bankovní produkty a programy, ostatní zdroje

Prostřednictvím bankovního sektoru lze také využít peníze pro podporu sociálního podnikání. Mimo běžných bankovních produktů, které banky nabízí, je možné využít programy Českomoravské záruční a rozvojové banky, která má ve svém portfoliu nejen nabídku zvýhodněných úvěrů pro podnikatele, ale také nabídku bankovních záruk pro úvěry podnikatelů, které jim poskytuje jejich banka s podmínkou, že banka má uzavřenu smlouvu o spolupráci s Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou (ČMZRB).

11 Jednorázový příspěvek na přestěhování je ve výši 50 tisíc korun a podmínkou je vzdálenost přestěhování, která musí být delší než 50 kilometrů vzdušnou čarou.

12 Evropská komise neposkytuje finanční prostředky přímo podnikatelům nebo sociální podnikům, nicméně vybrala poskytovatele mikroúvěrů a investic do sociálních podniků v EU v zájmu navýšení úvěrů.

O finanční prostředky mohou požádat organizace z řad veřejných a soukromých subjektů na celostátní, regionální a místní úrovni poskytujících mikroúvěry osobám a mikropodnikům a/nebo financujících v těchto zemích sociální podniky. Mezi vybrané poskytovatele patří Raiffeisen Bank, Česká spořitelna a Komerční banka.

Českomoravská záruční a rozvojová banka realizuje od roku 2012 program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům v ČR - INOSTART, který byl nejprve určen malým podnikatelům k získání záruky k úvěru na inovativní projekt a bezplatné poradenské služby od České Spořitelny a to jen pro projekty realizované na území Moravskoslezského a Olomouckého kraje. V roce 2014 byla jeho působnost rozšířena pro celé území ČR. Dalším změnou v programu bylo rozšíření i na podnikatele střední velikosti. Opět je cílem umožnit začínajícím malým a středním podnikatelům získat úvěry na realizaci inovativních projektů. Podpora start-up podniků prostřednictvím zvýhodnění záruky k úvěru poskytuje opět Česká spořitelna

V současnosti je možné využít další národní program pro poskytování záruk pro malé a střední podniky - Záruka 2015 – 2023. Navazující programy jsou rozděleny na M-záruka za úvěr a S-záruka za úvěr s finančním příspěvkem.

Pro sociálního podnikatele, který je malým nebo středním podnikatelem je určen program S-záruka¹³. Výhodou programu je snadnější přístup k bankovním úvěrům, výhodný zajišťovací bankovní instrument se státní podporou, výhodnější podmínky zaručovaného úvěru. Záruka je ČMZRB poskytována bez poplatku. Zaručovaný úvěr může být použit pouze na pořízení a rekonstrukci dlouhodobého hmotného majetku nebo na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku.

ČMZRB mimo záruk také poskytuje malým a středním podnikatelům zvýhodněný úvěr. Specifikace úvěrů a jejich zaměření jsou odlišné a podmínky poskytnutí se liší podle typu odvětví a území. Podnikatelé vybírají z následujících zvýhodněných úvěrů:

- Zvýhodněný regionální úvěr pro podnikatele v Jihočeském kraji
- Zvýhodněný úvěr v programu Energ
- Zvýhodněný úvěr v programu Úspory energie
- Zvýhodněný úvěr v programu Expanze

Sociální podnikatelé, kteří si vyberou např. zvýhodněný úvěr v programu Expanze, musí

¹³ S-zárukou jsou zaručovány úvěry investičního charakteru, výše záruky činí až 80 % jistiny zaručovaného úvěru, jehož výše není omezena. Výše záruky může být až 20 mil. Kč a doba ručení je stanovena až na 8 let. Záruka je poskytována jako podpora de minimis nebo dle blokové výjimky. Po dobu ručení sjednanou při uzavření smlouvy o záruce neplatí příjemce podpory v souvislosti se zárukou žádný poplatek. K zaručovanému úvěru může být poskytnut též finanční příspěvek ve výši 10 % zaručovaného úvěru vyčerpaného na způsobilé výdaje projektu, maximálně však do výše 500 tis. Kč. S-záruka je poskytována pouze k úvěrům bank, které mají s ČMZRB uzavřenou smlouvu o spolupráci.

pouze zvážit, zda splňují všechny potřebné podmínky a realizují projektu na území ČR mimo území hlavního města Prahy.¹⁴

Ze současných bank, které nabízí určitou formu podpory sociálního podnikání, stojí za zmínku Československá obchodní banka (ČSOB), Česká spořitelna a UniCredit Bank. Podpora těchto bank je v současné době směřována do grantových programů. Příkladem je grantový program ČSOB, který probíhal od června 2017 do července 2017 a podporoval stabilizaci a rozvoj stávajících sociálních podniků prostřednictvím finanční podpory a odborného poradenství. Výše podpory byla maximálně 220.000 Kč a to 180.000 Kč jako finanční podpora a 40.000 Kč na odborné poradenství.

UniCredit Bank pro rok 2015-2016 podporovala sociální podnikatele prostřednictvím speciálního grantového programu „Lepší byznys“. Grantový program ve spolupráci s Nadací Via se zaměřoval na podporu sociálních startupů. Finanční podpora mohla být poskytnuta až do výše 340.000 Kč, plus bonus za nejlepší realizaci akčního plánu v hodnotě 130.000 Kč. Tento projekt byl i realizován na Slovensku ve spolupráci s Nadáciou PROVIDIA, kde se jednalo o finanční podporu ve výši až 16.000 eur.

Další v současnosti nejméně využívanou možností jak zajistit financování provozu je zúčastnit se veřejných zakázek, ale to je skoro nemožné, především díky nastaveným podmínkám zadavatelů, kteří nastavují kritéria na zhotovitele a omezují ostatní možné soutěžící podmínkami vysokého obratu podniku, zkušenosti, či obdobné zakázky, historií podniku atd. Zákon o veřejných zakázkách č. 134/2016 v § 38 zvýhodnění při veřejných zakázkách umožňuje, ale pouze pro osoby se zdravotním postižením.¹⁵

14 Úvěr je poskytován s dobou splatnosti až 7 let, ve výši 2 – 45 mil. Kč (do výše 45 % způsobilých výdajů projektu) a je bezúročný. Alespoň 20 % způsobilých výdajů projektu musí být financováno úvěrem banky či leasingové společnosti, která je smluvním partnerem ČMZRB v programu Expanze. U projektů ve zvýhodněných regionech, které jsou specifikovány ve Výzvě I, se příjemci podpory kromě zvýhodněného úvěru poskytuje také finanční příspěvek na úhradu úroků z úvěru smluvního partnera ČMZRB použitého ke spolufinancování projektu, a to ve výši až 700 tis. Kč. Úvěr lze využít na pořízení nových strojů a zařízení, pořízení a rekonstrukci staveb, pořízení zastavěných stavebních pozemků se stavbami na nich umístěnými a pořízení dlouhodobého nehmotného majetku.

15 Zákon č. 134/2016, o zadávání veřejných zakázek. § 38 (1) Stanoví-li tak zadavatel v oznámení o zahájení zadávacího řízení nebo ve výzvě k podání nabídek ve zjednodušeném podlimitním řízení, může se zadávacího řízení účastnit pouze dodavatel zaměstnávající na chráněných pracovních místech podle zákona o zaměstnanosti alespoň 50 % osob se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců.

3.7 Sociální podnikání v zemědělství

Česká republika má pro sociální podnikání v zemědělství vhodné podmínky. Regiony v Čechách a na Moravě jsou pro toto podnikání ideální. Propojením zemědělské činnosti nebo zemědělského podniku se sociálním podnikáním vzniká sociální zemědělství.

Podpora této oblasti sociálního podnikání je cílem komise – Pracovní komise sociálního zemědělství, kterou v roce 2015 zřídilo Ministerstvo zemědělství ČR (MZeČR) a zastoupení členů jsou ze státního, ziskového a neziskového sektoru. Termín sociální zemědělství stejně jako termín sociální podnikání není právně definován. Pracovní komise sociálního zemědělství definuje sociální zemědělství ve svém konceptu dle definice navrhované Evropským hospodářským a sociálním výborem v následující úpravě: *„Sociální zemědělství je definováno jako souhrn činností využívajících zemědělské zdroje, rostlinné i živočišné, za účelem tvorby adekvátního prostředí pro různě zdravotně nebo sociálně znevýhodněné osoby a širokou veřejnost s cílem poskytovat jim možnost pracovního uplatnění, napomáhat jejich integraci do společnosti nebo prostřednictvím vzdělávání a volnočasových aktivit přispívat k jejich vztahu k venkovu a přírodě. V tomto smyslu se jedná o to, aby byly v rámci zemědělského podniku nebo zemědělských činností vytvořeny podmínky, jež umožní zapojení osob se specifickými potřebami do běžných zemědělských činností s cílem zajistit jejich rozvoj a podporu a zlepšit jejich blahobyt“* (Mze ČR, 2015, s.5)

Cíle sociálního zemědělství jsou shodné se základními principy sociálního podnikání. Důraz v sociálním zemědělství je kladen na pobyt a práci v přírodě a s tím spojené zdraví a duševní pohoda. V historii můžeme nalézt mnoho příkladů, kdy např. v psychiatrických léčebnách byly budovány zahrady, farmy a za pomoci pacientů, což napomáhalo jejich duševní rovnováze, byly produkovány potraviny a případné přebytky byly dále prodávány. V současnosti je novým trendem tzv. agroturistika, kdy způsob trávení volného času je pro mnohé obyvatele oddechem od všedních povinností a občasně zapojení do aktivních činností zemědělských podniků jim přináší uspokojení a pocit sounáležitosti s venkovem.

Mezi hlavní přínosy sociálního zemědělství náleží:

Vytvoření a udržení pracovních míst na venkově. Nová pracovní místa vytvářet v rurálních oblastech pro znevýhodněné osoby na trhu práce.

Větší podpora sociálním službám na venkově prostřednictvím poskytování sociálních

služeb. Ve venkovských oblastech podporovat sociální a pracovní rehabilitace prostřednictvím zemědělských činností.

Koncept sociálního zemědělství může nabízet znevýhodněným osobám z různých skupin velmi široké spektrum práce a činností. Aktivity cílí na konkrétní specifické potřeby osob. Rodinní příslušníci často přivádí odbornou sociální péči do venkovských lokalit, a tím pomáhají k sociálnímu rozvoji komunity.

Pozitivně je vnímáno rozvíjení sociálních dovedností během práce v zemědělské činnosti. Při této činnosti získává osoba schopnosti rozvíjení se sebe sama. Péče o rostliny zvířata jsou zdrojem radosti, zájmu a stimulů. Současně se utváří během zemědělských činností nové neformální vztahy se spolupracovníky a ostatními lidmi, kteří přicházejí do této komunity. A díky dochází k rychlejšímu sociálnímu začleňování.

Dalším přínosem je vytváření nových udržitelných vazeb mezi sociálními službami, zemědělstvím a vzdělávacími institucemi. Dochází k upevnění společenské odpovědnosti a zlepšení vztahů s veřejností

Dodržování základního environmentálního principu v zemědělství prostřednictvím ekologického zemědělství a citlivých zemědělských přístupů dochází k pozitivnímu vlivu na životní prostředí. (MZe, 2015, s. 8)

4 Charakteristika prostředí

Data pro jednotlivé kraje, která jsou specifikována v charakteristice prostředí, jsou čerpána převážně z údajů zveřejněných na Českém statistickém úřadě. Jedná se o především o materiál nazvaný "Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje kraje – 2015" a "Základní tendence vývoje kraje – 2015". Každý kraj je představen z pohledu demografie a z pohledu socioekonomických ukazatelů. Ze socioekonomických ukazatelů byl vybrán pouze malý vzorek a to vzorek, který významně odlišuje kraje mezi sebou. Částečným mezikrajským porovnáním statistických údajů dokladují pro lepší představu daný region v souvislosti se sociálním a ekonomickým vývojem. Pro tento zestručněný popis byly vybrány údaje především za roky 2015 a 2014 a částečně za rok 2016. Jednotlivé kraje jsou stručně popsány tak, aby bylo možné si utvořit představu o místech, kde jednotliví aktéři sociálního podnikání provozují svoje činnosti a lépe porozumět proč a s jakým cílem si vybrali právě tuto oblast podnikání a v jakém sektoru naplňují poslání sociálního podnikání. Každý kraj je sumárně představen čísly z demografického vývoje. Následují ekonomické a sociální údaje, které jsou doplněny zajímavostmi o regionech. V závěru každé podkapitoly je stručně představeno sociální podnikání v regionu. Účelem kapitoly „Charakteristika prostředí“ je stručně, přehledně a systematicky popsat jednotlivé kraje s cílem dalšího detailnějšího popisu v kapitole věnující se sociálnímu podnikání v zemědělství ve všech 14 krajích.

V roce 1960 měla Česká republika 7 územních krajů:

- Severočeský kraj – sídlo v Ústí nad Labem
- Západočeský kraj – sídlo v Plzni
- Jihočeský kraj – sídlo v Českých Budějovicích
- Jihomoravský kraj – sídlo v Brně
- Severomoravský kraj – sídlo v Ostravě
- Východočeský kraj – sídlo v Hradci Králové
- Středočeský kraj – sídlo v Praze

Změna územních krajů na vyšší územní samosprávné celky je legislativně upravena v článku 99 a následujícím Ústavy České republiky. Ústavní zákon ze dne 3. prosince 1997 o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České

národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky vytvořil vyšší územní samosprávné celky, s vymezením území. Současná podoba krajů vznikla v roce 2000 a Česká republika se člení na 14 samosprávných krajů. K přejmenování některých z krajů došlo ještě v roce 2001 u kraje Budějovického, který byl přejmenován na Jihočeský kraj, Jihlavský kraj byl změněn na Kraj Vysočina, Brněnský kraj na Jihomoravský kraj a Ostravský kraj na Moravskoslezský kraj. Druhou změnou bylo přejmenování kraje Vysočina na Kraj Vysočina a to v roce 2011. Každý kraj má v čele hejtmana, pouze v kraji Hlavní město Praha stojí v čele primátor.

Obrázek č. 3 Administrativní členění České republiky

Zdroj: Regionální informační servis

Původní okresní úřady byly zrušeny ke dni 1. ledna 2003. Okresy jsou dodnes zachovány a slouží jako územní a statistické jednotky.

Pro možnost srovnání statistických dat v rámci Evropské unie vznikl jednotný systém klasifikování územních statistických jednotek – NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics – Nomenklatura územních statistických jednotek.

V ČR jsou jednotlivé územní jednotky klasifikovány takto:

NUTS 0 – stát Česká republika (administrativní jednotka)

NUTS 1 – území celé České republiky (neadministrativní jednotka)

NUTS 2 – sdružené kraje, tzv. Regiony soudržnosti (neadministrativní jednotka)

NUTS 3 – kraje (administrativní jednotky)

Kraje se dělí na správní obvody obcí s rozšířenou působností a na obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

Stav a pohyb obyvatel, kromě roku 2013, má v posledních čtyřech letech mírně stoupající tendenci.

Tabulka č. 1 Stav obyvatel k 31.12.2016

		2012	2013	2014	2015	2016
Počet obyvatel celkem		10 516 125	10 512 419	10 538 275	10 553 843	10 578 820
v tom podle pohlaví	muži	5 164 349	5 162 380	5 176 927	5 186 330	5 200 687
	ženy	5 351 776	5 350 039	5 361 348	5 367 513	5 378 133
v tom ve věku (let)	0-14	1 560 296	1 577 455	1 601 045	1 623 716	1 647 275
	15-64	7 188 211	7 109 420	7 056 824	6 997 715	6 942 623
	65 a více	1 767 618	1 825 544	1 880 406	1 932 412	1 988 922
Průměrný věk		41,3	41,5	41,7	41,9	42,0

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

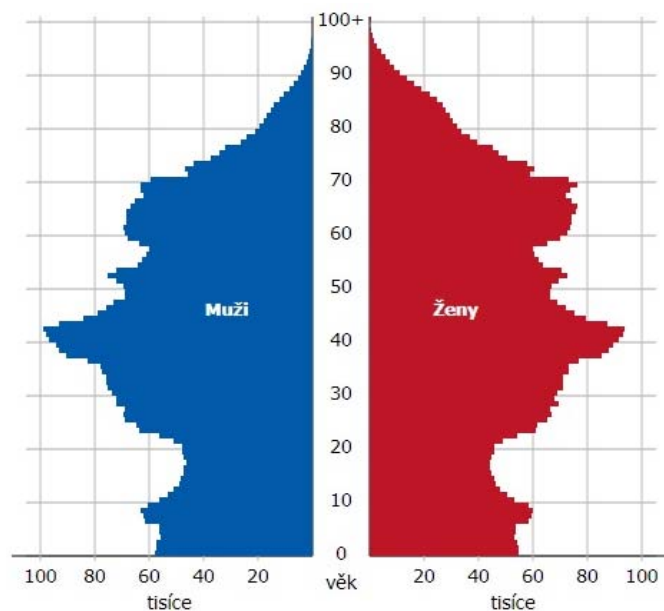
Největší přírůstek během posledních čtyř let byl zaznamenán v roce 2016.

Tabulka č. 2 Pohyb obyvatel k 31.12.2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Živě narození	108 576	106 751	109 860	110 764	112 663
Zemřelí	108 189	109 160	105 665	111 173	107 750
Přistěhovalí	30 298	29 579	41 625	34 922	37 503
Vystěhovalí	20 005	30 876	19 964	18 945	17 439
Přirozený přírůstek	387	-2 409	4 195	-409	4 913
Přírůstek stěhováním	10 293	-1 297	21 661	15 977	20 064
Celkový přírůstek	10 680	-3 706	25 856	15 568	24 977

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 4 Věková struktura ČR k 31.12.2016

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura (věková pyramida) graficky znázorňuje věkovou strukturu obyvatelstva daného regionu. Z obrázku vyplývá, že k 31.12.2016 bylo v České republice nejvíce žen a mužů ve věku mezi 40 až 50 let. Podle typu dělíme věkovou pyramidu na progresivní,

stacionární a regresivní. Podle posledních průzkumů je zřejmé, že nejméně lidí se vyskytuje v dětské složce a nejvíce potom v reprodukční složce. Postproduktivní složka se se dostává postupně na podobnou úroveň reprodukční složce a tak Českou republiku řadíme mezi země s regresivním typem věkové pyramidy.

Ke dni 1. ledna 2016 bylo evidováno Českým statistickým úřadem 6.258 obcí.

Tabulka č. 3 Základní geografické údaje k 1.1.2016

Česká republika/kraje	Rozloha v km ²	Počet obyvatel	Krajské město	Hustota osídlení (obyv./km ²)	Počet obcí	z toho: se statem města
Česká republika	78 870	10 553 843		134	6 258	602
Hlavní město Praha	496	1 267 449	Praha	2 555	1	1
Středočeský kraj	11 016	1 326 876		120	1 144	83
Jihočeský kraj	10 058	637 834	České Budějovice	63	624	54
Plzeňský kraj	7 561	576 616	Plzeň	76	501	57
Karlovarský kraj	3 314	297 828	Karlovy Vary	90	134	38
Ústecký kraj	5 335	822 826	Ústí nad Labem	154	354	59
Liberecký kraj	3 163	439 639	Liberec	139	215	39
Královéhradecký kraj	4 759	551 421	Hradec Králové	116	448	48
Pardubický kraj	4 519	516 149	Pardubice	114	451	38
Kraj Vysočina	6 796	509 475	Jihlava	75	704	34
Jihomoravský kraj	7 195	1 175 025	Brno	163	673	49
Olomoucký kraj	5 267	634 718	Olomouc	121	402	30
Zlínský kraj	3 963	584 676	Zlín	148	307	30
Moravskoslezský kraj	5 428	1 213 311	Ostrava	224	300	42

Zdroj: Regionální informační servis, data ČSÚ

Ústecký kraj

K 31.12.2016 byl v Ústeckém kraji počet obyvatel 821.377. Oproti roku 2015 se stav obyvatel snížil o 1.449 z původních 822.826. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Trend snižování počtu obyvatel neustal ani v roce 2017 a k 30.6.2017 je opět počet obyvatel nižší o 652. I přes tento negativní vývoj patří Ústecký kraj k druhému nejmladšímu kraji republiky. Produktivní věková skupina obyvatel 15 – 64 let je v kraji ve výši 65,8 % (celorepubliková věková skladba obyvatelstva je 65,6 %).

Status město má 59 obcí z 354 obcí, které jsou v Ústeckém kraji. V kraji je 7 okresů a 16 obcí s rozšířenou působností. Krajské město Ústí nad Labem se řadí mezi páté největší město v ČR a samotný kraj je na čtvrtém místě v hustotě zalidnění.

Celkově je tato oblast charakteristická značným zprůmyslněním, těžbou uhlí a výrobou a zůstává tak oblastí s nejvíce poškozeným životním prostředím i přes útlum těžby uhlí a odsiřování elektráren.

Své prvenství si Ústecký kraj drží v největším množství zásob hnědého uhlí v ČR. Vzhledem k tomu, že tato surovina byla v minulosti v tomto kraji hojně těžena, některé obce museli být obětovány, aby mohla pokračovat těžba. Podobně významná jsou ložiska jílu, kaolínu a především písku a šterkopísku. Ústecký kraj je negativně vnímán jako místo s největším poškozením životního prostředí i díky problémům s emisemi. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Dle ukazatele naděje dožití se kraj Ústecký řadí na poslední místo a toto poslední místo si drží i v ukazateli úmrtnosti a to společně s krajem Moravskoslezským.

Pro zemědělství v Ústeckém kraji je charakteristické chmelařství. Pěstování zeleniny a ovocnářství je podél Labe a Ohře. Poslední dobou jsou v popředí zájmu i vína pěstovaná v oblasti Litoměřicka a Roudnicka.

Díky poloze u hranic s Německem jsou města a obce zapojena do přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionů. Pro cestovní ruch je Ústecký kraj z marketingového hlediska zařazen do regionu Severozápadní Čechy. Národní park České Švýcarsko, chráněné krajinné oblasti České středohoří a Labské pískovce jsou turisticky atraktivní. Zimní sportovním centrem jsou zdejší Krušné hory. Historicky nejznámější hora Říp každoročně přivítá velké

množství turistů. Vzpomínkou na temnou historii je památník Terežín. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze v č. 4.

Velký význam má pro kraj doprava s vazbou na EU a to jak silniční, tak i železniční a vodní cesty. Dopravně je kraj rychle dostupný ze všech sousedních krajských sídel i z Prahy.

Na severu Čech je sociálních podnikání více rozšířeno a je zde evidováno 16 podniků. Forma podnikání je různorodá a to od forem obchodních korporací, jako jsou s.r.o., a.s. a družstva až po o.s.¹⁶ a o.p.s.¹⁷ Podniky působí zejména v oborech zahradnických, gastronomických, domácích pracích a zajímavostí je i sociální podnik včelí farma. Seznam sociálních podniků včetně jejich zaměření je uveden v příloze č. 5.

Karlovarský kraj

Karlovarský kraj se s nejmenším počtem obyvatel zařazuje na poslední místo mezi kraji v ČR. K 30.6.2017 měl kraj 295.999 obyvatel. Oproti roku 2016, kdy byl počet obyvatel 296.749 je zde patrný úbytek ve výši 750 a z toho 357 obyvatel ubylo v okrese Karlovy Vary. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Tomu odpovídá i počet obcí, který je 134, včetně dvou nově vzniklých obcí, které jsou na území vojenských újezdů Hradiště a to obec Bražec a Doupovské Hradiště. Počet měst 38 dostává kraj opět na poslední příčky, kdy menší počet měst mají už jen kraje Vysočina, Olomoucký a Zlínský. Pouze 7 obcí s rozšířenou působností ve třech okresech jenom tyto statistická data potvrzují. Krajské město Karlovy Vary a jeho okres vykazuje nejvyšší průměrný věk obyvatel v tomto kraji včetně indexu stáří¹⁸, který se každoročně zvyšuje, tak jako ve většině regionů ČR. Nižší index stáří vykazují jenom tři kraje a to kraj Středočeský, Liberecký a Ústecký.¹⁹

Z pohledu sociálního a ekonomického je nejvíce zaměstnaných v zpracovatelském průmyslu. Téměř stejný počet zaměstnaných je v sektoru maloobchodu, velkoobchodu a v sektoru zdravotní a sociální péče. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. V sektoru

16 Občanská sdružení, zkratka o.s.. Od 1.1.2014 se občanská sdružení považují automaticky za spolky. Jedinou povinností je změna názvu, respektive zkratky a dle nové právní úpravy by název měl obsahovat slova spolek, zapsaný spolek nebo zkratku z.s.

17 Obecně prospěšná společnost, zkratka o.p.s., je právní forma nestátní neziskové organizace. Činnost o.p.s. byla právně zakotvena zákonem o obecně prospěšných společnostech č. 248/1995 Sb. . Tento zákon byl k 1.1.2014 zrušen novým Občanským zákoníkem. Nové o.p.s. již nemohou být zakládány, ale o.p.s., které byly založeny do 31.12.2013 se nadále řídí tímto zrušeným zákonem.

18 Index stáří vyjadřuje kolik je v populaci obyvatel ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0 -14 let

19 Údaje za rok 2016. Zdroj: ČSÚ, Základní tendence vývoje Karlovarského kraje - 2016

zdravotní a sociální péče je zaměstnáno vysoké procento žen, a to samé platí o sektoru vzdělávání. Kraj je známý svými lázněmi a léčivými minerálními prameny, což se projevuje i v nejvyšším podílu na tvorbě Hrubé přidané hodnoty²⁰ v kraji a díky tomu terciární sektor vykazuje v roce 2015 podíl 58,5 % a meziročně se zvýšil o 0,5 procentního bodu. Kraj se může pochlubit nárůstem výdajů na vědu a výzkum ve výši 34%. Bohužel podíl výdajů na vědu a výzkum je v kraji nejnižší ze všech regionů (0,2%), což je zapříčiněno i tím, že na financování se ve srovnání s jinými kraji podílí v největší míře pouze podnikatelský sektor a to 87,8 %.

Zemědělství je v tomto kraji ovlivněno chladnějším podnebím, proto zde nejsou tak vhodné podmínky jako v jiných regionech. Pěstování je zaměřeno na brambory, obiloviny a řepku. Chov zvířat, především prasat, byl významně snížen v posledních dvaceti letech a postupně se začíná navyšovat, ale už ne v takové míře. Zajímavostí je zvýšený počet chovaných koz a s tím související zvýšená produkce mléka. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Hranice s Německem a největší koncentrace lázeňských míst předurčuje tento kraj k podnikání v cestovním ruchu. Největší počet turistů je z Německa, což představuje více než polovinu zahraničních návštěvníků. Všeobecně známý fakt, že velký počet turistů je z Ruska, má za poslední tři roky klesající tendenci. K meziročnímu zvýšení dochází u návštěvníků z Číny.

Sociálních podnikání není v této oblasti tak populární jako v jiných regionech ČR. Na stránkách českého sociálního podnikání jsou uvedeny pouze 4 podniky. Seznam sociálních podniků včetně jejich zaměření je uveden v příloze č. 5.

Plzeňský kraj

Kraj se řadí svou rozlohou 7.561 km² mezi třetí největší kraj v ČR, ale počtem obyvatel je pátý nejmenší v ČR a k 31.12.2016 měl 578.629 obyvatel, což je oproti roku 2015 o 2.013 osob více. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Meziroční nárůst je zvýšen stěhováním. K 30.6.2017 je stav obyvatel 579.129, nárůst o 500 obyvatel. Index stáří v kraji je třetí nejvyšší a za ním už jsou jen kraje Zlínský a Královéhradecký.

Plzeňský kraj je téměř 2x tak větší než sousední Karlovarský kraj a z počtu obcí 501 je 57 obcí se statutem města. Ze sedmi okresů jsou 3 okresy v krajském městě Plzni. 15 obcí s

²⁰ Rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou v daném regionu

rozšířenou působností. Vojenský újezd Brdy byl na základě zákona zrušen a části jeho katastrálního území bylo připojeno celkem k 27 obcím.²¹

Průměrný roční hrubý příjem na osobu je 185.467 Kč a Plzeňský kraj tak dosáhl na čtvrtou nejvyšší hodnotu v ČR. Průměrná hrubá mzda a její výše byla také s porovnáním s ostatními regiony čtvrtá nejvyšší. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Nejvyšší průměrná hrubá mzda byla v Praze a nejnižší v Karlovarském kraji. Za zmínku stojí i výdaje na dávky státní sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele, kde se hodnota ukazatele snížila. Ve srovnání s ostatními kraji se může Plzeňský kraj pochlubit nejnižší hodnotou dávek sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele, která je 2 941 Kč, oproti republikovému průměru 3.569 Kč je o 628 Kč nižší.

Ústecký a Moravskoslezský kraj díky své vysoké nezaměstnanosti v porovnání s celorepublikovou nezaměstnaností má nejvyšší hodnotu dávek sociální podpory v přepočtu na 1 obyvatele a to 4.415 Kč Ústecký kraj a 4.276 Moravskoslezský.

Ke zvýšení podílu zaměstnaných došlo pouze v průmyslu a stavebnictví, v průmyslu dominuje především odvětví strojírenství, které je spojováno se jménem Škoda. Tento sekundární sektor je reprezentován podniky, které mimo jiné vyrábí zařízení pro klasickou i jadernou energetiku, těžké obráběcí stroje, trolejbusy a mnoho další sortimenty. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Kraj má výhodnou polohu a proto je v zájmu zahraničních investorů. Věda a výzkum je především centrována do krajského města Plzeň. Díky zahraničním zdrojům si kraj vysloužil druhý nejvyšší podíl financování vědy a výzkumu v ČR.

Pro pěstování v kraji jsou nejlepší podmínky v Plzeňské kotlině. Daří se zde obilovinám, jako jsou pšenice, ječmen a oves. Tak jako je to skoro v celé ČR, je Plzeňský kraj velký producent řepky olejky. Chov skotu je převážně v podhorských oblastech Šumavy a Českého lesa. Lesní pozemky představují 39,8 % z celkové výměry kraje a podíl těžby jehličnatého dřeva na těžbě celkové je v mezikrajském srovnání druhý za krajem Vysočina.

Okres Klatovy má skoro polovinu ubytovacích zařízení z celkové počtu v kraji a to díky Šumavě, která je turisticky atraktivní a v roce 2015 to představovalo 46,6 %. Podobně jako Karlovarský kraj, je Plzeňský kraj hojně navštěvován turisty z Německa, vzhledem k lepší poloze i z Rakouska. Trend úbytku turistů z Ruska se projevil i zde. Významnou počtou

²¹ Zákon ze dne 14. ledna 2015 o zrušení vojenského újezdu Brdy, o stanovení hranic vojenských újezdů, o změně hranic krajů a o změně souvisejících zákonů (zákon o hranicích vojenských újezdů)

bylo pro Plzeň udělení titulu Evropské hlavní město kultury pro rok 2015 Radou ministrů Evropské unie.

Subjektů sociálního podnikání, které jsou uvedeny v příloze č. 5 je 8. Polovina podniků je typu o.p.s. nebo o.s. a polovina subjektů je formy s.r.o. Za zmínku stojí firma s.r.o., která se zabývá výrobou nefiltrovaného a nepasterovaného piva.

Jihočeský kraj

Jihočeský kraj i přes svou druhou největší rozlohu 10.058 km² v ČR je krajem s nejnižší hustotou zalidnění ze všech krajů a dle statistik je to pouze 63 obyvatel na km². Počet obyvatel se oproti roku 2016 zvýšil o 337 osob a k 30.6.2017 činí 639.119. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Kraj má výhodnou polohu a Největší část obyvatelstva žije v 7 okresech, z nichž největší podíl má krajské město České Budějovice s počtem 192.531 obyvatel. Počet obcí je i přes tyto údaje nadprůměrně vysoký a kraj eviduje 623 obcí, z nichž 17 obcí má rozšířenou působnost. Do 200 obyvatel má 37,6% jihočeských obcí, ale žije v nich pouze 4,2% obyvatelstva kraje.

Vysoká zaměstnanost v zemědělství má tradici a počet zemědělských podnikatelů (fyzických osob) byl koncem roku 2015 proti průměru v ČR skoro dvojnásobný a to 5,8 FO na 1 tis. obyvatel (v ČR je 3,2 na 1 tis. obyvatel) a podíl zaměstnanosti v tomto primárním sektoru je druhý nejvyšší, první je kraj Vysočina. Tradiční oblastí je chov ryb, který zaujímá polovinu produkce v ČR. Nejznámější rybníkářskými oblastmi jsou oblasti okolo Třeboně a okolo Hluboké nad Vltavou a dále pak Blatná, Jindřichův Hradec a Tábor. Rožmberská oblast (Třeboň) s rybníky Rožmberk, Svět a historické centrum města Třeboň se může pochlubit nominací na zápis do Seznamu světového dědictví UNESCO pod názvem – Třeboňské rybníkářské dědictví²². Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Nejvíce pěstovanou plodinou v kraji je pšenice ozimá a díky velkým plochám patří jihočeští zemědělci k předním pěstitelům velké většiny základních plodin. Další část obdělávaných ploch představuje pěstování řepky, kukuřice a ječmene. Plocha lesů tvoří 37 % z celkové rozlohy a převažují jehličnany. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Z hlediska cestovního ruchu se kraj řadí na třetí místo v ČR v počtu hostů v hromadných

²² Červen 2016 Česká televize: Rybářství Třeboň a další podnikatelé i obce odmítají snahu zapsat unikátní třeboňskou krajinu na seznam památek UNESCO. Bojí se omezení, které péče o památky přináší. Podle rybářů by památková ochrana území zkomplikovala jim i zemědělcům hospodaření a obcím zase rozvoj. Svůj nesouhlas písemně předali i prezidentovi, premiérovi a ministrům zemědělství, životního prostředí a kultury.

ubytovacích zařízeních (HUZ), a v mezikrajském srovnání má druhý největší počet hromadných ubytovacích zařízení (první je Hlavní město Praha). Kvalitní životní prostředí, největší plocha chráněných území, CHKO Šumava a Národní park Šumava jsou vyhledávány turisty z celého světa. Shodně se sousedním Plzeňským krajem tradičně převažují turisté z Německa a ostatních evropských měst. Zahraniční hosty z Rakouska překvapivě předčili hosté z Asie a to především z Číny, kteří se v HUZ ubytovali často jenom na jednu noc.

Pomoc lidem s tělesným, zdravotním, mentálním a kombinovaným postižením poskytuje v kraji 10 sociálních podniků, z nichž jedním z poskytovaných subjektů je i církevní právnická organizace. Ostatní podniky jsou opět o.p.s., o.s. a s.r.o, z toho jeden podnik Pomoc Týn nad Vltavou se zabývá sociálním zemědělstvím. V příloze č. 5 je seznam sociálních podniků.

Kraj Vysočina

Počet obyvatel celkem k 31.12.2016 v Kraji Vysočina byl 508.952. Oproti roku 2015 se stav obyvatel snížil o 523 z původních 509.475²³. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. K 30.6.2017 byl opět mírný úbytek obyvatel a to na 508.602. I přes tento šestý nejvyšší úbytek mezi kraji se Kraj Vysočina dle ukazatele naděje dožití řadí mezi nejvyšší v republice. Počtem obyvatel se kraj zařazuje až na dvanácté místo, což se projevuje v nízké hustotě osídlení. Spolu se Zlínským krajem je kraj, co do počtu cizinců, region s nejmenším počtem.

Většinu území leží v oblasti Českomoravská vrchovina. Počet obcí je 704 a skoro polovinu obcí tvoří malé vesnice do 199 obyvatel. Status město má 34 obcí a krajské město je Jihlava s počtem obyvatel 50.714. Okresů je zde pouze 5 a dále 15 obcí s rozšířenou působností a 26 obcí s pověřeným obecním úřadem.

Kraj Vysočina je výjimečný z pohledu sektorů trhu²⁴. V primárním sektoru se Kraj Vysočina řadí mezi kraje s nejvyšším podílem zaměstnaných v zemědělství, kde se sklízí více obilovin a stále podstatná a klíčová je i produkce brambor i přes fakt, že se plochy zemědělských i orných půd stále snižují. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

23 Zdroj: ČSÚ. Tendence ke snižování obyvatel je patrná ze statistiky obyvatelstva zveřejněná na stránkách Českého statistického úřadu a můžeme zde vidět od roku 2012 až k 30.6.2017, že úbytek obyvatel je v rozmezí 314 až 998, kdy největší úbytek byl mezi rokem 2013 a 2012.

24 Pojem sektory trhu často používán i jako sektory ekonomiky nebo ekonomické sektory

Nejnižší podíl má kraj v sektoru terciárním. V kraji je nejnižší objem měrných emisí oxidů dusíku ve srovnání s ostatními regiony. První místo má kraj v provozování první jaderné elektrárny. Elektrárna Dukovany je významným zdrojem české energetické soustavy.

V sociálním vývoji je kraj dlouhodobě na nízké úrovni průměrné měsíční mzdy a s tím i souvisí nízká úroveň starobních důchodů. Narůstající počet zaměstnaných osob a zároveň klesající počet nezaměstnaných koresponduje s celorepublikovým vývojem zaměstnanosti. Nejnižší nezaměstnanost je tradičně v okrese Pelhřimov. Množství dopravních nehod se nepatrně zvýšilo, ale zahynulo při nich méně osob. Kriminalita je oproti ostatním krajům nízká.

Ekonomika v kraji rostla jak díky zaměstnanosti a průmyslovým podnikům, tak i díky tomu, že kraj je i nadále přední producent masa a to především vepřového. Počet živnostníků roste, ale pořád je zde nízká podnikatelská aktivita.

Cestovní ruch není tak vysoký jako v sousedním Jihočeském kraji. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Turisté ze zahraničí, především z Německa, Slovenska, Nizozemska a Rakouska, tvořili 13%, což představuje oproti roku 2014 snížení o 5 %. Počet domácích hostů stoupá, ale projevuje se zde trend zkracování délky pobytu. Nejdelší pobyt v kraji ze zahraničních hostů strávili Nizozemci. Nejvíce ubytovacích kapacit je v okrese Žďár nad Sázavou. Mezi nejvýznamnější historické památky se řadí město Telč.

Sociálních podniků v tomto vnitrozemském kraji je 12. Více jak polovina podniků je formy s.r.o., ostatní podniky jsou formy o.p.s. Podniky působí zejména v oblasti poskytování služeb, výroby, poradenství a prodeji. Seznam sociálních podniků a jejich zaměření je přehledně uveden v příloze č. 5.

Jihomoravský kraj

Počet obyvatel přesahující 1 mil. řadí Jihomoravský kraj na čtvrté místo v počtu obyvatel v ČR a hustotou osídlení na třetí místo. K 30.6.2017 se zvýšil počet obyvatel o 1.183 na současných 1.179.995 a to díky přírůstku obyvatel stěhováním a to především do větších měst v sedmi okresech. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Kraj s počtem obcí 673, z nichž 49 má statut města se řadí mezi regiony s velkým počtem obcí s rozšířenou působností 21. Třetina obyvatel kraje žije v krajském městě Brno, které je druhé největší město v ČR. Počet cizinců se opět mírně zvýšil a nejvíce osob bylo ze Slovenska, Ukrajiny a z Vietnamu.

Především teplejší klima a úrodné oblasti jsou pro kraj, který je největší producent kukuřice na zrno a největším pěstitelem vinné révy, velkou výhodou. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Na druhém místě je též kraj v pěstování luskovin. Hlavní plodinou je pšenice ozimá. V chovu hospodářských zvířat došlo k poklesu chovu prasat a k mírnému zvýšení chovu skotu a drůbeže. Lesní pozemky tvoří 28 % rozlohy kraje a zvyšuje se plocha listnatých dřevin, která je mezi kraji nejvyšší. Toto zvyšování je podporováno, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům a zvýší stabilitu lesních ekosystémů.

Výdaje na výzkum (VaV) a vývoj vzrostli a jejich podíl významně převýšil republikový průměr. Podíl byl 20 % a byl druhý nejvyšší po Praze (37,2%). Nejvíce byl VaV financován z podnikatelských zdrojů následován financováním z domácích veřejných zdrojů.

Hranice s Rakouskem a částečně se Slovenskem umožnily vznik Euroregionu Pomoraví, který sdružuje města a obce z okresů Hodonín, Břeclav a Znojmo.²⁵ Nejvíce zahraničních turistů přijíždí poslední dva roky ze Slovenska, další následují hosté z Polska a z Německa. Mezi nejznámější historická místa patří zámek Lednice, Valtice a hrad Špilberk. Architektonicky významnou budovou je vila Tugendhat. Turistiky atraktivní je kraj zejména pro své vinařské oblasti, vinné sklepy s kvalitním vínem a specialitou burčákem. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č.4.

Další prvenství si může Jihomoravský kraj připsat v sociálním podnikání. Počtem 21 sociálních podniků vysoce převyšuje ostatní kraje a je příkladem pro ostatní regiony jak využít potenciál a lidské zdroje. Společensky odpovědné podnikání a sociální začleňování v regionu reprezentují především společnosti s.r.o. Rozsah podnikání je od výroby, prodeje, poskytování služeb až po Chráněnou dílna Hlívenka s.r.o., která se specializuje na pěstování a distribuci hlívy ústříčné. Seznam sociálních podniků v Jihomoravském kraji uvádí příloha č. 5.

25 Slovensko-česko-rakouský euroregion Pomoraví založen s cílem rozvoje vzájemného porozumění a spolupráce mezi sousedícími pohraničními regiony, uvědomujícíce potřebu posílení spolupráce zemí střední Evropy a zdůrazňujícíce potřebu vytvoření stabilních struktur spolupráce ve snaze o rozvoj přátelských a vzájemně výhodných kontaktů mezi Slovenskou republikou, Českou republikou a Rakouskem, mající na zřeteli zachování společného kulturního dědictví pohraničních oblastí.

Zlínský kraj

Čtvrtý nejmenší kraj leží výhradně na území Moravy²⁶. Hustotou je tento kraj pátý nejlidnatější. K 30.6.2017 počet obyvatel žijících v 307 obcích byl 582.790. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Do roku 2012 měl kraj 305 obcí ve čtyřech okresech. Dnem 1.1.2013 přibyly 2 nové obce v okrese Vsetín a počet obcí se zvýšil na 307.²⁷ Celkem je v kraji 30 obcí, které mají státu město a 13 obcí s rozšířenou působností. Počet cizinců žijících na území Zlínského kraje je spolu s krajem Vysočinou nejnižší ve srovnání s ostatními regiony.

Dle ukazatele indexu stáří, který v kraji vzrostl, můžeme konstatovat, že Zlínský kraj postupně stárne a jeho další vývoj závisí na počtu narozených dětí a také na počtu a věku přistěhovalých lidí. I přes tuto skutečnost se v kraji v roce 2015 narodilo 5.847 dětí, oproti roku 2014 je to o 248 více a i naděje na dožití se u mužů a žen v kraji zvýšila.²⁸

Struktura zaměstnanosti podle sektorů zůstává v posledních letech bez výrazných změn. Nejvíce osob je tradičně zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Nejméně zaměstnaných 2,7 % připadá na primární sektor, v sekundárním sektoru 47,9 % a v terciárním sektoru 49,3 % je stav celkem vyrovnaný. Mzdy jsou na dlouhodobě nízké úrovni a v mezikrajském srovnání je jejich hodnota druhá nejnižší, minimum mezi kraji je v Karlovarském kraji.

Kraj má značně rozdílné přírodní podmínky a tomu odpovídá i produkce kraje v zemědělství, která je třetí nejnižší v ČR. Daří se zde dobře pšenici, cukrovce a sladovnickému ječmenu. Osevní plochy se z dlouhodobého hlediska snižují a to především u osevních ploch brambor a olejnin. Naopak vysoký nárůst zaznamenaly osevní plochy luskovin. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Průmyslové podniky zaměstnávají více jak 43% osob, což je nejvyšší podíl v ČR při srovnání s ostatními kraji. Pro zdejší region je typické odvětví strojírenství, především výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků. Pro kraj je velmi důležitý gumárenský obor. Okresní město Otrokovice je známe díky výrobě pneumatik Barum Continental.

26 Během dělení Československa v roce 1993 byla Sidonie, obec, která procházela hranicemi se Slovenskem rozdělena na dvě části a hranice mezi oběma státy měl tvořit potok Vlárka. Vzhledem k tomu, že došlo k rozdělení nejen území, ale i rodin, místní obyvatelé se s touto situací nehodlali smířit. Teprve v roce 1997 došlo k úpravě česko-slovenské hranice a to výměnou za osadu U Sabotů, která připadla Slovensku.

27 Po 60 letech se od 1.1.2013 obec Krhová stala opět samostatnou obcí. Další obec Poličná byla v roce 1976 připojena jako místní část k Valašskému Meziříčí a 1.1.2013 byla na základě referenda osamostatněna.

28 Údaje za rok 2015. Zdroj: ČSÚ: Základní tendence vývoje Zlínského kraje - 2015

Cestovní ruch rozdělujeme na oblast Jižní Moravy, Severní Moravy a Slezsko a Střední Moravy. Světoznámý pramen Vincentka nalezneme v lázních Luhačovice, kde se léčí především choroby dýchacího ústrojí. Beskydy a Bílé Karpaty patří mezi chráněné krajinné oblasti, kde jsou velké možnosti v provozování zimních sportů. Složení zahraničních hostů je srovnatelné s Jihomoravským krajem, jež se Zlínským krajem sousedí a i zde jsou nejčastější návštěvníci ze Slovenska, Německa a Polska. Stejně jako Jihomoravský kraj, tak i Zlínský kraj se sdružil do přeshraniční spolupráce a je členem Euroregionu Bílé Karpaty.²⁹

Zlínský kraj je dalším úspěšným krajem, kde je sociální podnikání rozšířené. Více jak polovina z 15 podniků je formy o.p.s. či jiné a třetina podniků je formy s.r.o. Pivo z Kroměříže se vaří v sociálním zemědělském podniku a to od roku 2013. Dvě firmy se zabývají zpracováním skla. Seznam sociálních podniků a jejich zaměření ve Zlínském kraji uvádí příloha č. 5.

Moravskoslezský kraj

Nejvyšší hustota obyvatelstva ve srovnání s ostatními kraji (samozřejmě s výjimkou Hlavního města Prahy) je právě v tomto kraji. Statutární město³⁰ Ostrava, které je zároveň krajským městem a okresním městem se svým počtem 322.765 obyvatel k 30.6.2017 řadí mezi třetí největší město v ČR. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. V Moravskoslezském kraji došlo ke snížení počtu obyvatel o 2.528 z původních 1.209.879 k 31.12.2016 na současných 1.207.351 k 30.6.2017, což byl největší úbytek mezi kraji. Úbytek v kraji byl způsoben migrací obyvatelstva a i faktem, že v 1. pololetí roku 2017 byl velmi vysoký nárůst počtu zemřelých a jen mírný nárůst počtu živě narozených dětí. Vysoká míra koncentrace obyvatelstva do měst je zřejmá z počtu obcí, které se v kraji nachází, ze 300 obcí v šesti okresech, má 42 statut město.³¹

29 Euroregion Bílé Karpaty vznikl 30.7.2000. Sídlo euroregionu je v Trenčíně. Cílem je podporovat sousedící pohraniční regiony ve Slovenské a České republice a vytvořit stabilní spolupráci, partnerství a v zájmu zachování společného kulturního a přírodního dědictví pohraničních oblastí. V ČR se Euroregion Bílé Karpaty týká obcí okresu Zlín, okresu Vsetín, okresu Uherské Hradiště a okresu Kroměříž

30 Statutární město je obec, která může vyhláškou členit své území a zřídit městské části nebo městské obvody. V ČR je 25 statutárních měst. Taxativní výčet měst je uveden v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

31 Počet obcí, které nemají statut město, ale mají výrazně větší počet obyvatel než je běžné, je právě v Moravskoslezském kraji. Průměrný počet obyvatel v těchto obcích je kolem 4.200 obyvatel. Na opačné

V zemědělství a lesnictví pracuje nejméně obyvatel regionu a zaměstnanost v tomto primárním sektoru byla 1,6 %. V průmyslu a stavebnictví je zaměstnaných 42,1 % a nejvíce byla zaměstnanost v terciárním sektoru ve výši 56,3 % obyvatel. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Kraj je bohatý na kvalitní zásoby černého uhlí a bohužel i díky této surovině, které je nejvíce v oblasti ostravsko-karvinské pánve, je kraj a jeho životní prostředí nejzatíženější ze všech regionů v ČR. Mezi další významné průmysly patří energetická, hutní, chemický, farmaceutický a potravinářský. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Největším producentem jehličnatého dřeva v ČR je právě v tomto kraji a podíl na celkové produkci v ČR činí 17%. Rozloha lesů činí téměř 35% z celkové plochy kraje. Převážně v nižších polohách se pěstují obiloviny a brambory.

Moravskoslezský kraj kopíruje v návštěvnosti zahraničních hostů ostatní regiony Moravy a tak zvýšení turistů v roce 2016 bylo opět díky Slovensku, Polsku a Německu. Chráněná krajinná oblast Jeseníků a Beskyd poskytuje návštěvníkům jedinečný zážitek a možnosti poznávat zdejší přírodu a zároveň využít celoroční možnost sportování.

Sociální podnikání v dalším z těchto regionů Moravy je opět v hojném počtu zastoupeno. Pomoc lidem prostřednictvím sociálního podnikání zastupuje 21 podniků. Větší zastoupení podniků, kteří se řídí principy sociálního podnikání je formy o.p.s., třetina je s.r.o. a zbytek je tvořen družstvem a církevní organizací. Seznam sociálních podniků v Moravskoslezském kraji uvádí příloha č. 4. Podpora sociálního podnikání v tomto kraji je od roku 2013 představována i sdružením sociálních podniků a několika dalších účastníků sociální ekonomiky a to prostřednictvím Klastru sociálních inovací a podniků SINEC. Hlavním cílem Klastru je napomáhat růstu sociální ekonomiky v Moravskoslezském kraji cestou rozvoje sociálních podniků, zvyšování zaměstnanosti sociálně a zdravotně znevýhodněných skupin obyvatel a stimulace sociálních inovací vycházejících z jejich potřeb. Tento klastr sociálních inovací a podniků v současné době také čerpá finanční prostředky na svoji činnost prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost, financovaným Evropskou unií a Evropským sociálním fondem v projektu "Stabilizace klastru sociálních inovací a podniků SINEC a podpora jejich členů". Číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/99_041/0002223, období realizace 1. října 2016 – 30. září 2018. Mezi

straně je kraj Vysočina s průměrným počtem obyvatel 711. Největší podíl obyvatelstva ve městech nad 10.000 obyvatel je opět v Moravskoslezském kraji.

klíčové aktivity, které jsou především z oblasti vzdělávání a pořádání seminářů, stojí určitě za zmínku klíčová aktivita 5. Stáže v sociálních podnicích. Aktivita je zaměřena na přenos zkušeností a dobrých praxí mezi sociálními podniky. Mezi členy jsou mnohdy různé nápady k možným podnikatelským činnostem, chybí jim ale konkrétnější představa zajištění a nastavení provozu, struktury, chodu potencionálního nového sociálního podniku či nové podnikatelské aktivity v rámci stávajícího sociálního podniku. Pro tyto potřeby je vhodnou možností absolvování stáží v sociálních podnicích, ať již členských nebo nečlenských, vždy s ohledem na zájem a maximální využití pro žadatele o stáž.

Olomoucký kraj

Olomoucký kraj je dalším krajem, který se nachází na území Moravy a je tvořen pěti okresy. S počtem obyvatel, které oproti minulým letům klesá, se kraj umístil na šestém místě a k 30.6.2017 čítá 633.129. Pokles obyvatel o 796 oproti stavu k 31.12.2016 byl způsoben především větším počtem zemřelých než živě narozených a také více osob se vystěhovalo než přistěhovalo. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Sídlem kraje je Olomouc, která je zároveň i statutárním městem. Mezi další statutární města patří Prostějov a Přerov. Největším okresem je okres Olomouc, jehož rozloha je 1.620 km² a je největším okresem na Moravě a ve srovnání s celou ČR obsadil 5 místo. Přesto se celkovou rozlohou 5.267 km² řadí mezi menší regiony v ČR a mezi kraji zaujímá osmé místo. Počet obcí evidovaný před změnou území Vojenského újezdu Libavá k 31.12.2015 byl 399, z toho statut město mělo 30 obcí a rozšířenou působnost 13 obcí. Dne 1.1.2016 vznikly rozdělením Vojenského újezdu Libavá tři nové obce, Město Libavá v okrese Olomouc, obec Kozlov v okrese Olomouc a obec Luboměř pod Strážnou v okrese Přerov a tyto změny měly nejen za následek zvýšení počtu obcí na 402, ale také i rozšíření území Olomouckého kraje o 4,5km².

Průměrná mzda je v kraji dle výběrového šetření mezd MPSV třetí nejnižší ve srovnání s ostatními kraji v ČR. Nižší mzdu obdrželi zaměstnanci ve Zlínském a Karlovarském kraji. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Dalším údajem ze sociálního vývoje, který kraj řadí na poslední místo ze všech krajů, je údaj o výši starobního důchodu, kdy v Olomouckém kraji je opět jeho hodnota nejnižší.

Sektory můžeme v tomto regionu rozdělit podle jejich územního hlediska a to na území Moravské brány a Hornomoravského úvalu. Primární sektor je realizován na zemědělské půdě, která činí 279.361 hektarů a je nejúrodnějším regionem ČR včetně hojného počtu

lesů. V oblasti Hané se hojně pěstuje sladovnický ječmen, pšenice a cukrovka technická. Daří se zde i ovocnářství a zemědělství a společně s krajem Ústeckým a Středočeským je kraj Olomoucký chmelařským producentem v oblasti Tršicka. V chovu zvířat převládá chov prasat, skotu a krav. Za zmínku stojí regionální značky "Haná" – regionální produkt zabývající se vznikem kvalitních domácích produktů a dále originální produkt – Jeseníky, který využívá místní zdroje a realizuje projekty v propagaci místních výrobků, přírodních a zemědělských produktů. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. V sekundárním sektoru je silně zastoupeno strojírenství a menší měrou i oděvní průmysl v Prostějově a u Přerova. Velké průmyslové podniky se specializují na výrobu elektrických zařízení, výrobu strojů a kovových konstrukcí a kovodělných výrobků.

Vědě a výzkumu se v Olomouckém kraji daří a přibývá zde i pracovišť i zaměstnanců, které se této oblasti věnují. Pro regionální podporu Olomoucký kraj v oblasti klastrů vyhláší dlouhodobě dotační programy na podporu podnikání v této aktivitě a pomáhá tak zvyšování konkurenceschopnosti kraje. Současná seskupení zahrnují spolupráci z různých prostředí a mezi členy, které již založily 4 klastry se společným zájmem se zařadily a seskupily, např. soukromé firmy, výzkumné instituce, vysoké školy, střední školy, odborné společnosti, sdružení a nadace.

Z cestovního ruchu je nejatraktivnější krajské město Olomouc a jeho okres. Tato Hanácká metropole, kde byla založena v roce 1573 univerzita, druhá nejstarší v českých zemích, láká především zahraniční hosty ze Slovenska, Německa, Polska a Rakouska. Další rekreační a turisticky vyhledávanou oblastí je chráněná krajinná oblast Jeseníky, s nejvyšší horou Praděd. Oblastí protéká řeka Morava a pro odpočinek je možné využít několik známých lázeňských oblastí. Spolupráce v oblasti přeshraničních regionů je realizována s polskými regiony a to v rámci Euroregionu Praděd.³²

Z 16 sociálních podniků v Olomouckém kraji převažují z více jak poloviny obchodní korporace typu s.r.o. a družstva. Za zmínku stojí sociální podnik VIDA – sociální služby, s.r.o., který provozuje vlastní kuchyňský provoz a vaří především dietní jídla různých druhů diet a zároveň je rozváží seniorům a zdravotně postižením. Seznam sociálních podniků v Olomouckém kraji uvádí příloha č. 5.

³² Euroregion Praděd vznikl 2.7.1997. V současné době sdružuje z české strany 70 obcí, 6 přidružených členů a z polské strany 39 obcí a 5 powiatů

Pardubický kraj

Pardubický kraj je k 30.6.2017 počtem 517.270 obyvatel čtvrtým nejmenším krajem v ČR a svou rozlohou 4.518,9 km² je pátým nejmenším krajem. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Počet obyvatel se v posledních letech mírně zvyšuje a to především díky kladnému migračnímu saldu a zvýšení počtu narozených osob nad zemřelými osobami. Pardubický kraj se tak řadí mezi sedm krajů, ve kterých zaznamenaly přírůstek obyvatel. Počet okresů ve srovnání s ostatními regiony je nízký. Okresy Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí mají 451 obcí, z toho 38 jich je se statutem města. Nejvíce z 15 obcí s rozšířenou působností je v okrese Ústí nad Orlicí. Metropolí Pardubického kraje je krajské a statutární město Pardubice.

Kraj se díky průmyslu a stavebnictví pohybuje v první pětici zaměstnanosti v sekundárním sektoru. Svým čtvrtým místem potvrzuje i nadále svou pozici v této oblasti především díky zpracovatelskému průmyslu. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Důležité postavení zaujímá strojírenství, chemický průmysl, rafinérie, textilní a kožedělní průmysl. V kraji se daří také potravinářskému průmyslu a město Pardubice je neodmyslitelně spojeno s tradičním perníkem a jeho výroba přinesla městu přívlastek "město perníku". Díky své poloze a příznivému podnebí je zde velmi úrodná půda. Zemědělská oblast regiony se nachází v Polabské nížině, která je podél řeky Labe a zde se pěstování soustřeďuje nejvíce na obiloviny, řepu, kukuřice, brambory a řepku. Zvýšení zaznamenala v posledních letech produkce brambor. Chov je zaměřen na prasata, skot a drůbež. Na celkových stavech drůbeže má Pardubický kraj nejvyšší podíl a to ve výši 18,6 % v mezikrajském srovnání. I přes tyto fakta se Pardubický kraj řadí až na 11 místo ve výši průměrné hrubé měsíční mzdy 24.707 Kč za rok 2016, na dalších místech s nižšími mzdami jsou už jenom kraje Zlínský, Olomoucký a Karlovarský. V roce 2016 byla sice výše průměrné hrubé měsíční mzdy vyšší o 1 tis. Kč oproti roku 2015, ale i tak byla o 2,9 tis. Kč nižší s mezikrajským srovnáním. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Věda a výzkum je v kraji především zřizována podnikatelským a soukromým neziskovým sektorem. Patrná je zde převaha malých pracovišť. Vysokoškolských pracovišť je 8 a vládních pouze 4. V roce 2015 vzrostly výdaje na VaV, ale v Pardubickém kraji došlo ke snížení výdajů z veřejných zdrojů o 12 % a z podnikatelských zdrojů o 3,7 %.

Zahraniční turisté navštěvují nejčastěji region v letních měsících. Nejvíce hostů bylo ze Slovenska, Německa a Polska. Mezi nejatraktivnější patří okres Pardubice a Ústí nad

Orlicí, který má oproti okresu Pardubice více jak dvakrát tolik ubytovacích kapacit. V posledních let je zaznamenán nárůst zájmu o turistickou oblast Králický Sněžník. Tato Národní přírodní rezervace je svými přírodními krásami oblíbenou horskou krajinou a díky turistickým trasám je vhodná pro pěší i cyklisty. V okrese Svitavy se nachází město Litomyšl, kde se narodila řada známých českých osobností jako např. Bedřich Smetana a za návštěvu stojí i zdejší zámek.

V Pardubickém kraji je evidováno pouze 7 sociálních podniků. Část tvoří obchodní korporace typu s.r.o. a v.o.s a zbytek jsou o.p.s. a o.s. Soukromá společnost s.r.o. Petřiva provozuje v Pardubicích samoobslužnou jídelnu. V této jídelně pro zdraví se vaří především z čerstvých sezónních potravin. Seznam sociálních podniků v Pardubickém kraji uvádí příloha č. 5.

Královéhradecký kraj

Svojí rozlohou 4.759 km² se Královéhradecký kraj řadí k menším regionům. Počet obyvatel kraje se snižuje a přibližuje se stavu jaký měl kraj při svém vzniku v roce 2000 (550.780 obyvatel), k 30.6.2017 byl stav 550.745 a oproti roku 2016 došlo k mírnému úbytku ve výši 59. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. K většímu úbytku ve výši 617 obyvatel došlo z roku 2015 při počtu 551.421 obyvatel na rok 2016 na počet 550.804 obyvatel. Počet obyvatel klesá od roku 2011 a to zejména v okresech při hranici s Polskem. Z pěti okresů se toto snížení obyvatel týká okresu Trutnov, Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Naopak v krajském městě Hradec Králové a dále v okrese Jičín byl v roce 2015 přírůstek počtu obyvatel. Kraj má 448 obcí, z toho statut město má 48 obcí. Rozšířenou působnost má 15 obcí. Královéhradecký kraj a podíl počtu jeho obyvatel ve věku 65 let a více byl nejvyšší v České republice. Další statistické údaje, které převyšují celorepublikový průměr a dlouhodobě se zvyšují je průměrný věk obyvatel a index stáří. Pozitivní je v tomto demografickém vývoji ukazatel naděje dožití, kde kraj dosahuje na přední příčky a to zejména u mužů.

V sektorech je ve srovnání s ostatními regiony vyšší zastoupení primárního a sekundárního sektoru. Pokud se jedná o přesuny v sektorech, děje se především z primárního do terciárního sektoru. Ve službách je zaměstnáno více jak polovina osob. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Nezaměstnanost z dlouhodobého horizontu je v kraji pod celorepublikovým průměrem a mezi nezaměstnanými převažují ženy. Věda a výzkum je z větší části finančně podporována podnikatelskými subjekty. V zemědělství převažuje

pěstování obilovin, okopanin, luskovin a zeleniny a to především v oblasti Polabí. Největší podíl v roce 2015 měl kraj u pěstování mrkve, cibule, petržele a cukrovky technické a to ve srovnání s celorepublikovými osetými plochami. V roce 2015 se zvýšil chov drůbeže a to zejména chov slepic, ve kterém se řadí na druhé místo v ČR mezi kraji. Jinak je pro kraj specifický chov prasat a skotu a na loukách a na svazích hor se pasou ovce. Největším průmyslovým městem je Hradec Králové a to především v odvětví strojírenském, elektrotechnickém a kovozpracujícím. Mezi další odvětví patří sklářství, textilní, oděvní, gumárenský a papírenský průmysl. Hradec Králové je také známý výrobou klavírů a pianin značky Petrof. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Nejnavštěvovanější je pohoří Krkonoše s nejvyšší horou Čech Sněžkou. Vedle se nachází další hojně sportovci v zimě navštěvované hory Orlické. Nejčastěji mimo domácích návštěvníků přitahuje region turisty z Německa, Polska a Slovenska. Pro zájemce o historii kraje je přitažlivé Babičino údolí, Ratibořice a mnohé z hradů a zámků a také podzemní chodby pevnosti Josefov. Jedinečnou kombinací lázeňské péče a kvalitního sportovního střediska představují Jánské Lázně.

V kraji je 11 sociálních podniků a za příkladný model stojí zmínit sociální podnik Dřevo NB, s.r.o., který založilo město Nový Bydžov a zabývá se výrobou štípaného dřeva. Většina právních forem je o.p.s. a OSVČ. V příloze č. 5 je uveden seznam všech sociálních podniků.

Liberecký kraj

Rozlohou 3.163 km² je Liberecký kraj nejmenší v ČR po Hlavním městě Praze. S počtem obyvatel 440.636 je kraj ve srovnání s ostatními regiony, také na druhém místě v nejmenším počtu obyvatel, před ním je už jenom Karlovarský kraj, který má nejnižší počet obyvatel. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Hustota zalidnění je oproti těmto ukazatelům nadprůměrná a v mezikrajském srovnání je šestá nejvyšší (139 obyvatel/km², průměr v ČR je 134 obyvatel/km²). Dlouhodobý trend od roku 2005, vyjma roku 2012, vede ke zvyšování počtu obyvatel a k 30.6.2017, kdy v kraji žilo 440.940 obyvatel, což představuje navýšení za půl roku o 304 obyvatel a je způsobeno především zahraniční migrací. Ve čtyřech okresech je 215 obcí z toho 39 se statutem města. Nejlidnatějším okresem je okres Jablonec nad Nisou, kde výrazně převyšuje nadprůměr počtu obyvatele na km² a to v počtu 223 obyvatel/km². Naopak okres Česká Lípa má pouze 96 obyvatel/km². Správních obvodů s rozšířenou působností má kraj 10. Obec

Albrechtice v Jizerských horách, která se nachází v okrese Jablonec nad Nisou má třetí nejdelší název v ČR.

V kraji převažuje zaměstnanost v terciárním sektoru (52,5 %), následováno sekundárním sektorem (45,6 %), ve kterém je Liberecký kraj po kraji Zlínském (49,5 %) a kraji Vysočina (48,9 %) na třetím místě v podílu zaměstnaných ve srovnání s ostatními regiony. Nejnižší zastoupení má Hlavní město Praha (17,4 %). Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Věda a výzkum je podporován podnikatelským sektorem, výjimka byla v roce 2012, kdy kraj obdržel 38,3 % z Evropské unie. Průmysl je zastoupen odvětvími, které souvisí s významnými ložisky sklářských a slévárenských písků, stavebních a dekoračních kamenů a šterkopísku. Převažuje je tedy sklářství, strojírenství, výroba bižuterie a zpracovatelský průmysl. Chladné počasí má vliv na druhy pěstovaných plodin. Z obilovin převažuje pěstování pšenice, ječmene a menší podíl má i pěstování brambor, řepky a kukuřice. V chovu zvířat má zastoupení skot, prasata a velkou část představuje chov drůbeže. Významný objem má kraj v chovu koz, který je druhý největší v ČR, po kraji Středočeském. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Region je hojně navštěvován domácími turisty, kteří míří do vyhlášených zimních středisek nebo na letní túry. Zahraniční turisté navštěvují kraj především ze sousedního Německa a Polska. Pro podporu regionu je z pohledu cestovního ruchu důležitý Euroregion Neisse-Nisa-Nysa.³³ Nejvíce je navštěvována oblast Harrachova, Liberce a Doks. Nezapomenutelný výhled je z dominanty Libereckého kraje Ještědu. Svou polohou je kraj velmi hornatý a tedy vhodný pro zimní sporty. Nachází se zde Jizerské hory, Lužické hory a část Krkonoš. Přírodní krásy, historie a mnohé z dalších překvapení má pro návštěvníky kraje nejstarší chráněná oblast u nás Český ráj. Mezi hrady dominují Frýdlant, Bezděz, Sychrov, Zákupy a další.

V Libereckém kraji jsou pouze 2 sociální podniky, které jsou uvedeny na portálu Českého sociálního podnikání. Jedním je družstvo, které navazuje na tradici v regionu a to prostřednictvím výroby ložního textilu. a druhým je církevní organizace Farní charita. Seznam těchto dvou podniků a jejich údajů je v příloze č. 5.

³³ Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa byl ustanoven v roce 1991 a města a obce Libereckého kraje jsou jeho členy.

Středočeský kraj

Středočeský kraj je největší kraj s rozlohou 11.016,10 km² a zároveň je krajem s největším počtem obyvatel 1.345.487 stav k 30.6.2017. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Další prvenství má kraj v počtu dvanácti okresů, z nichž statut města má 83 obcí je další prvenství v největším nárůstu počtu obyvatel a to za posledních dvacet let. Počet obcí je 1 145 a správních obvodů s rozšířenou působností je 26. Největší hustotu zalidnění z těchto správních obvodů má Kladno ve výši 349 obyvatel/km². Hustota osídlení celého Středočeského kraje je 120 obyvatel/km² což je pod průměrem v ČR (134 obyvatel/km² a řadí tak kraj na šesté místo s nejnižší hustotou zalidnění. Demografický vývoj kraje je ovlivněn díky výstavbě satelitních obytných celků, které zaznamenaly největší rozmach ve druhé polovině devadesátých let minulého století. Kraj je s průměrným věkem 41 let nejmladším krajem České republiky v roce 2016. Středočeský kraj nemá správní centrum, sídlem institucí a krajských orgánů je Praha.

Zaměstnanost v kraji je ovlivněna i faktem, že Středočeský kraj má nejhustší dopravní síť v republice. Přes území kraje vedou hlavní železniční i silniční tranzitní sítě směřující do hlavního města, a je tak nejpřetíženější dopravní sítí v republice. Tyto faktory ovlivňují jeho rozložení poměru zaměstnání v sektorech. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Největší podíl má kraj v sektoru průmyslovém (34,9 %) a zemědělském (3,1 %). Výhodou kraje jsou přírodní podmínky, které představují výrazný potenciál pro zemědělskou výrobu a to především v severovýchodní části kraje, proto i přesahuje počet lidí zaměstnaných v zemědělství celorepublikový průměr, které je 2,9 %. Typické je pěstování pšenice, ječmene, cukrovky, zeleniny, ovoce a také i květin. Z hospodářských zvířat se nejvíce prosazuje chov skotu a prasat. Průmyslová výroba je zastoupena zvláště strojírenstvím, chemií a potravinářstvím. Město Mladá Boleslav je sídlem nejznámější automobilky v ČR Škoda Auto, a.s. Mezi další významné podniky se řadí TPCA Kolín, kde se nachází automobilová továrna, kde se vyrábí malá městská vozidla Toyota, Peugeot a Citroën. Tradiční obory těžba uhlí ve městě Kladno, ocelářství a kožedělný průmysl zaznamenaly ústup a již nepředstavují stěžejní odvětví kraje. Nezaměstnanost je dlouhodobě nízká a vyskytují se výrazné rozdíly uvnitř kraje. Nejnižší nezaměstnanost je v okrese Praha – západ 1,8 % (nejnižší podíl nezaměstnaných mezi okresy v ČR), oproti tomu nejvyšší nezaměstnanost ve výši 6,3% je v okrese Příbram. Zaměstnanost v terciárním sektoru (62 %) je stejně tak jako v jiných krajích ČR dlouhodobě na vzestupu i vzhledem k úzké vazbě

s hlavním městem. Počet pracovišť vědy a výzkumu je v posledních třech letech stabilní a počet 267 pracovišť v roce 2016 je reprezentován především podnikatelským sektorem v počtu pracovišť 241, zbylých 26 pracovišť je vládních, vysokoškolských a soukromých neziskových. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Za další výhodu Středočeského kraje je považován rekreační potenciál, který poskytuje Praze a tím si zvyšuje významnost i svých turistických cílů. Národní kulturní památky jsou reprezentovány nejznámějšími hrady Karlštejnem a Křivoklátem. Aktivní turisté navštěvují hojně chráněné krajinné oblasti Český kras, Kokořínsko, Křivoklátsko, Český ráj. Největší koncentrací historických památek se může pochlubit město Kutná Hora s nejznámějším chrámem sv. Barbory, které bylo zapsáno do Seznamu světového přírodního a kulturních dědictví UNESCO. Tradičně kraj navštěvují hosté nejvíce v letních měsících červenec a srpen. Nejvíce zahraničních hostů přijíždí z Německa, Slovenska, Rakouska, Polska a Jižní Koreje.

Ve Středočeském kraji je 19 sociálních podniků. Mezi podniky je velká část formy s.r.o. a také je hojně zastoupena oblast pohostinství a poskytování služeb. Mateřská škola Ekolandia je podnikem, který zajišťuje chutné a zdravé pokrmy pro školy, školky a ostatní. Seznam podniků a jejich údajů je v příloze č. 5.

Hlavní město Praha

Hlavní město Praha je s počtem 1.286.602 obyvatel k 30.6.2017, druhým nejlidnatějším region v ČR (první místo zaujímá Středočeský kraj). Oproti roku došlo opět k růstu a to 13.870 obyvatel, porovnáno k datu 30.6.2016. Demografické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Na zvyšování počtu obyvatel hlavního města má vliv kladné migrační saldo. Nejvíce přistěhovalých v počtu 51,6 % bylo Čechů, dále to byly nejpočetnější byli osoby s ciziny ve složení Ukrajinci 10,5 %, Rusové 6,8 %, Slováci 5,9% Vietnamci 2,9%. Nejvíce cizinců žije v Praze. Převažuje počet narozených (cca 14 tis. dětí ročně) nad počtem zemřelých (cca 12 tis. ročně). Hustotou je tento kraj na prvním místě a 2 555 obyvatel/km² představuje devatenácti násobek průměrné hustoty osídlení v ČR. Počet obcí jedna (Praha) je shodný s počtem obcí se statutem města jedna (Praha). Nárůst počtu obyvatel je dán stěhováním především mladších osob za studiem nebo prací. Mírně starší obyvatelé naopak z Prahy odcházejí, a to zejména do sousedního Středočeského kraje.

Nejvíce pražanů pracuje v terciárním sektoru (více jak 80%) a vzhledem k postavení

města jako Hlavního města ČR, je nezaměstnanost pod celorepublikovým průměrem a klesající. Praha spolu se Středočeským krajem nabízí nejvíce volných pracovních míst. Nerovnosti, které zařazují Prahu mezi odlišné regiony, řadíme i nerovnost mezd podle pohlaví a je zde vyšší než v průměru za ČR. Hlavní město Praha má velmi odlišnou strukturu v ekonomické výkonnosti proti ostatním částem státu, a tento fakt je způsoben zejména vysokou koncentrací sídel ekonomických subjektů místních, národních či mezinárodních. Další významná koncentrace je v oblasti veřejného sektoru, kdy většina státních institucí sídlí v Praze. Významný podíl má i tzv. sektor kvartérní, do kterého se řadí mimo informatiky, konzultačních činností a dalších i věda a výzkum. Sociální údaje jsou uvedeny v příloze č. 4. Výdaje na VaV v Hlavním městě Praha byly v roce 2016 ve výši 27.632 mil. Kč, což představuje největší výdaje na VaV ve srovnání s ostatními kraji, kdy na druhém místě je kraj Jihomoravský s 14.968 mil. Kč vydaných na VaV (nejméně se vydává v Karlovarském kraji 173 mil. Kč). Podíl zemědělské půdy se v Praze neustále snižuje a velmi pozvolna se zvětšuje plocha lesních pozemků. Stejně tak jako Liberecký a Karlovarský kraj má i Praha díky svému městskému charakteru větší zastoupení nezemědělské půdy. Zaměstnanost v zemědělství, lesnictví a rybářství je 0,3 %, pěstují se především pšenice, ječmen, řepka, ale i občas brambory, luskoviny a cukrovka technická. Průmyslu a stavebnictví připadá 19 % a z odvětví, které přispívají k velkému významu hlavního města se řadí kovodělný průmysl, chemie a farmaceutický průmysl a výroba strojů a zařízení.

Největší klientelou v ubytovací zařízení v Praze byli Němci, Američané a Briti. Zahraniční hosté přijíždějí nejčastěji z Německa, Velké Británie, Itálie a Ruska. Turisté navštěvují nejčastěji Prahu v období květen až října, oproti tomu domácí hosté preferují měsíce březen až květen a září až prosinec. Nejnavštěvovanější částí Prahy, je historické jádro města, které se rozkládá na obou březích řeky Vltavy. V centru je koncentrováno největší množství památek, galerií, muzeí a zajímavostí. Mezi nejvyhledávanější památky můžeme zařadit Národní muzeum, Pražský hrad, Karlův most, Katedrála sv. Víta, Staroměstské náměstí, Národní divadlo a mnoho dalších, které každoročně navštíví milióny lidí. Ekonomické údaje jsou uvedeny v příloze č. 4.

Podniků hlásících se k principům sociálního podnikání je ve Středočeském kraji 53. Tento největší počet sociálních podniků v ČR je potvrzením, že sociální podnikání může být

životaschopné a může uspět v konkurenci ostatních firem. Zaměření sociálních podniků v kraji je velmi různorodé a zahrnuje oblasti, pokrývající pestrou škálu poskytovaných služeb. Od poskytování pohostinství, domácích prací, zahradnictví, masérství až po výcvik asistenčních psů. Projekt Forewear řeší problém nevyužitého oblečení a ve spolupráci s chráněnými dílnami vyrábí nové funkční výrobky, které tak slouží dál jako smysluplné firemní dárky. Seznam podniků a jejich údajů je v příloze č. 5.

5 Terénní šetření

Pro diplomovou práci byl vybrán Ústecký kraj, Zlínský kraj a Hlavní město Praha. Výběr krajů se uskutečnil na základě geografických aspektů. Ústecký a Zlínský kraj spadá do krajů, které mají hranice s jinou evropskou zemí a Hlavní město Praha je krajem, který nehraničí s žádným státem. Dále zde bylo přihlédnuto k hledisku historickému a ekonomickému hledisku. Ústecký kraj, je krajem s velkou nezaměstnaností, přesto je krajem s nejmladším obyvatelstvem. I z důvodu, že Ústeckým krajem prochází Polabská nížina a je zde tedy předpoklad úspěšného zemědělství, byl tento kraj vybrán. Zlínský kraj reprezentuje Moravu jako jižní část Čech. Hlavní město Praha je zde z důvodu srovnání, zda jsou závěry z terénního šetření aplikovatelné pro všechny regiony České republiky.

Terénní šetření je založeno na kvantitativní a kvalitativní technice sběru dat. Pro lepší porozumění dané problematice, byl využit smíšený výzkum, který kombinuje kvalitativní a kvantitativní postupy a jeví se jako nejvhodnější metoda výzkumného šetření sociálního problému. V kvantitativním výzkumu pracujeme s proměnnými, které jsou měřitelné a dají se porovnávat a třídit. V kvalitativním výzkumu pracujeme s nenumerními daty, které nelze jednoduše kvantifikovat.

5.1 Kvantitativní šetření

Kvantitativní šetření této práce vychází metodologicky z teorie M. Dismana (Disman, 2014, s. 120) a podle těchto jedenácti bodů bylo postupováno, aby byl naplněn princip kvantitativní výzkumu. Formulace teoretického nebo praktického sociálního problému, který výzkum řeší, se vztahuje k sociálnímu podnikání, jeho prospěchu společnosti a naplňování principů s daným regionem. Teoretická hypotéza byla zformulována ve znění „Jak občané vnímají sociální podnikání“ a byly vytyčeny následující předpoklady, které na základě dat získaných z dotazníkového šetření budou buď potvrzeny, nebo vyvráceny. Navrženy jsou následující předpoklady: Veřejnost podporuje sociální podnikání a je nakloněno finančním formám podpory a to prostřednictvím dotací. Veřejnost je pro zapojení sociálního podnikání nejen v oblasti sociálních služeb.

V kvantitativním výzkumu nejde vlastně o nic jiného než o testování hypotéz (Disman, 2014, s. 76), proto následujícím krokem je formulace souboru pracovních hypotéz.

Stanovené hypotézy byly vyhodnocovány pomocí statistické metody χ^2 test (chí kvadrát). Tato statistická neparametrická metoda slouží ke statistickému testování shody mezi očekávanými a pozorovanými hodnotami. Prvním krokem bude formulace nulové a alternativní hypotézy, dále bude následovat zvolení hladiny významnosti (α), určení stupně volnosti (k), zvolení vhodného testovacího kritéria (chí-kvadrát test), dosazení pozorovaných hodnot do testovacího kritéria a výpočet testovací charakteristiky, pro zvolenou hladinu významnosti α a počet stupňů volnosti k nalezení příslušné kritické hodnoty v tabulkách, porovnání výsledku testovací metody s příslušnou kritickou hodnotou, vyslovení závěru o platnosti či neplatnosti nulové a alternativní hypotézy a interpretace výsledků testování.

Základem výzkumu byly tři pracovní hypotézy:

Hypotéza č. 1

Znalost cílů sociálního podnikání není závislá na pohlaví obyvatel

1H0: Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi znalostí cílů sociálního podnikání a pohlavím.

1HA: Předpokládám, že existuje statisticky významná závislost mezi znalostí cílů sociálního podnikání a pohlavím.

Hypotéza č. 2

Nákup služeb a výrobků nabízených sociálními podniky není závislý na dosaženém vzdělání

2H0: Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi nákupem služeb či výrobků nabízených sociálními podniky a dosaženým vzděláním.

2HA: Předpokládám, že existuje statisticky významná závislost mezi nákupem služeb a výrobků nabízených sociálními podniky a dosaženým vzděláním.

Hypotéza č. 3

Ochota pracovat v sociálním podniku není závislá na trvalém bydlišti.

3H0: Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi ochotou jít pracovat do sociálního podniku a údajem trvalé bydliště.

3A0: Předpokládám, že existuje statisticky významná závislost mezi ochotou jít pracovat do sociálního podniku a údajem trvalé bydliště.

Ke kroku rozhodnutí o populaci a vzorku byl použit prostý náhodný výběr. Výhodou tohoto výběru je, že každý prvek populace má stejnou pravděpodobnost, že bude vybrán do vzorku populace. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 464 respondentů, z toho 262 žen a 202 mužů. Věková skladba byla rozdělena do tří kategorií a nejvíce respondentů bylo ve věku 41- 65 let. Respondenti byli ze tří krajů, Ústecký kraj, Zlínský kraj a Hlavní město Praha.

Pro pilotní studii byl využit kvalitativní postup prostřednictvím nestandardizovaného rozhovoru, který byl proveden na malé skupině vybrané populace, a cílem bylo zjistit, zda údaje, které potřebujeme, budou dosažitelné a nebudou mít vliv na validitu výsledků. Pilotní studie byla provedena v kraji Ústeckém, Zlínském a Hlavním městě Praha. Za každý kraj se pilotní studie zúčastnilo 5 respondentů, celkem tedy 15 respondentů.

Kvantitativní výzkum s využitím základní techniky, dotazníkem, který představoval stěžejní část výzkumu, byl doplněn pomocí kvalitativního výzkumu, rozhovory s aktéry sociálního podnikání a to přímo sociálními podnikateli a dále bylo doplněno o informace získané od kompetentních osob krajských úřadů.

Pro výzkum byly využity dvě výzkumné techniky a to pro kvantitativní výzkum dotazník a pro kvalitativní výzkum rozhovor.

V dotazníku, který obsahoval 24 otázek a je uveden v příloze č. 3 byly použity otázky uzavřené a tři byly polouzavřené. Otázky polouzavřené měly kromě uvedených možností i možnost uvést „jiné“ a vyjádřit tak vlastní názor. Jak uvádí Disman (Disman, 2014, s. 150), je použití otevřených otázek opravdu nutné? Při pilotní studii, která byla prováděna nestandardizovaným rozhovorem, bylo zjištěno, že žádný z respondentů by neodpověděl na otevřenou otázku „Co je cílem sociálního podnikání?“ ani na otázku „Jaké základní principy by měl sociální podnik splňovat?“ Otevřené otázky nebyly v dotazníku použity i z důvodu, že jenom zlomek otevřených otázek je nakonec skutečně využit pro finální analýzu (Disman, 2014, s. 150). Aby se nedošlo ke zkreslení, které může dle Dismana (Disman, 2014, s. 121) vzniknout tak, že, „*Různé profesionální subkultury mohou mít velice specifický systém hodnot, který je odlišný od hodnot existujících ve společnosti*“, byla pilotní studie provedena na malých skupinách ve všech třech krajích.

Vzhledem ke zjištění, které vyplynulo z pilotní studie, že pojem sociální podnikání není tak jasně definován a respondenti jej neumí správně definovat a v některých případech byl

i zaměněn s pojmem podnikání v sociálních službách, bylo v předvýzkumu testováno, zda jsou otázky dostatečně srozumitelné a jednoznačné. Předvýzkum byl proveden na malém vzorku obyvatel ze všech tří krajů a celkem bylo osloveno 18 osob, z toho jedna osoba byla sociálním pracovníkem v charitě, která se prezentuje jako sociální podnik, ostatní byly v následujícím složení, jedna osoba pracovala v zemědělství, dvě osoby pracovali v průmyslu, tři osoby byli důchodci a zbytek osob byl zaměstnán v sektoru služeb. Z uvedeného předvýzkumu vyplynulo, že některé otázky ačkoliv byly z velké části uzavřené, nebyly vůbec zodpovězeny a následující otázky zůstaly nevyplněny. Na základě této informace byla formulace několika otázek přepracována a podoba otázek byla změněna tak, aby se struktura dotazníkového šetření nezměnila, ale nabídla srozumitelnější otázky i odpovědi. Na základě předvýzkumu byl také navržen design dotazníku. Pro přehlednost byl dotazník rozdělen do čtyř sekvencí, které zpřesnily a minimalizovaly nezájem v pokračování vyplňování dotazníku. Na úvodní stránce bylo stručně představeno, kdo dotazník vytvořil, pro jaké účely a k čemu bude sloužit. První část zjišťovala povědomí o sociálním podnikání, jaké jsou jeho základní cíle, formy a oblasti. Druhá část dotazníku byla zaměřena na základní principy sociálního podnikání, jaké je povědomí respondentů o sociálním a místním prospěchu. Do třetí části byly zařazeny otázky na zjištění, jak vidí respondenti význam sociálního podnikání, zda by pracovali v takovém podniku, případně zda by založili sociální podnik nebo by nakupovali služby či výrobky ze sociálních podniků. Poslední část dotazníku identifikuje populaci a tvoří ji sociodemografické charakteristiky náhodně vybraných respondentů. Je sestavena tak, aby bylo možné sledovat závislost demografických charakteristik vůči ostatním sledovaným indikátorům. Konkrétní respondenti odpovídají na otázky, které jsou zaměřeny na pohlaví, věk, trvalé bydliště, nejvyšší dosažené vzdělání, sociální postavení, sektor ve kterém pracují a zkušenost s Úřadem práce.

Sběr dat probíhal v termínu od 30.1.2018 do 22.2.2018. Dotazníků bylo rozdáno 540 kusů. Dotazníky byly rozdány náhodným obyvatelům ve třech krajích. Výzkumného šetření se zúčastnili zletilí obyvatelé, kteří byli osloveni ve třech krajích. Osloveni byli v různých objektech, institucích či na ulici ve městech a vesnicích. Respondenti byli požádáni o vyplnění dotazníků ve veřejné knihovně, ve škole, v místních obchodech, v nemocnici apod.) Vyhodnocení bylo provedeno ze 464 ks, tedy návratnost byla 86%.

Analýza zjištěných dat

K analýze dat, která byla shromážděna na základě dotazníkového šetření, bylo využito základní statistické metody. Získaná data z dotazníků byla zpracována prostřednictvím programu Microsoft Office Excel.

Data získaná z kvalitativního výzkumu, při kterém byla využita technika telefonického rozhovoru, byla vyhodnocena vzhledem k výzkumným otázkám a na základě těchto odpovědí byla provedena základní analýza obsahu rozhovorů a výroky jsou uváděny v celé nezkrácené verzi, formou přímé citace.

K ověření hypotéz byl zvolen chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Při výpočtu je nutné nejdříve stanovit a formulovat hypotézy. Stanovením hypotézy nulové a alternativní je splněn první krok. Zda hypotézy přijmeme či zamítneme, rozhodne testování nulové hypotézy. Pro výpočet je nutné dále určit hladinu statistické významnosti, která se nejčastěji uvádí jako hladina významnosti 5% a počtem stupňů volnosti. Počet stupňů volnosti je závislý na počtu řádků v tabulce). Pro výpočet testového kritéria se užije vzorec $\chi^2 = \sum (P-O)^2/o$, kde P jsou pozorované četnosti a O jsou očekávané četnosti. Po provedeném výpočtu je nezbytné výslednou hodnotu porovnat s kritickou hodnotu, jejíž údaj najdeme ve statistických tabulkách.

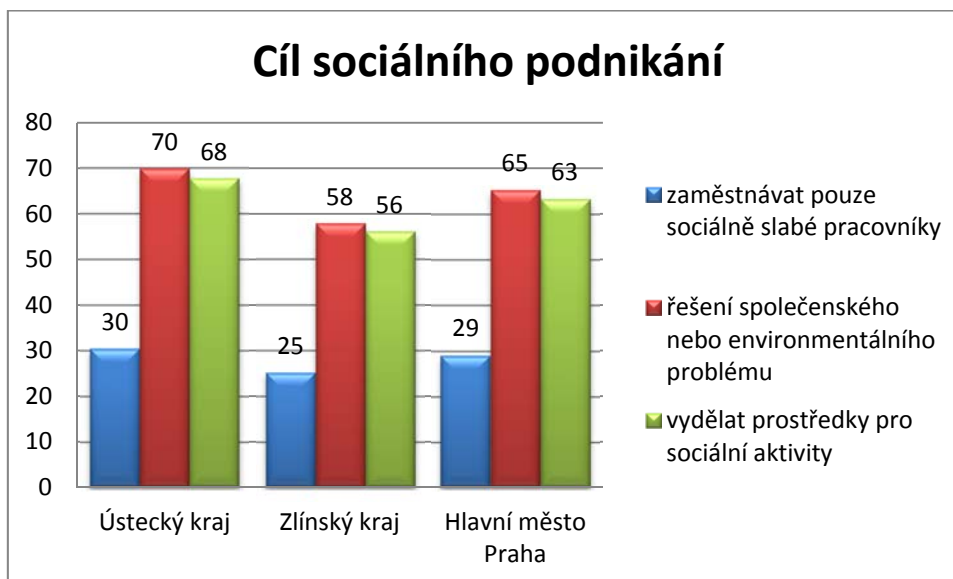
Interpretace výsledků kvantitativního šetření

Dotazníkové šetření pro obyvatele jednotlivých regionů je zpracováno i částečně včetně grafické podoby.

Otázka č. 1. Co je cílem sociálního podnikání?

S cílem vydělat prostředky pro sociální aktivity se ztotožnilo 187 (40,3 %) respondentů a téměř shodně 193 (41,6 %) respondentů vyjádřilo názor, že cílem sociálního podnikání je řešení společenského nebo environmentálního problému. 84 (18,1 %) respondentů vidí jako cíl sociálního podnikání zaměstnávání pouze sociálně slabých pracovníků. Žádný z respondentů neoznačil jako možnost poslední, a to že cílem sociálního podniku je, že je zřízen pouze pod hlavičkou organizace zabývající se sociální prací.

Graf č. 1 Cíl sociálního podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 2. V jaké oblasti se nemůžete s pojmem sociální podnik setkat?

Nejvíce respondentů 187 (40,3 %) uvedlo, že sociální podnik není omezen na konkrétní oblasti. S pojmem sociální podnik uvádí 139 (30 %) respondentů, že se nemůžeme setkat v oblasti bezpečnost a záchranné složky. Pro zemědělství se rozhodlo 64 (13,7 %). Další oblastí, ve které by respondenti nehledali v takové míře pojem sociální podnikání, byly služby a zdravotnictví a to uvedlo 51 (11 %) z dotazovaných. Nejméně uvedli respondenti oblast lidské zdroje a to jenom 23 (5 %) dotazovaných.

Graf č. 2 Oblasti sociálního podniku

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 3 Pokud budete zaměstnávat znevýhodněné pracovníky na trhu práce?

Nejvíce respondentů a to 285 (61,4%) odpovědělo, že se jedná o sociální podnik při dodržení i ostatních principů pro tento typ podnikání, z toho 103 bylo z Ústeckého kraje, 85 ze Zlínského kraje a 96 z Hlavního města Prahy. Celkově 154 respondentů (33,2 %) odpovědělo, že pokud budete zaměstnávat znevýhodněné pracovníky na trhu práce, jedná se o sociální podnik a není potřeba žádných principů, a podle krajů to bylo na tuto otázku v následujících počtech Ústecký kraj 56 respondentů, Zlínský kraj 46 respondentů a Hlavní město Praha 52 respondentů. Poslední odpověď, že se nejedná o sociální podnik, jelikož zde nepracují sociálně slabí, označilo 25 (5,4 %) respondentů. Z Ústeckého kraje to bylo 9 respondentů, ze Zlínského kraje 8 respondentů a z Hlavního města Prahy 8 respondentů.

Otázka č. 4 Když se jedná o sociální podnik, je zde podmínka ohledně zisku?

Pro 64 (13,8%) respondentů není podmínka zisku v sociálním podniku, pokud zaměstnává sociálně slabé. 87 (18,8 %) dotazovaných označilo, že sociální podnik nesmí generovat zisk. Značná část a to 285 respondentů (61,4 %) odpovědělo, že zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku. Zbylých 28 (6 %) respondentů uvedlo, že zisk může být do 10%.

Tabulka č. 4 Podmínka zisku v sociálním podniku

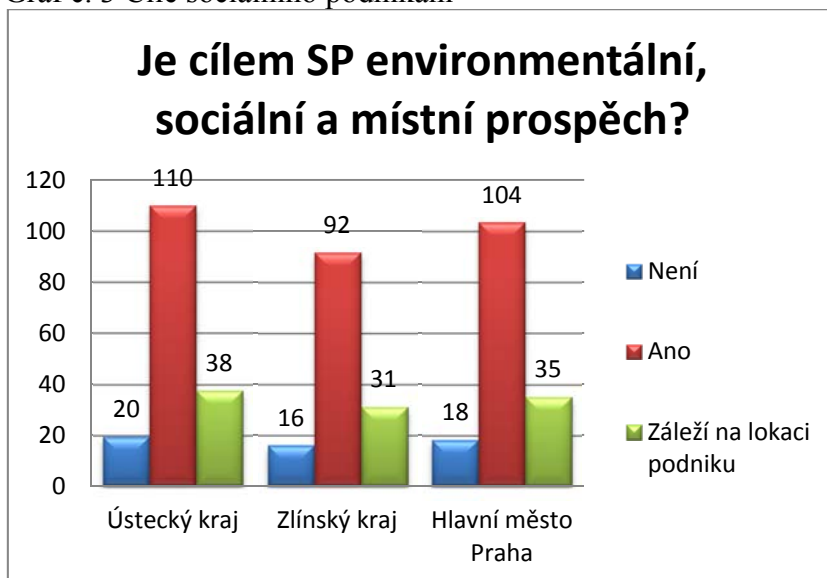
	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
Není, pokud zaměstnáváte sociálně slabé	23	19	22
Takový podnik nesmí generovat zisk	32	26	29
Zisk je z větší části použit pro další rozvoj SP	103	85	96
Zisk může být do 10%	10	8	9

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 5 Je cílem sociálního podniku environmentální, sociální a místní prospěch?

Negativně odpovědělo 54 (11,6%) respondentů. 306 (66 %) dotazovaných uvedlo, že tyto tři prospěchy jsou cílem sociálního podnikání. Pro odpověď, že záleží na lokaci podniku, se rozhodlo 104 (22,4 %) respondentů.

Graf č. 3 Cíle sociálního podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 6 Jakou právní subjektivitu musí sociální podnik mít?

Více jak polovina dotazovaných 257 (55,4 %) respondentů uvedlo, že pokud sociální podnik splňuje principy sociálního podniku, nezáleží na tom jaké je právní subjektivity. Pro možnost, že sociální podnik musí být pouze veřejně prospěšná společnost nebo spolek

se rozhodlo 185 (39,9%) respondentů. Poslední možnost označilo pouze 22 (4,7 %) dotazovaných.

Tabulka č. 5 Právní forma sociálního podnikání

	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
Pouze veřejně prospěšná společnost nebo spolek	67	55	63
Právnícká nebo fyzická osoba, která splňuje principy SP	93	77	87
Pouze fyzická osoba	8	7	7

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 7 Co je považováno za sociální prospěch v rámci sociálního podnikání?

Ze všech 464 respondentů označilo 417 (90 %) dotazovaných, že základní princip sociálního podnikání, sociální prospěch, znamená provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí. Z Ústeckého kraje to bylo 151 respondentů, ze Zlínského kraje 125 respondentů a z Hlavního města Prahy 141 respondentů. Zbytek 47 (10 %) respondentů se rozhodl pro odpověď, že sociální prospěch je schopnost zvládat ekonomická rizika (Ústecký kraj 17 respondentů, Zlínský kraj 14 respondentů a Hlavní město Praha 16 respondentů).

Otázka č. 8 Je některý z bodů důležitým znakem sociálního podnikání?

Jako důležitý znak sociálního podnikání a to účast zaměstnanců a členů na směřování podniku označilo 214 (46,1 %) respondentů. Pro možnost, že mzda je určena pouze s ohledem na sociální situaci jednotlivých zaměstnanců se rozhodlo 39 (8,4 %) dotazovaných. S odpovědí, že zaměstnanec se snaží dělat pouze svoji práci a manažerské vedení společnosti je na zakladatelích nebo zřizovateli se ztotožnilo 211 (45,5%) respondentů.

Tabulka č. 6 Znaký sociálního podnikání

	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku	77	64	72
Mzda je určena pouze s ohledem na sociální situaci jednotlivých zaměstnanců	14	12	13
Zaměstnanec dělá pouze svoji práci, manažerské vedení je na zakladatelích	76	63	71

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 9 Co je považováno za místní prospěch?

Místní prospěch spojuje 305 (65,7 %) respondentů s přednostním využíváním místních zdrojů. 108 (23,3%) dotazovaných označilo jako místní prospěch, zaměstnávání pouze pracovníků z regionu sociálního podniku. Pro poslední odpověď, kdy je nutné, aby minimálně 60% dodavatelů bylo z regionu, kde podnik sídlí, se rozhodlo 51 (11%) respondentů.

Tabulka č. 7 Místní prospěch

	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
Využívání přednostně místních zdrojů	110	91	103
Zaměstnávání pouze pracovníků z regionu sociálního podniku	39	32	37
Minimálně 60% dodavatelů musí být z regionu, kde podnik sídlí	18	15	17

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 10. Jak vidíte zapojení této formy podnikání do normálního podnikatelského prostředí?

Pro první možnou odpověď, že tento typ podnikání nemůže nikdy konkurovat klasickému podnikání, kde je hlavním cílem zisk, se rozhodlo 127 (27,4 %) dotazovaných. Pokud podnik řeší nějaký lokální problém, měl by být podporován – daňově a dotačně, s tímto bodem se ztotožnilo 201 (43,3%) respondentů. Pro možnost, že v podniku, kde se zaměstnanci mohou více zapojit do řízení a mají vliv na směřování podniku a tím je podnik

více úspěšný se rozhodlo označit 39 (8,4%) dotazovaných. Uzákonění a legislativní ošetření označilo 97 (20,9 %) respondentů.

Tabulka č. 8 Zapojení sociálního podnikání do podnikatelského prostředí

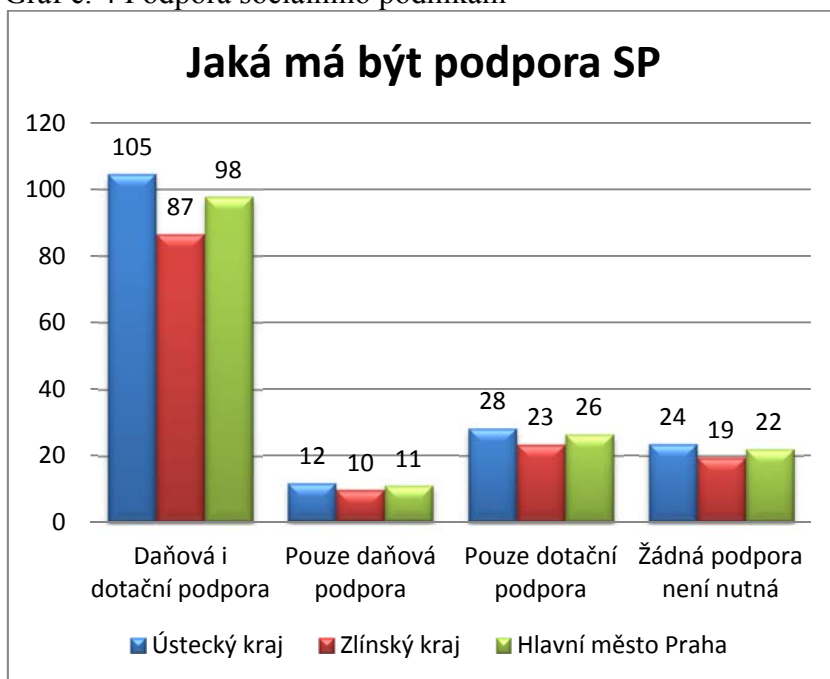
	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
SP nemůže nikdy konkurovat klasickému podnikání, kde cílem je zisk	46	38	43
V případě, že podnik řeší nějaký lokální problém, měl by být podporován dotačně a daňově	73	60	68
Zapojení zaměstnanců do řízení je vždy více úspěšný	14	12	13
Tato forma by měla být uzákoněna a legislativně ošetřena	35	29	33

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 11. Myslíte, že je tento koncept životaschopný i bez podpory dotační nebo daňové?

Pro odpověď, kde je uvedeno, že podpora by měla být daňová i dotační se rozhodlo 289 (62,3 %) dotazovaných. Aby sociální podnik měl pouze podporu daňovou, tak tuto možnost označilo 32 (6,9 %) respondentů. 78 (16,8 %) dotazovaných označilo, že by sociální podnikání mělo mít pouze dotační podporu. Žádná podpora není nutná, tak pro tuto možnost se rozhodlo 65 (14 %) respondentů.

Graf č. 4 Podpora sociálního podnikání

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 12. Kdo by měl podle Vašeho názoru posuzovat, zda podnik splňuje kritéria sociálního podnikání?

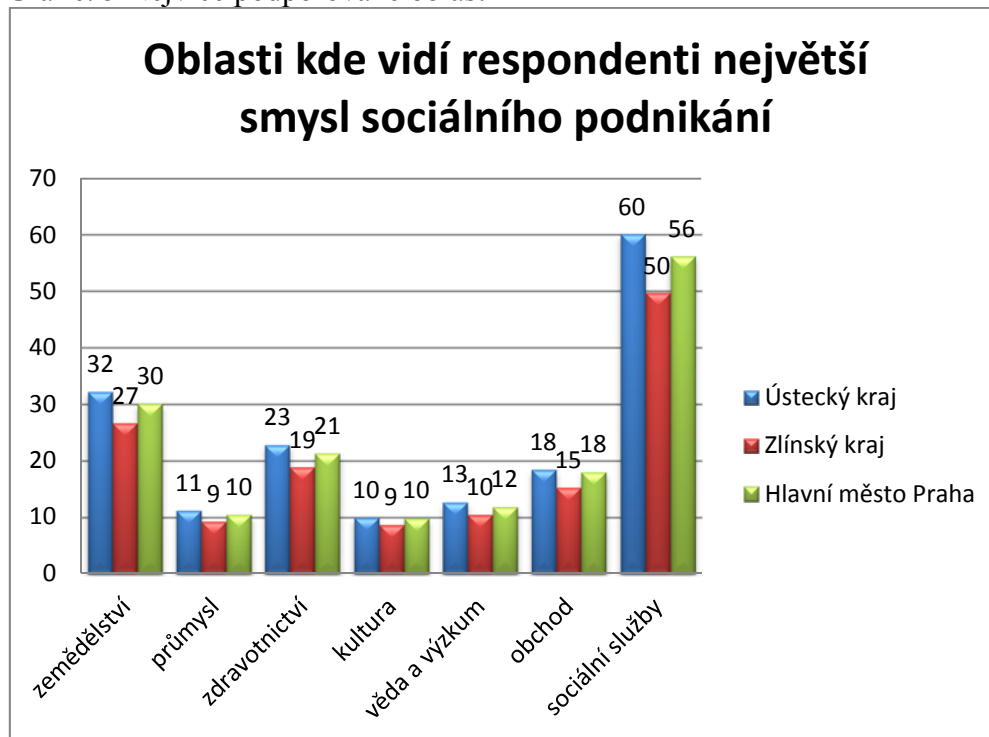
Toto by měl jasně definovat zákon a legislativa a tuto možnost označilo 394 (85%) respondentů. Dle krajů bylo složení respondentů k legislativní možnosti následující: Ústecký kraj 143 respondentů, Zlínský kraj 118 respondentů a Hlavní město Praha 133 respondentů. S odpovědí, že kritéria sociálního podnikání by měl posuzovat krajský úřad, na základě prováděcí vyhlášky, souhlasilo 70 (15 %) dotazovaných, za Ústecký kraj to bylo 26 respondentů, za Zlínský kraj 20 respondentů a za Hlavní město Praha 24 respondentů. Ostatní dvě možnosti odpovědí nikdo neoznačil. Jednalo se o možnost označit Úřad práce v regionu nebo odbor živnostenský na městském úřadě.

Otázka č. 13. V jakých oblastech byste viděli největší smysl této formy podnikání?

Respondenti se rozhodovali u této otázky z osmi nabízených možností. Nejvíce respondentů 166 (35,8 %) vyjádřilo svůj názor na tuto otázku označením odpovědi sociální služby. Ostatní oblasti, ve kterých by respondenti preferovali sociální podnikání, byly pod hranicí dvaceti procent. Respondenti dali ostatním odpovědím následující procentuelní podíly. Zemědělství označilo 89 (19,2 %), průmysl 31 (6,6 %), zdravotnictví 63 (13,6 %),

kulturu 29 (6,3 %), věda a výzkum 35 (7,5 %) a obchod 51 (11 %). Položku jinou nikdo z respondentů nevyplnil.

Graf č. 5 Nejvíce podporované oblasti

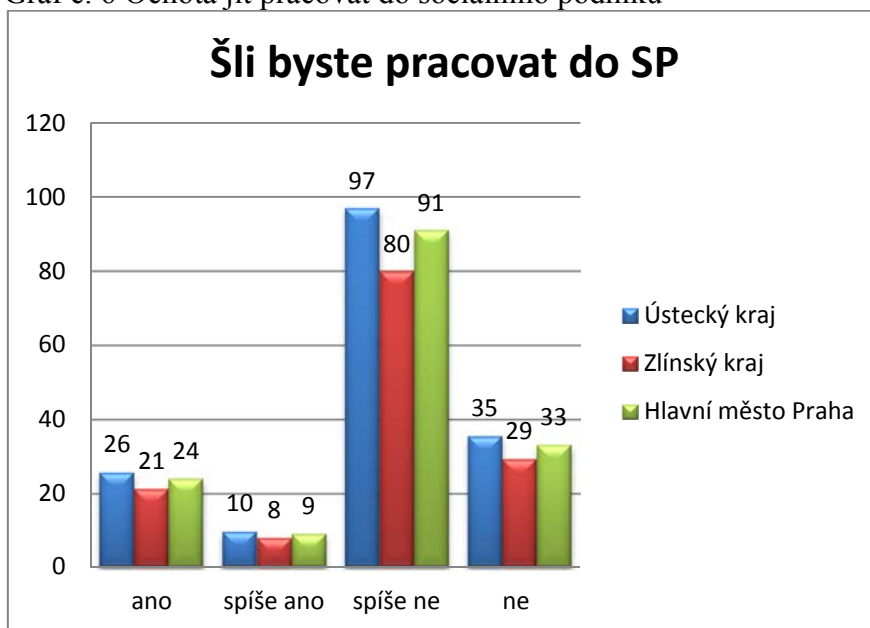

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 14. Šel/šla byste pracovat do podniku, který je sociálním podnikem?

Pro možnost „Ano“ se rozhodlo 71 (15,3 %) z dotazovaných. Spíše ano označilo 27 (5,8 %). Více než polovina dotazovaných 268 (57,8%) označila odpověď „Spíše ne“. 98 (21,1 %) respondentů označila odpověď „Ne“.

Graf č. 6 Ochota jít pracovat do sociálního podniku

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 15. Pokud byste se rozhodl podnikat, byla by pro vás možnost založit sociální podnikání zajímavou?

Pro nabízenou možnost podnikat v sociálním podnikání založením sociálního podniku se rozhodlo 49 (10,6 %) dotazovaných. „Spíše ano“ označilo 89 (19,2 %) respondentů. Pro 228 (49,1 %) respondentů byla tato možnost hodnocena odpovědí „Spíše ne“. Tuto možnost založení sociálního podnikání by nevyužilo 98 (21,1 %) dotazovaných, kteří označili odpověď „Ne“.

Graf č. 7 Možnost založení sociálního podniku

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 16. Pokud byste se rozhodl takový podnik založit, co považujete za nejdůležitější pro životaschopnost tohoto SP.

Největší část 196 (42,2 %) z dotazovaných označilo, že nejdůležitější je pro podnik, aby měl dotace. Pro odpověď, že sociální podnik by měl mít daňové úlevy, se rozhodlo 166 (35,8%) respondentů. Pokud se jedná o daňové zvýhodnění pro odběratele, tak tuto možnost označilo 52 (11,2 %) dotazovaných. Zbylé čtyři možnosti měli v součtu 10,7 % z toho pro možnost, že by úřady měly podporovat sociální podniky při jejich administrativní zátěži spojené se zakládáním podniku, se rozhodlo 24 (5,2 %) respondentů. Daňové úlevy zaměstnancům uvedlo 15 (3,2 %) respondentů. Jako nejdůležitější pro sociální podnikání z pohledu zjednodušeného účetnictví se rozhodlo 6 (1,3 %) dotazovaných. Nejméně a to 5 (1,1 %) respondentů by zavedlo povinné kvóty pro odběr zboží a služeb pro ostatní společnosti. Možnost „jiné“ vyjádřit svůj vlastní názor nikdo nevyplnil.

Tabulka č. 9 Co je nejdůležitější pro životaschopnost sociálního podniku

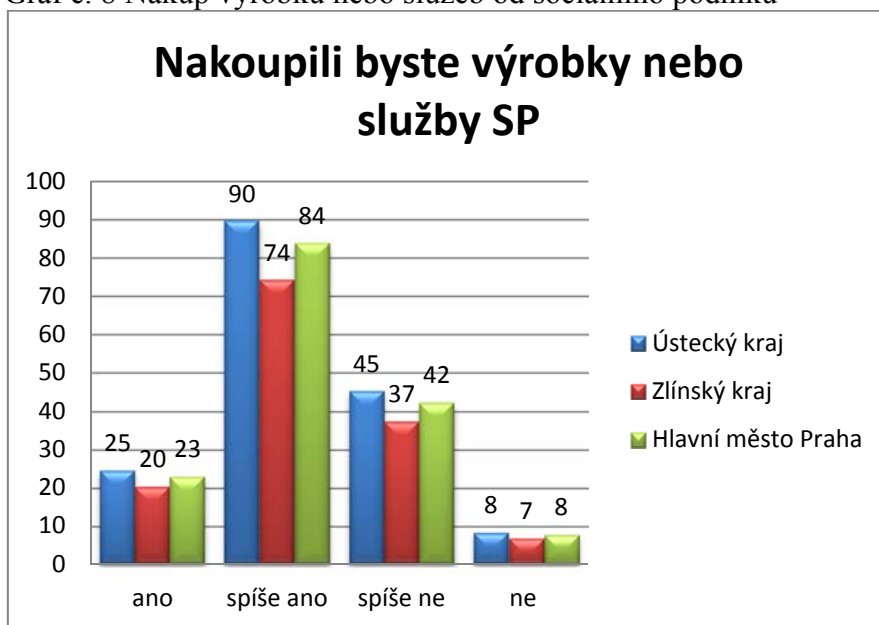
	Ústecký kraj	Zlínský kraj	Praha
Dotace	71	59	66
Daňové zvýhodnění pro odběratele služeb a výrobků od SP	19	16	18
Daňové úlevy pro podnik	60	50	56
Zjednodušené účetnictví	2	2	2
Daňové úlevy zaměstnancům	5	4	5
Podpora úřadu při administrativní zátěži při zakládání SP	9	7	8
Povinné kvóty pro odběr zboží a služeb pro ostatní společnosti	2	1	2
Jiné	0	0	0

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 17. Upřednostnil/a byste nákup služeb či výrobků nabízených sociálním podnikem?

Respondenti by „Spíše ano“ nakoupili služby nebo výrobky od sociálních podniků a to v počtu 248 (53,4 %). Jednoznačnou odpověď „Ano“ označilo 68 (14,7 %) dotazovaných. 125 (26,9 %) dotazovaných zvažovalo odpověď a uvedlo „Spíše ne“. 23 (5%) respondentů označilo „Ne“ a tím vyjádřili svůj názor, že by nenakupovali služby či výrobky od sociálních podniků.

Graf č. 8 Nákup výrobků nebo služeb od sociálního podniku

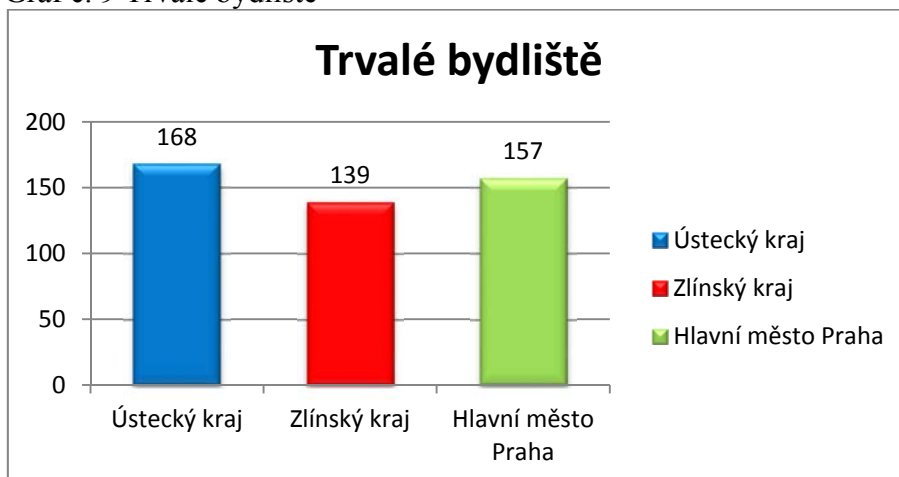

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 18. Ve kterém kraji ČR máte trvalé bydliště?

V podobném poměru byli zastoupeni respondenti dvou krajů dle trvalého bydliště. Z Ústeckého kraje to bylo 36% respondentů a z Hlavního města Prahy 34% respondentů. Ze Zlínského kraje se šetření zúčastnilo 30%.

Graf č. 9 Trvalé bydliště

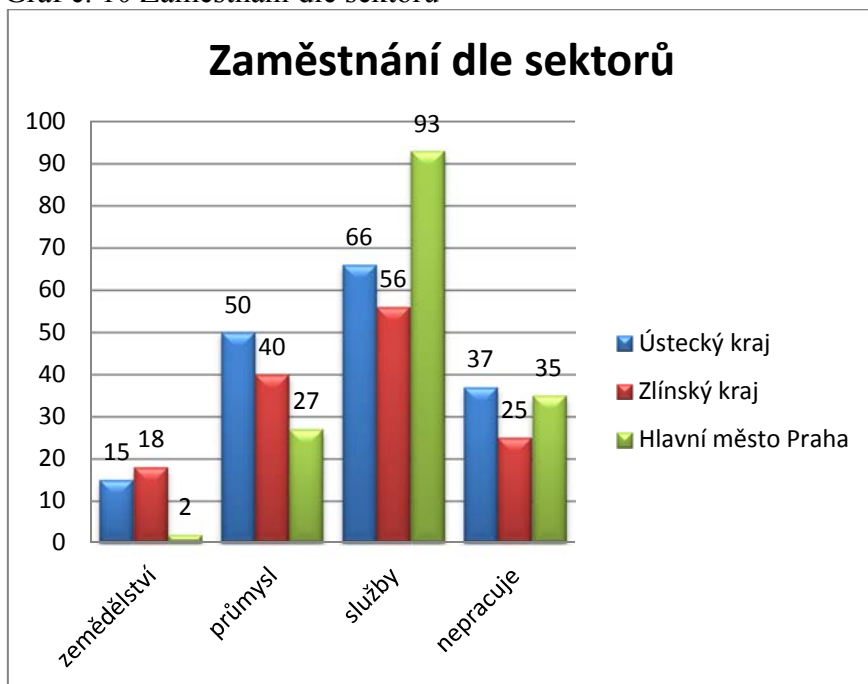

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 19. V jakém sektoru (odvětví) pracujete? (Uveďte odvětví, které odpovídá nejlíže Vašemu zaměstnání).

Nejvíce dotazovaných 215 (46,3 %) uvedlo, že pracuje v sektoru služby. Označení možnosti průmysl využilo 117 (25,2 %) respondentů. Zemědělství označilo 35 (7,5 %) dotazovaných. Zbytek 97 (21 %) respondentů nepracuje a to například z důvodu, že jsou studenti, důchodce nebo nezaměstnaní.

Graf č. 10 Zaměstnání dle sektoru

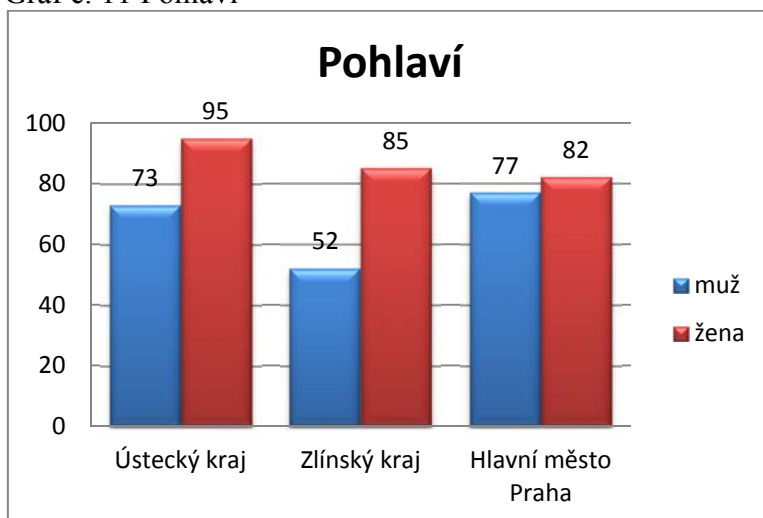
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 20 Jakého jste pohlaví?

Ze 464 dotazovaných respondentů bylo 262 žen a 202 mužů, tzn. 56% žen a 44% mužů.

Z Ústeckého kraje bylo 73 mužů a 95 žen. Ze Zlínského kraje bylo 52 mužů a 85 žen a z Hlavního města Prahy bylo 77 mužů a 82 žen.

Graf č. 11 Pohlaví

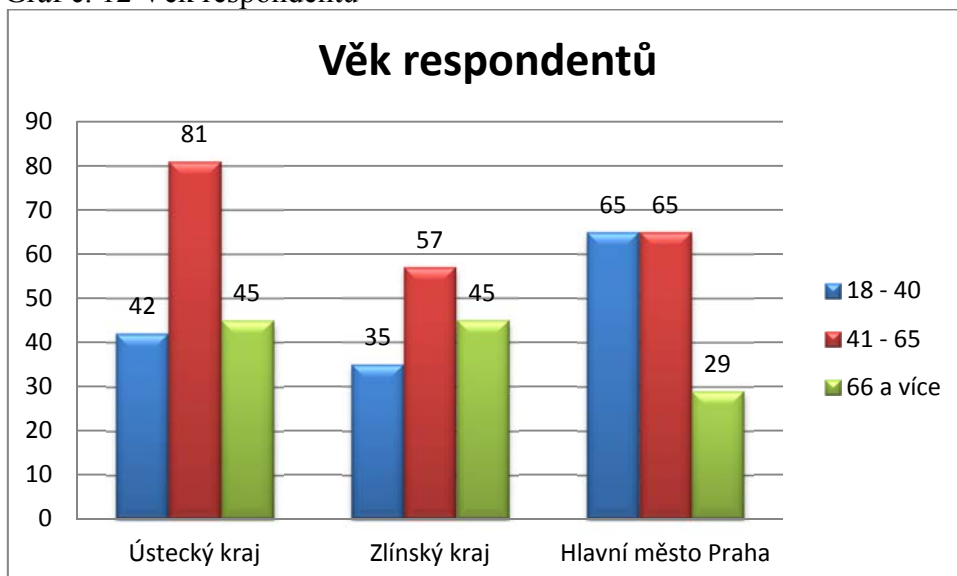

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 21 Kolik je Vám let

Ze 464 respondentů bylo 203 (44 %) ve věku 41 – 65 let, 142 (30 %) bylo ve věku 18 – 40 let a 119 (25 %) bylo ve věku 66 a více.

Graf č. 12 Věk respondentů

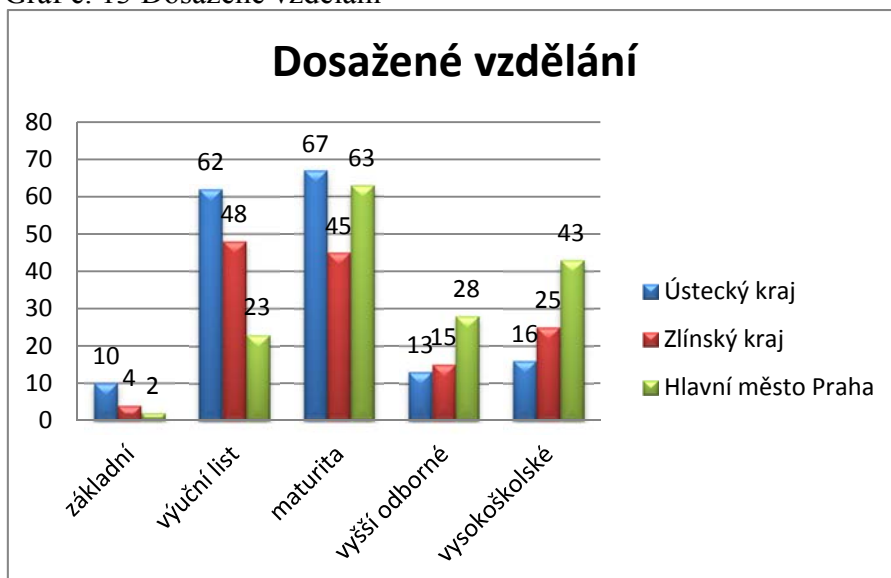

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 22 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Z nabízených možností mělo 175 (37,7%) respondentů dosažené vzdělání středoškolské s maturitou. Základní vzdělání mělo 16 (3,5 %) dotazovaných. Možnost středoškolské bez maturity s výučním listem označilo 133 (29 %) dotazovaných. Vyšší odborné uvedlo 56 (12 %) a vysokoškolské 84 (18 %) respondentů.

Graf č. 13 Dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka č. 23 Máte zkušenost s úřadem práce?

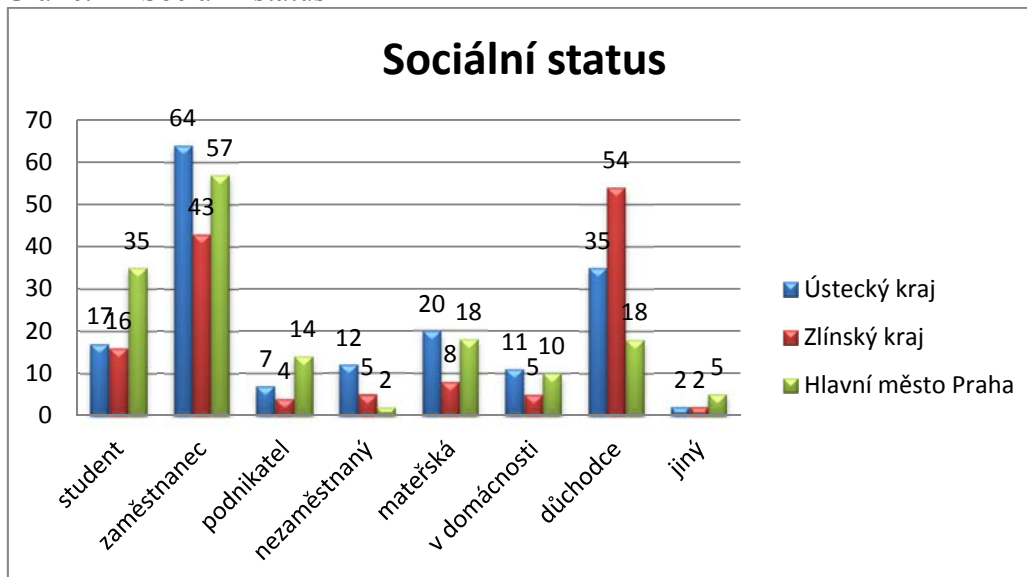
Tato otázka směřovala k odpovědi, kdy se respondenti vyjadřovali ke zkušenostem s úřadem práce. Pokud byli dotazováni v minulosti evidováni na úřadě práce, jako nezaměstnaní uvedlo 199 (43 %) z respondentů. Ústecký kraj byl zastoupen počtem 85 respondentů, Zlínský 63 respondentů a Hlavní město Praha 51 respondentů. Žádnou zkušenost s ÚP nemá 265 (57 %) dotazovaných a nikdy nebyli evidováni na úřadě práce. Z těchto bylo 83 z Ústeckého kraje, 74 ze Zlínského kraje a 108 respondentů z Hlavního města Prahy.

Otázka č. 24 Jaké je Vaše sociální postavení?

Tato poslední otázka z identifikačních znaků, která se týkala sociálního postavení, byla respondenty vyplněna následovně: Sociální status student zastupovalo 68 (14,7 %) z dotazovaných. Zaměstnanec v počtu 164 (35,3 %), podnikatel 25 (5,3%), nezaměstnaný

19 (4,1%), mateřská/rodičovská 46 (9,9 %), v domácnosti 26 (5,6 %), důchodce 107 (23 %) a možnost „jiný“ uvedlo 9 (2 %) respondentů.

Graf č. 14 Sociální status

Zdroj: Vlastní zpracování

Data získaná z dotazníkového šetření byla vyhodnocena a srovnána s teoretickou hypotézou.

Předpoklad „ Veřejnost podporuje sociální podnikání a je nakloněno finančním formám podpory a to prostřednictvím dotací“ se potvrdil, jelikož 42,2 % z dotazovaných uvedla, že dotace považují za nejdůležitější pro sociální podnik a jeho životaschopnost, daňové úlevy uvedlo 35,8 % respondentů. Pro daňové zvýhodnění pro odběratele služeb a výrobků od sociálních podniků se rozhodlo 11,2% Zbylé čtyři možnosti měly v součtu 22,2 % a pomoc sociálním podnikům by vidělo 5,2 % respondentů při jejich administrativní zátěži spojené se zakládáním podniku, 3,2 % respondentů uvedlo daňové úlevy zaměstnancům, 1,3 % respondentů uvedlo zjednodušenou účetní evidenci a pro povinné kvóty pro odběr zboží a služeb pro ostatní společnosti by bylo jenom 1,1 % respondentů.

Předpoklad „ Veřejnost je pro zapojení sociálního podnikání nejen v oblasti sociálních služeb“ se potvrdil, jelikož zemědělství označilo 19,2 % z dotazovaných, pro zdravotnictví se rozhodlo 13,6 % respondentů. Mezi dalšími podporovanými oblastmi je obchod s 11%, věda a výzkum se 7,5 %, průmysl s 6,6 % a kultura s 6,3%

Testování hypotéz

Testování první hypotézy

1H0: Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi znalostí cílů sociálního podnikání a pohlavím.

1HA: Předpokládám, že existuje statisticky významná závislost mezi znalostí cílů sociálního podnikání a pohlavím.

Testovány byly všechny tři kraje, v závislosti zda muž či žena znají cíle sociálního podnikání.

Tabulka č. 10 Absolutní a relativní četnost k hypotéze č. 1

Pohlaví	Cílem je vydělat prostředky pro sociální aktivity		Cílem je řešit společenský nebo environmentální problém		Cílem je zaměstnávat pouze sociálně slabé pracovník		Celkem absolutní četnost
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	
Žena	119	45,42	88	33,588	55	20,99	262
Muž	68	33,663	105	51,98	29	14,356	202
Součet	187		193		84		464

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 11 Očekávaná četnost k hypotéze č. 1

Pohlaví	Cílem je vydělat prostředky pro sociální aktivity	Cílem je řešit společenský nebo environmentální problém	Cílem je zaměstnávat pouze sociálně slabé pracovník	Součet
Žena	105,590	108,978	47,431	262
Muž	81,409	84,022	36,569	202
Součet	187	193	84	464

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 12 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 1

Pohlaví	Cílem je vydělat prostředky pro sociální aktivity	Cílem je řešit společenský nebo environmentální problém	Cílem je zaměstnávat pouze sociálně slabé pracovník	Součet
Žena	1,703	4,038	1,208	6,949
Muž	2,209	5,238	1,567	9,014
Součet	3,912	9,276	2,775	15,963

Zdroj: Vlastní zpracování

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:

$$G = 15.963$$

Kritická hodnota:

$$\chi_{(1-\alpha)}; df = 5.991$$

Pro hypotézu č. 1 na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu (H_0) zamítáme a přijímáme hypotézu H_A , která nám říká, že zde určitá závislost existuje, tedy že existuje statisticky významná závislosti mezi znalostí cílů sociálního podnikání a pohlavím.

Testování druhé hypotézy

2 H_0 : Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi nákupem služeb či výrobků nabízených sociálními podniky a dosaženým vzděláním.

2 H_A : Předpokládám, že existuje statisticky významná závislosti mezi nákupem služeb či výrobků nabízených sociálními podniky a dosaženým vzděláním.

Testovány byly všechny tři kraje, v závislosti zda vzdělání má vliv na nákup výrobků či služeb.

Tabulka č. 13 Relativní a absolutní četnost k hypotéze č. 2

Nakoupili byste služby či výrobky nabízené sociálním podnikem									
Dosažené vzdělání	Ano		Spíše ano		Spíše ne		Ne		Celkem absolutní četnost
	absolut. četnost	relativní četnost	absolut. četnost	relativní četnost	absolut. četnost	relativní četnost	absolut. četnost	relativní četnost	
Základní	6	37,5	4	25	4	25	2	12,5	16
výuční list	17	12,782	75	56,391	31	23,308	10	7,519	133
Maturita	27	15,423	72	41,143	71	40,571	5	2,857	175
vyšší odborné	8	14,286	37	66,071	8	14,286	3	5,357	56
vysokoškolské	10	11,905	60	71,429	11	13,095	3	3,571	84
Součet	68		248		125		23		464

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 14 Očekávaná četnost k hypotéze č. 2

Nakoupili byste služby či výrobky nabízené sociálním podnikem					
Dosažené vzdělání	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	
Základní	2,345	8,552	4,311	0,793	16
výuční list	19,491	71,086	35,830	6,593	133
Maturita	25,647	93,534	47,144	8,675	175
vyšší odborné	8,207	29,931	15,086	2,776	56
vysokoškolské	12,310	44,897	22,629	4,164	84
Součet	68	248	125	23	464

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 15 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 2

Nakoupili byste služby či výrobky nabízené sociálním podnikem					
Dosažené vzdělání	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	
základní	5,697	2,423	0,022	1,837	9,979
výuční list	0,318	0,216	0,651	1,761	2,946
maturita	0,071	4,958	12,072	1,557	18,658
vyšší odborné	0,005	1,670	3,328	0,018	5,021
vysokoškolské	0,433	5,081	5,976	0,325	11,815
48,419					

Zdroj: vlastní zpracování

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:

$$G = 48,419$$

Kritická hodnota:

$$\chi_{(1-\alpha); df} = 21,026$$

Pro hypotézu č. 2 na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu (H_0) zamítáme a přijímáme hypotézu H_A , která nám říká, že zde určitá závislost existuje, tedy že existuje statisticky významná závislosti mezi nákupem služeb či výrobků nabízených sociálními podniky a dosaženým vzděláním.

Testování třetí hypotézy

Ochota pracovat v sociálním podniku není závislá na trvalém bydlišti.

$3H_0$: Předpokládám, že neexistuje statisticky významná závislost mezi ochotou jít pracovat do sociálního podniku a údajem trvalé bydliště.

$3A_0$: Předpokládám, že existuje statisticky významná závislost mezi ochotou jít pracovat do sociálního podniku a údajem trvalé bydliště.

Tabulka č. 16 Relativní a absolutní četnost k hypotéze č. 3

Šel byste pracovat do sociálního podniku									
Kraj	Ano		Spíše ano		Spíše ne		Ne		
Kraj	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost	Celkem absolutní četnost
Ústecký	34	20,238	96	57,143	22	13,095	16	9,524	168
Zlínský	29	21,168	55	40,146	26	18,978	27	19,708	137
Praha	8	5,031	27	16,981	55	34,591	69	43,39	159
Součet	71		178		103		112		464

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 17 Očekávaná četnost k hypotéze č. 3

Šel byste pracovat do sociálního podniku					
Kraj	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	
Ústecký	25,707	64,448	37,293	40,552	168
Zlínský	20,963	52,556	30,412	33,069	137
Praha	24,330	61,000	35,295	38,379	159
Součet	71	178	103	112	464

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 18 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 3

Šel byste pracovat do sociálního podniku					
Kraj	Ano	Spíše ano	Spíše ne	Ne	
Ústecký	2,675	15,447	6,271	14,865	39,258
Zlínský	3,081	0,114	0,640	1,114	4,949
Praha	10,960	18,951	11,001	24,431	65,343
109,550					

Zdroj: Vlastní zpracování

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium:

$$G = 109,550$$

Kritická hodnota:

$$\chi_{(1-\alpha); df} = 12,592$$

Pro hypotézu č. 3 na hladině významnosti 5% nulovou hypotézu (H_0) zamítáme a přijímáme hypotézu H_A , která nám říká, že zde určitá závislost existuje, tedy že existuje statisticky významná závislosti mezi ochotou jít pracovat do sociálního podniku a údajem trvalé bydliště.

Zhodnocení kvantitativní části

V kraji Ústeckém, Zlínském a Hlavním městě Praha bylo provedeno dotazníkové šetření, které probíhalo v měsících lednu a únoru roku 2018. Data získaná z dotazníkového šetření byla podrobena statistickým výpočtům a zpracována tabulkově a graficky. Na základě

těchto dat lze shledat, že sociální podnikání je částečně pojmem neznámým, který většina dotazovaných spojuje především se sociálními službami. Veřejnost vnímá pozitivně dopad pro místní region a podporu sociálním podnikům by viděla nejvíce v podpoře dotační a daňové. Byla zjištěna závislost mezi trvalým bydlištěm a ochotou jít pracovat do sociálního podniku. Zde může být spatřen prostor pro regiony, které by se měly orientovat na podporu sociálního podnikání a rozšíření povědomí o této formě podnikání a zrealizovat šetření jak dostatečně jsou obyvatelé informováni o sociálním podnikání. Největší počet sociálních podniků je v Hlavním městě Praha i přes to, že ochota pracovat v sociálním podniku je v tomto kraji nižší. Další závislostí, která byla zjištěna, se týká dosaženým vzděláním a nákupem výrobků nebo služeb od sociálních podniků. K variantě, že by si lidé spíše nekoupili tyto výrobky nebo služby se přiklonilo více lidí s maturitou. Pro další potvrzení hypotéz, které byly spočítány, by bylo potřeba dalších otázek, které by upřesnily důvody, proč není velká část lidí s maturitou ochotna nakupovat výrobky nebo služby sociálních podniků.

5.2 Kvalitativní šetření

Pro kvalitativní výzkum bylo použito telefonického rozhovoru. Respondenti, aktéři sociálního podnikání byli vybráni z adresáře uvedeného na stránkách nestátní neziskové organizace TESSEA a na stránkách MPSV www.ceske-socialni-podnikani.cz. Při výběru respondentů bylo postupováno na základě účelového výběru, který podle Dismana (Dismana, 2014, s. 112) sice nezobecňuje naše závěry, ale v žádném případě to nebude znamenat, že naše závěry nebudou užitečné. Tento vzorek není reprezentativní, přesto jak uvádí, je pro některé populace jediným řešením. Z každého kraje bylo osloveno sedm podniků hlásících se k principům sociálního podnikání. Z tohoto výběru odpověděli kladně a s rozhovorem souhlasily dva podniky z Hlavního města Prahy, jeden podnik ze Zlínského kraje a jeden podnik z Ústeckého kraje. Dva podniky sdělily, že sociálního podnikání ukončily, jeden vzhledem ke skutečnosti, že neobdržely grantovou podporu a druhý, že činnost sociálního podniku byla velmi prodělečná.

Pro kvalitativní šetření byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů, kde byly stanoveny okruhy témat, na které se bude tazatel ptát. Zaměstnanci či přímo vlastníci sociálních podniků odpovídali na otázky ohledně jejich sociálního podnikání a přístupu k financím, dotacím a podpoře jejich podnikání regionem.

V rámci kvalitativního šetření byly realizovány 4 rozhovory. Poslední aktér souhlasil s rozhovorem, pouze pokud nebude jeho jméno a firma uvedena, proto je v příloze označen jako respondent č. 4 a jeho odpovědi nejsou citovány, pouze shrnuty do obecných odpovědí. Osloveno bylo 21 aktérů. Na základě telefonu, či mailu, který byl uveřejněn na stránkách Českého sociálního podnikání, v adresáři sociálních podniků, byli tito aktéři osloveni. Tři sdělily, že svoji činnost ukončili a jeden s aktérů se podívoval, kde jsou údaje firmy uvedeny, a s rozhovorem nesouhlasil. Ostatní nesouhlasili nebo vůbec nereagovali na telefon nebo mail. Vyjádření oslovených zástupců je přiloženo v příloze č. 4.³⁴

Většina sociálních podnikatelů na otázku, jak vnímá okolí jejich podnikání, uvádí, že záleží na tom, zda lidé vědí, co pojem sociální podnikání znamená. Pokud se již někdy se sociálním podnikáním setkali, tak jsou reakce pozitivní. Respondent č. 1 uvedl *„Kdo rozumí tomu, čemu se věnuji, tak to obdivuje, v jaké šíři a komplexitě projekt funguje. Někdo si klepe na hlavu a nechápe, jak může někdo něco takového (recyklované výrobky) kupovat.*

Co se týče názoru, že lidé si pletou sociální podnikání s podnikáním v sociálních službách a domnívají se, že poskytujete pouze sociální služby, všichni sociální podnikatelé shodně odpověděli, že nikoliv. Nepotvrdili tak domněnku, která vzešla z kvantitativního průzkumu, kdy 45% respondentů přiřadilo oblast, ve kterém by mělo být sociální podnikání prioritní a to v sociálních službách. Respondent č. 1 uvedl *„Toto se mi přímo nestává. Spíš někteří lidé, kteří mají sami nějaký problém, sami nikdy nepodnikali a nikdy se nemuseli postavit sami za sebe a svou práci jako živnostníci, si myslí, že bych si touto činností neměla vydělat, protože dělám charitu a měla bych ji dělat zdarma, a pokud se něco vydělá, měla bych to celé darovat potřebným“*

Jelikož je sociální podnikání vnímáno respondenty odlišně, byla otázka na sociální podnikatele ohledně jejich specifikace míněna ve vztahu k základním principům. Respondent č. 2 uvedl. *„Máme právní formu s.r.o. (to ale není tak výjimečné), fungujeme jako rodinná firma, i když tomu tak fakticky není (též není zcela výjimečné), poskytujeme pravidelné masáže pro zaměstnance firem a odlišujeme se tím, že za nimi dojíždíme na pracoviště, a to po celém ČR (ačkoliv jsou naši maséři zřetelně handicapováni)“*. Ostatní shodně uvádí, že jejich specifikací je zaměstnávání společensky znevýhodněných,

³⁴ Část otázek byla inspirována šetření P3-People, Planet, Profit o.p.s., které bylo zveřejněno v dokumentu „Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR“ v roce 2015

podnikání vnímají jako společensky prospěšné podnikání a řeší se tím nějaké společenské téma. Respondent č. 3 uvedl. *„Jsme sociálním podnikem bez čerpání evropských dotací, poskytujeme skutečná pracovní místa, nemáme je „schovaná“ pod sociální rehabilitací či jinými „jako“ pracovními místy. A jak vyplývá z uvedené kontextu, není toto jediný problém, který je schován pod zaměstnáváním znevýhodněných obyvatel.*

V současné době moderní pojetí spolupráce prostřednictvím např. klastrů, sdružení je pro oslovené sociální podniky přijatelné, ale tuto formu spolupráce zatím nevyužívají. Respondent č. 2 uvedl *„Náš obor nevyžaduje spolupráci s jinými sociálními podniky – s některými subjekty, převážně z běžného pracovního trhu, se vzájemně podporujeme“* A právě o to by mělo jít v sociálním podnikání spolupracovat nejen s podobnými společnostmi, jako jsou např. neziskovky nebo chráněné dílny, ale také navazovat podnikatelské vztahy s komerčními subjekty, které mohou svými znalostmi, odbornostmi přispívat k rozvoji sociálního podnikání. Respondent č. 3 uvedl, že je součástí neformální skupiny a spolupracuje se sociálním podnikem, což jim přináší vzájemnou podporu a inspiraci.

Bohužel na otázku jaká je podpora Vašeho sociálního podnikání Vaším region odpověděli všichni jednoznačně stejně a to žádná, minimální až nulová. Což potvrdilo komunikaci s Krajskými úřady, kdy regionální odbor žádné formy podpory pro sociální podnikání nemá.

Citlivá otázka na oblast ekonomiky a financí přinesla opět podobné reakce, kde např. respondent č. 3 uvádí, že hlavním důvodem je nepříznivé nastavení a oblasti podnikatelského sektoru, který je sociálnímu podnikání přiřazen. Ostatní podniky pokud podnikají v oblasti výroby či služeb uvedli, že vše závisí na zakázkách, respektive na zájmu odběratelů o jejich produkty či služby. S tím souvisí zdroje financování a případné dotace, které by pomohly sociálním podnikům přežít. Na tuto otázku odpověděl respondent č. 3 *„Čerpáme příspěvek na zaměstnávání osob se zdravotním postižením od Úřadu práce formou refundací. Jinak žádné dotace nemáme“*. Obdobně se vyjádřili ostatní respondenti, kteří se financují z vlastní činnosti. Pokud toto nestačí, jejich podnikání končí i přes jejich snahu vyrovnat se s ekonomickými problémy formou spolupráce s ostatními neziskovými organizacemi.

Co se týče nového připravovaného zákona o sociální podnikání, někteří respondenti netuší, co by jejich podnikání tento zákon měl přinést. Respondent č. 3 uvedl „*Nové zákony přináší omezení a regulace rozvoje. Přinést by měl svobodu a podporu podnikání*“. Mezi oslovenými respondenty panoval názor, že i zjednodušení účetnictví či daňové úlevy by byly velkým přínosem pro jejich podnikání. Jeden z respondentů by spíše než povinnosti uvítal možnost automatického nároku na podporu ze strany státu, tak jako to mají např. zdravotně postižení v souvislosti s jejich příspěvky.

Posledním bodem v rozhovoru byla doporučení, která by sociální podnikatelé dali začínajícím či potenciálním zájemcům o sociální podnikání. Co by sociální podnikatelé vzkázali osobám odpovědným za tuto oblast? Nejlépe to shrnul respondent č. 3 „*Podporovat rozvoj, ne omezení*“. Respondent č. 1 by měl jako doporučení pro legislativce, zajištění nástroje, který by vyhodnotil, zda se opravdu jedná o společensky prospěšné podnikání, tedy zda je opravdu dodržován základní princip sociálního podnikání.

Zástupci Krajských úřadů, regionálních odborů odpověděli, že v současné době neposkytují žádné dotace. Jeden ze zástupců sdělil, že neposkytují ani odborné poradenství či jinou formu podpory sociálního podnikání. Dva ze zástupců krajů potvrdily, že pořádají pravidelně konference o rozšíření povědomosti o sociálním podnikání. Jedním regionálním odborem bylo doporučeno prostudovat si operační programy. Jeden Krajský úřad doporučil pro případné zájemce o sociální podnikání obrátit se na Místní akční skupinu přes mailovou poštu. Z tohoto důvodu byl prostřednictvím e-mailové komunikace osloven koordinátor přes sociální podnikání, ale ten se k přiloženým dotazům nijak nevyjádřil ani telefonicky na uvedené číslo nereagoval.

Zhodnocení kvalitativní části

Na základě provedeného kvalitativního šetření, lze shodně konstatovat, že sociální podnikatelé postrádají podporu regionů. Vzájemnou spolupráci mezi ostatními sociálními podniky vítají, ale ne tak často tuto možnost využívají. Spolupracují spíše s neziskovými organizacemi, církví, charitou a spolky. Účastníci rozhovorů kladou důraz na dodržování základních principů sociálního podnikání a ne účelově vytvářet pracovní místa a zaměstnávat pouze zdravotně znevýhodněné. Ekonomické problémy potvrzují všichni z aktérů. Někteří dokonce svoji činnost ukončili, jelikož neobdrželi dotaci či grant a nemohli tak ve své započaté práci pokračovat, i když dodrželi všechny principy sociálního

podnikání. Pokud by se oslovení zástupci sociálních podniků mohli vyjádřit k navrhovanému zákonu o sociálním podnikání, většina dotazovaných neznala přímo návrh zákona o sociálním podnikání, ale předpokládají, že by jim neměl dávat více povinností než je běžné pro normální podniky, spíše by jim měl podnikání ulehčit a zjednodušit. Se záměnou pojmu sociální podnikání s pojmem podnikání v sociálních službách se většina účastníků rozhovoru nesešla, pouze dva uvedli, že spolupracují s církevní organizací, která se zabývá službami sociální péče. Pozitivně hodnotili aktéři sociálního podnikání zájem, či spíše údiv lidí, kteří se o jejich produkty či služby zajímají a oceňují jejich zapojení do takového podnikání, které většinou nepřináší žádné velké zisky a ještě podporuje místní region.

Tabulka č. 19 Shrnutí odpovědí

Oblast okruhů z rozhovorů	Souhrnné odpovědi
Zájem okolí o sociální podnikání	SP vnímají občané pozitivně. Minimálně si občané myslí, že se jedná pouze o sociální služby.
Spolupráce se sociálními podniky, klastry, sdružením a podpora regionu	Spolupráce probíhá na úrovni neziskového sektoru, chráněnými dílnami a ostatními sociálními podniky. Dva SP nespolupracují. Podpora regionů není žádná.
Financování sociálního podniku	SP se potýkají s ekonomickými problémy. Pokud čerpají, tak především příspěvek na zaměstnávání. Jeden SP občas obdrží grant. Chybí peníze pro rozvoj a občas je nedostatek zakázek.
Doporučení jak efektivně zlepšit sociální podnikání a připomínky k novému zákonu	Zjednodušení účetnictví a daní. Zohlednění SP na daních. Snížení náhradního plnění, administrativní zjednodušení při jednání s ÚP. Souhrnně pak by nový zákon měl určitě přinést výhody a ne omezení.

Zdroj: Vlastní šetření. Vlastní zpracování

Zajímavým faktem, který vyplynul ze šetření je, že někteří sociální podnikatelé svoje podnikání nazývají sociální, ale v konečném důsledku pouze zaměstnávají zdravotně znevýhodněné občany. Důvodů může být několik, s tím, že hlavním je zřejmě, že neznají principy sociálního podnikání a domnívají se, že je to postačující důvod být sociálním podnikem. Toto je potvrzeno i jedním s respondentů.

Od dob zpracování studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR z roku 2011 se moc nezměnilo. Jak vyplývá ze studie, v rámci projektu byla snaha představit koncept sociálního podnikání představitelům krajů a obcí. V současné době není žádný finanční nástroj podpory sociálního podnikání. (Bednáriková, s.29). Navrhované řešení vychází z poznatků vzešlých ze studie, kdy skutečná podpora sociální ekonomiky ze strany státu je nedostatečná z důvodu nevyjasněných kompetencí, kdo má toto téma na starosti. Žádný z rezortů nechce mimo své povinnosti přibírat nové agendy. Pro problematiku sociální ekonomiky by bylo vhodné iniciovat vznik nového mezirezortního orgánu, který by se problematikou sociálního podnikání zabýval. Sociální ekonomika z pohledu společenské prospěšnosti přísluší MPSV, z pohledu ekonomické prospěšnosti přísluší MPO, z pohledu místní prospěšnosti přísluší MMR. Otázky sociálního podnikání řeší také Úřad vlády ČR, především Rada vlády pro nestátní neziskové organizace a Agentura pro sociální začleňování (Bednáriková, s. 26). Navrhovaná doporučení, která vychází z činnosti expertů zapojených do činnosti TESSEA a jsou závěrečnou, nejdůležitější částí studie přináší seznam oblastí, které vychází ze zkušeností v zemích EU a přitom odrážejí kulturní a geopolitický kontext České republiky. U navrhovaných opatření spadajících do různých oblastí, jsou z části doporučení, která vyžadují delší přípravu jako vznik mezirezortního orgánu, ale některé jsou realizovatelné prakticky ihned a to formou informovanosti. Pro sociální podnikání je nutné přijmout opatření, která jsou navržena jako efektivní a nutná a spadají do kategorií legislativy, exekutivy, strukturálních fondů, dotací a grantů, poradenství, vzdělávání a osvěty. Posledním důležitým bodem je vybudování sektoru sociální ekonomiky jejími aktéry, tak aby co nejvíce hájili své zájmy a společně prezentovali nabídku svých služeb a výrobků (Bednáriková, s. 58). Nejdůležitější je, aby tyto doporučení nebyly jenom na papíře, ale staly se oporou pro kompetentní orgány, kteří tyto podněty legislativně upraví.

6 Zhodnocení výsledků a diskuze

Diskuze

Jak jednoduché by bylo, kdyby sociální podnikání bylo nejen posláním, ale i obživou na celý život. Bohužel jak vyplývá z rozhovorů, většina sociálních podnikatelů se potýká s finančními problémy a region jim zatím neposkytuje žádnou podporu či finanční pomoc, která by pomáhala po celou dobu existence jejich podnikání. Ze všech rozhovorů vyplývá, že regionální podpora je téměř nulová a tak často jejich podnikání končí. Otázkou zůstává, zda v případě, že by sociální podnik využil některou z vyhlášených dotací, byl by v konečném důsledku úspěšný a finanční podpora by pokryla dostatečně jejich činnost. Z analýzy dat vyplývá, že část sociálních podniků svoji činnost právě ukončila z důvodu, že neobdržela grant a již bylo neúnosné pokračovat v činnosti. Tato situace není jenom v České republice, dle průzkumu stavu sociálních podniků z roku 2017 „Budoucnost podnikání“ v UK, zůstává situace podobná výzkumu před deseti lety, a v roce 2017 hledá 34% sociálních podniků v UK vhodné financování, které je největší bariérou pro začínající a založené sociální podniky (N. Temple, 2017). Co se týče názoru respondentů, jaká by měla být podpora sociálního podnikání, je v celku uspokojivě hodnoceno financování sociálních podniků pomocí dotací a daňových úlev pro podniky. Všeobecně rozšířená informovanost o dotacích je pozitivně vnímána i přes administrativní zátěž. Přesto se lze domnívat, že po ukončení dotací ze strukturálních fondů by měl nastoupit region, ve kterém sociální podnikatelé podnikají a pomoci s financováním během života podniku. Z hlediska výsledků dotazníků, jen malá část dotazovaných označila za podporu sociálního podnikání pomoc úřadů při administrativní zátěži spojené se zakládáním podniku. Je tedy možné se domnívat, že podpora úřadů by měla být po celou dobu existence sociálního podniku, což potvrzují sami aktéři, zástupci sociálních podniků.

Z hlediska legislativy by regiony měly využít zákonné možnosti a podporovat sociální podnikání ve větší míře a to nejen pořádáním seminářů a setkání jako Zlínský kraj a Hlavní město Praha, ale i formou dotační. Region jako místo, kde žijí lidé s různým sociálním statutem, by měl činit konkrétnější kroky k podpoře sociálního podnikání. Již samotné zjištění z kvantitativního šetření ukazuje zajímavé výsledky, kdy respondenti by většinou výrobky a služby nakupovali ze sociálního podniku. Tento výsledek je patrný i posledního průzkumu stavu sociálních podniků z roku 2017 „Budoucnost podnikání“ v UK, kde téměř

16% sociálních podniků působí v oblasti maloobchodu (N. Temple, 2017). Ale z hlediska přístupu respondentů k možnosti pracovat v sociálním podniku se většina dotazovaných vyjádřila negativně a spíše by nešli pracovat do sociálního podniku. Je asi zřejmé, že většina lidí si myslí, že sociální podnikání není moc dobrý způsob obživy, a proto zřejmě aktivně nevyhledávají oblast sociálního podnikání. Přesto pokud spadají do skupiny znevýhodněných osob, měli by tuto možnost zvážit a dát tomu šanci a nechat se zaměstnat v sociálním podniku, který na základě svých principů zapojuje všechny zúčastněné do poslání sociálního podniku.

V roce 2011 bylo 50 sociálních podniků (Bednáriková, s. 5). Tyto podniky se hlásily k principům sociálního podnikání a jejich oblasti podnikání byly podobné jako v současné době, kdy je počet více jak čtyřnásobný a 218 sociálních podniků poskytuje výroby i služby všeho druhu. I přesto, že došlo k poměrně vysokému nárůstu, stále není sociální podnikání pojmem zcela běžným. Tento může souviset i s legislativní mezerou, kdy není tato problematika uzákoněna. Regionální politici by měli spojit své síly a vyvolat okamžité uzákonění sociálního podnikání. Podkladů, studií, výzkumu a příkladů ze zahraničí je velké množství, tak na co tedy čekat.

Navržené doporučení

Z výzkumu vyplývá, že obyvatelé všech tří krajů, kteří odpovídali na otázky z dotazníků a zúčastnili se výzkumu, by uvítali, kdyby bylo sociální podnikání uzákoněno a dostalo tak legální formu, která by znamenala jednoznačné definování sociálního podnikání. Regiony by měli více podporovat sociální podnikání, a to především formou dotačních programů. Vzhledem ke skutečnosti, že mimo příjem z vlastního obchodování často přistupují sociální podniky k financování ze soukromých nebo vládních grantů, se může obtížně zavádět sociální podnik v organizacích nad určitou velikost. V minulosti se taková struktura zneužívala a to v době komunistické éry, kdy družstva byly ve skutečnosti vládními podniky komunistické strany (Johanisova, s. 21). Tato podpora by měla zůstat v kompetencích regionů, které znají místní a regionální podmínky a operativně můžou rychleji řešit problémy. Vzorem pro poskytování podpory z dotačního programu, který by byl speciálně pro sociální podniky, by se mohl stát dotační program „Podpora sociálních služeb v Ústeckém kraji“ Tento program, který i ostatní kraje vyhlásují pod podobnými názvy, je již několik let plně fungující a zaručuje tak všem registrovaným poskytovatelům možnost podat žádost o finanční prostředky z rozpočtu kraje a zajistit tak pro svoje sociální

služby finance pro provoz. Dříve se žádosti o financování sociálních služeb podávaly přímo na MPSVČR, ale po změně legislativy tato kompetence a rozdělování peněz přešla právě na krajské úřady. Kraje by se měli více zajímat o podniky, které zaměstnávají znevýhodněné osoby a zvyšují tak zaměstnanost a řeší tím vlastně za ně sociální problém. Pro případ, že by se nenašel vhodný dotační program, je dalším řešením podpora individuálních projektů vybraných skupin, které řeší místní problém. Příkladem by mohl být opět Ústecký kraj, který pro všechny nemocnice ve svém kraji vyhláší již čtvrtým rokem dotační program „Podpora zvýšení komfortu pacientů při poskytování akutní lůžkové péče na území Ústeckého kraje“ a „Podpora zvýšení komfortu pacientů při poskytování následné a dlouhodobé lůžkové péče na území Ústeckého kraje“. Tyto dva programy umožňují všem nemocnicím, bez rozdílu vlastníka či formy podnikání, aby požádali kraj o dotaci na pořízení zařízení, vybavení, které by zvýšilo komfort pacientům. Principy žádosti jsou velmi jednoduché. Dokládají se nezbytné základní dokumenty nemocnic, bezdlužnosti a žádost, která obsahuje stručné zdůvodnění nakupovaných položek. Dotace má jasná pravidla, kdy na jedno lůžko je krajem přidělena částka ve výši 12.000 Kč, a tedy naprosto transparentně je v závěru dotace přidělena žadateli podle celkového počtu lůžek. Vyúčtování, které se po skončení dotace předkládá, má také jednoduchou formu a vyplní se formulář, na kterém se uvedou počty a částky nakupovaných zařízení, které byly předmětem žádosti, přiloží se doklady, které prokazují skutečnost, že opravdu bylo vše nakoupeno a zapláceno, krátce se zhodnotí a odevzdá. Tímto obdobným způsobem by se mohl řešit dotační program sociálního podnikání, s tím rozdílem, že by bylo vhodné rozdělit sociální podnikatele dle sektorů a jejich potřeb např. rozdělením na sociální podnikání v zemědělství, sociální podnikání v průmyslu a sociální podnikání ve službách. Kraje či města by měly též vyslyšet názory samotných sociálních podnikatelů a jejich problémů či názorů na podnikání a podporu jejich regionem. Bezpochyby by bylo vhodné vyslyšet i názory svých obyvatel a věnovat větší pozornost informovanosti o sociálním podnikání, neboť jak vyplynulo z kvantitativního šetření, velká část respondentů vidí oblasti, kterým by se mělo sociální podnikání věnovat, především v sociálních službách.

Kraje, města či obce by mohly využít jak místních akčních skupin, či dobrovolných organizací, tak i místních zemědělských družstev, které přispívají svojí činností k dobrému jméno regionu a tvoří tak nedílnou součást lokálního partnerství. Participace občanů na

sociálním podnikání ať již přímo, jako využití pracovního místa v případě nepříznivého osudu, či nepřímo nákupem výrobků či služeb, by pomohlo zvýšit povědomí o tomto druhu podnikání. Jako jsou velmi časté veletrhy sociálních služeb, farmářské trhy, tak i sociální podnikání by si zasloužilo své dny v roce, kde by představilo své poslání a sociální, místní a environmentální princip a mohlo tak fungovat vedle běžných podniků. Kraje či města mají na rozdíl od sociálních podnikatelů větší možnost a pravomoci jak rozšířit informovanost o této formě podnikání. Ať již už prostřednictvím svých stránek, bezplatné inzerce či městských či krajských novin, které jsou zdarma distribuovány do všech domácností.

Navrhovaný zákon by měl tedy přinést nejen definování pojmu sociální podnikání a povinnosti a práva, ale především také dát legislativní pokyn k vytvoření registru sociálního podnikání a tím umožnit všem regionům řádnou evidenci sociálních podniků.

Vzhledem k tomu, že zatím zákon o sociálním podnikání není schválen, bylo by vhodné, aby kraje případně města vytvořily registry sociálních podniků, a tím zjednodušily přístup sociálních podniků k informacím.

Dalším vhodným nástrojem je možnost využít dotačních titulů přímo měst či obcí a jejich rozpočtů a rozšířit portfolio dotačních programů o sociální podnikání. Kontrola zda je či není sociální podnik opravdu sociálním podnikem je možná dle metodiky IROP, kde je již několik dotačních výzev speciálně pro sociální podniky. Tato metodika vychází z principů dle neziskové organizace TESSEA. Další kontrolou by mělo být povinné zanesení trojího principu sociálního podnikání do stanov, společenské smlouvy či dalších zakládajících dokumentů sociálních podniků. Tímto by se eliminovala neznalost či chybovost podniků vydávajících se za sociální podniky.

Pokud by sociální podnik po zapracování znevýhodněných lidí, dokázal, že o tyto zaměstnance bude zájem i v „běžných“ podnicích, zde je velký prostor na uplatnění ekonomických výhod pro sociální podnik. Zvýšením jejich pracovní atraktivnosti a jejich uplatnění na trhu práce, se zvýší jejich kvalita života, což je jedním ze základních cílů každého demokratického státu. Sociální podnik by mohl obdržet bonus na zvýšení kvalifikace původně znevýhodněného zaměstnance, mimo příspěvků od Úřadu práce. A na druhé straně by nový zaměstnavatel získal od státu motivační příspěvek pro nového zaměstnance, či případně paušální měsíční částku po dobu určenou státem.

Dalším směrem a oblastí, kterým se sociální podnikání může ubírat je poskytování sociálního podnikání ve zdravotnictví a sociálních službách. Podle posledního průzkumu stavu sociálních podniků z roku 2017 „Budoucnost podnikání“ v UK, bylo téměř 8% podniků, které poskytují zdravotní a sociální péči a celkový obrat ve zdravotnictví a sociální péči představoval 26% z celkového obratu sociálních podniků ve Skotsku³⁵ (N. Temple, 2017). Vzhledem k nedostatku nejen lékařů a sester, ale i pomocného personálu jako jsou sanitáři, pečovatelky a další administrativní pracovníci je zde prostor k využití osob z řad splňujících princip sociálního podnikání. Podporu zdravotní péči a sociálních služeb v souvislosti se sociálním podnikáním najdeme i v zákoně č. 90/2012 Sb, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) v § 758, kde je právně ustanoveno sociální družstvo, které svoji obecně prospěšnou činnost mimo jiné směřuje do oblasti na podporu sociálních služeb a zdravotní péče. Pokud bychom měli postavit sociální podnikání pouze na zjednodušených čtyřech principech a to na principu sociálním, ekonomickém, environmentálním a místním, tak již dnes některé zdravotní a sociální subjekty splňují nejméně dva z těchto čtyřech principů. Cíle, které již dnes tyto subjekty splňují, jsou patrné z následujících indikátorů:

- Sledují veřejně prospěšný cíl
- Více než 50% zisku je reinvestováno zpět do podniku. V některých případech se jedná o 100% zisku, který je vrácen zpět do podniku
- Zaměstnanci nebo členové jsou zapojeni do rozhodování či směřování podniku
- Zaměření na lokální potřeby
- Environmentální princip (zpracování energetického auditu, certifikáty kvality ISO)³⁶
- Subjekty participují na problémech regionů

Takto již nastavené principy, které plní i díky certifikátům a akreditacím by umožnilo těmto podnikům rychlejší adaptabilitu a spolu s principy sociálního podnikání by vytvořily zajímavý model moderního sociálního podnikání.

³⁵ Zpráva uvádí, že 5 600 sociálních podniků ve Skotsku mělo celkový obrat ve výši 3,8 mld liber a zaměstnávaly 81.357 lidí.

³⁶ Certifikát kvality ISO 14001, je označení standardu pro řízení životního prostředí v organizaci. ISO 500001, je označení pro systém managementu hospodaření s energií, kdy se jedná o snižování energetické náročnosti provozu společnosti.

7 Závěr

Organizace jako TESSEA, ale i MPSVČR se zasloužily o zvýšení informovanosti o sociálním podnikání a jejich přínos je nedocenitelný. Tématem diplomové práce bylo sociální podnikání a srovnání tří krajů. V teoretické části byla věnována pozornost obecným principům sociálního podnikání a možnostem jak jej financovat. Charakteristika prostředí stručně sumarizovala kraje České republiky.

Výzkum v praktické části byl pojat jako smíšený. Výzkumný soubor tvořilo 464 respondentů, kteří se zúčastnili výzkumného šetření a dále sedm respondentů, s kterými byly vedeny rozhovory. Výzkum byl realizován v Ústeckém kraji, Zlínském kraji a v Hlavním městě Praha.

Cílem výzkumu bylo zjistit postoj veřejnosti ke znalosti a vnímání sociálního podnikání a to konkrétně v Ústeckém, Zlínském kraji a v Hlavním městě Praha. Praktická část se zaměřila na zjištění postoje občanů k sociálnímu podnikání a potřeby aktérů sociálního podnikání. Výsledkem jsou navrhovaná opatření, která čerpají z informací získaných z praktické části, sledují trendy v zahraničí. Většina obyvatel vnímá sociální podnik jako podnik, kde ostatní tradiční podniky nepracují. Tento fakt byl ověřen a nejvíce oblastí vnímanou jako sociální podnikání bylo poskytování sociálních služeb ve formě pomoci ostatním.

Regiony mohou podporovat sociální podnikání na úrovni svých možností a kompetencí. Regiony v České republice nejsou homogenní, a tak se potřeba nerovností, které vyplývají z jejich polohy, složení obyvatelstva, dostupnosti veřejných služeb odlišují právě podle těchto nerovností. Tyto rozdíly se řeší jak na celorepublikové úrovni, tak v moderní době především na regionální a místní úrovni a způsoby, které k tomu jsou užívány, mohou dané nerovnosti snížit, či výrazně omezit. Legislativní podpora je zatím jenom v návrhu, ale Evropská unie má řadu směrnic, doporučení, kterým se může naše sociální podnikání inspirovat. Způsoby a možnosti, které by měl stát prosazovat v oblasti sociálního podnikání, jsou již částečně zaváděny a to formou dotací, podpor a propagací samotných sociálních podniků, ale pokud bude chtít Česká republika tuto formu podnikání, je podmínkou zavedení práv a povinností a to v zákoně. Otázkou zůstává, zda sociální nerovnost je přirozená či nepřirozená při tržním hospodářství a je nutné ji řešit. Sociální

stát by měl zajistit důstojné sociální žití pro všechny své obyvatele a snažit se tedy i sociální podnikání více podporovat. Samozřejmě, že sociální podnik nemůže pokrýt všechny oblasti, a proto je tedy na státu a regionech, jak si tento „veřejný zájem“ rozdělí a zde decentralizovaně vše přenechají na místním regionu, nebo koordinací rozdělí kompetence na různé aktéry sociálního podnikání. Dle zprávy OECD je zapojení sociálních podniků včetně dalších organizací sociální ekonomiky do tvorby politiky žádoucí a někde může přispět k identifikaci účinných řešení problémů v regionu.

Pokud bychom se podívali na sociální podnikání z pohledu sociálních podnikatelů, kteří při otázce, jak by se měl stát postavit k sociálnímu podnikání z pohledu daňového, tak většina respondentů by uvítala daňové zvýhodnění, zjednodušené účetnictví, jednodušší proces při žádostech a následných vyúčtování dotací, grantů či jiných podpor. Konkrétní podobu sociální podnikatelé neuvádí, ale z kvantitativního výzkumu vyplynulo, že obyvatelé by preferovali jak daňové, tak i dotační zvýhodnění, v případě, že podnik řeší nějaký lokální problém. Nejvíce by viděli podporu formou daňových úlev pro podnik, daňových zvýhodněných pro odběratele služeb a výrobků od sociálního podniku. Pro část obyvatel je podpora sociálního podniku směřováním k povinnému odebírání zboží a služeb ostatními společnostmi. A nakonec všeobecně známé dotace, které podporuje více jak polovina z dotazovaných.

Když bychom zobecnily možnosti daňových zvýhodnění, tak pro sociální podnikání by mohly být aplikovatelné daňové úlevy pro podnik, dotace, daňové zvýhodnění pro odběratele služeb a výrobků od sociálního podniku, daňové úlevy zaměstnancům, povinné kvóty pro odběr zboží a služeb pro ostatní společnosti. Z ostatních podpor je užitečná podpora úřadů při administrativní zátěži spojené se zakládáním podniku, ale i při jeho existenci. A v neposlední řadě se jedná o zjednodušené účetnictví.

Rozvoj sociálního podnikání jako každého podnikání je založen především na získávání finančních zdrojů. Zatím není nijak legislativně upraveno, ale vzhledem k připravovanému zákonu bychom se toho mohli v následujícím období dočkat. Je třeba také vzhledem k podpoře malého a středního podnikání, do kterého můžeme sociální podnikání také zahrnout, zmínit skutečnost, že by nový zákon neměl mít významný dopad na administrativní zátěž sociálního podnikání a pouze upravit zákonně práva a povinnosti sociálního podnikání, které ve své podstatě již pomocí principů sociálního podnikání většina dodržuje.

Nezbytnost, že sociální podnikání bude legislativně upraveno, je podmínkou, bez které bude obtížné zavést hlavní úlevy pro sociální podnikatele. I přes tyto skutečnosti, se díky operačním programům částečně daří podporovat sociální podniky. Budoucnost této formy podnikání je dle studií především ve spolupráci s různými typy organizací, formami podnikání, ať již státních institucí či soukromých podnikatelů nebo v poslední dekádě moderní pojetí spolupráce prostřednictvím klastrů. Veřejné mínění a nutnost participace lidí na řešení problému je spojena s ústupky, které jsou schopny vzájemně vyřešit na jedné straně stát, regiony a na druhé straně sociální podniky. Ústupky je myšleno na straně státu menší administrativní byrokracie, ve vztahu k aktérům sociálního podnikání ve formě snazšího přístupu k informacím, dotacím a na straně aktérů větší důslednost v dodržování principů a nezaměňování či zneužívání postavení sociálního podnikatele. Zaměstnávání pouze zdravotně postižených nemůže být akceptováno jako hlavní princip sociálního podnikání. Vazba na trh práce je pro znevýhodněné skupiny velmi omezena a v této souvislosti je tato forma podnikání pro podnikatele neatraktivní a velmi složitá.

Sociální podnikání by se mělo zaměřit na inovace a investice, jelikož i na sociální podnikání je pohlíženo jako na podnikání, které má směřovat k zisku. Pomocí těchto nástrojů posiluje tak svoji konkurenceschopnost nejen v regionu, ale oslovuje i mnohem více lidí, kteří se tak mohou zapojit do společného cíle místního prospěchu. Tato oblast je i podporována Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) projektem „Stimulace sociálního podnikání a sociální inovace“ ve spolupráci s Evropskou komisí. Cílem tohoto projektu, je podpora tvůrců politik při navrhování a realizaci efektivit, které napomáhají rozvoji sociálních podniků. Zvláštní pozornost je věnována podmínkám, které budou podporovat sociální inovace jak na trhu práce, tak v jiných oblastech politiky, a také stimulovat místní hospodářský rozvoj.

Demografické změny jako stárnutí populace, je problémem, který je nutné řešit nejen v souvislosti se sociálními službami, jejíž činnost je zajišťována různými druhy poskytovatelů, částečně i církevními organizacemi. Stárnutí populace představuje pro stát nejen zvýšení potřeb sociálních služeb, tak i zdravotní péče, která s prodlužujícím se věkem a dožitím bude zvyšovat nároky na akutní péči a dále na péči ošetrovatelskou a následnou. V této oblasti by se tedy stát měl právě zaměřit na různé formy poskytování sociálních služeb, zdravotní péče, vždyť součástí sociální politiky státu je právě zdravotní politika, ve které by mohla velká část zaměstnanců prostřednictvím sociálních podniků

vykonávat tak potřebnou ošetrovatelskou práci. Nedostatek lékařů a sester, problém kterému je nutné se postavit a je podložen statistikou UZIS ČR sice nevyřeší rozšíření sociálního podnikání, ale alespoň by mohlo částečně saturovat nelékařskou a nezdravotnickou péči. V podstatě by někteří zaměstnanci sociálního podniku pomáhali nemohoucím lidem s osobní hygienou, nákupem, úklidem jako je tomu je v současné době u klasických služeb sociální péče.

Mnoho firem svoji činnost ukončilo i z důvodu nedostatku finančních zdrojů v oblasti lidských zdrojů, jelikož příspěvek z Úřadu práce nepokryl veškeré osobní náklady zaměstnance, nebo byl podnik dotován jenom po část období zaměstnání. Lidé znevýhodnění na trhu práce by měli mít možnost dosáhnout na průměrnou mzdu, aby se zvýšila jejich kvalita života.

Pro současné a budoucí generace by měli regiony více zahrnout sociální podnikání do svých strategií a priorit a neřešit si těmito podniky jenom mezeru v místech, kde ostatní firmy nechtějí podnikat.

8 Seznam použitých zdrojů

AREA viva, z.s.. *Sociální zemědělství. Dokument zpracovaný v rámci Pracovní komise sociálního zemědělství při Ministerstvu zemědělství* [online]. 2015 [cit. 2017-8-1]. Dostupné z: <http://www.areaviva.cz/SOCIALNI-ZEMEDELSTVI-1/Podileli-jsme-se-na-MZE-brozura-Socialni-zemedelstvi.html>

BEDNÁRIKOVÁ, D., FRANCOVÁ, P. *Studie infrastruktury sociální ekonomiky v ČR – plná verze*. 1. vyd. Nová ekonomika, o.p.s. Praha 2011. 64 s. ISBN 978-80-260-0934-4.

BLAŽEK J., UHLÍŘ, D. *Teorie regionálního rozvoje*. 1. vyd. Nakladatelství Karolinou, Praha, 2002. 211 s. ISBN 80-246-0384-5.

BUSINESSINFO.CZ. *Dotace, financování. Nabídka služeb Českomoravské záruční a rozvojové banky, a.s.* [online]. 20.9.2017 [cit. 2017-11-3]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/nabidka-sluzeb-ceskomoravske-zarucni-a-3789.html>

ČESKÉ SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ. *Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Adresář sociálních podniků* [online]. 2018 [cit. 2017-3-31]. Dostupné z: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/adresar-socialnich-podniku>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Animované stromy života* [online]. 25.5.2017 [cit. 2017-9-9]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/animgraf/cz/index.html?lang=cz>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-moravskoslezskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-jihoceskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-23]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-jihomoravskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-olomouckeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-kraje-vysocina-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Středočeského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-stredoceskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-zlinskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-kralovehradeckeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-libereckeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-9-27].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-pardubickeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Karlovarského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-karlovarskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-30]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-plzenskeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-31]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-usteckeho-kraje-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje hl. m. Prahy - 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-8-31]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/zakladni-tendence-demografickeho-socialniho-a-ekonomickeho-vyvoje-hl-m-prahy-2015>

DEFOURNY, J. *Focus areas* [online]. Social enterprise. 2001 [cit. 2017-9-9]. Dostupné z <https://emes.net/focus-areas/>

Defourny, J., Nyssens, M. Journal Voluntas. *Fundamentals for an International Typology of Social Enterprise Models* [online]. 2017 [cit. 2018-3-3]. Dostupné z: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11266-017-9884-7/fulltext.html>

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. 1 dotisk čtvrtého nezměněného vydání Praha: Vydavatelství Univerzity Karlovy, Karolinum, 2014. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOHNALOVÁ, M., DEVEROVÁ, L., LEGNEROVÁ, K., POSPÍŠILOVÁ, T. Lidské zdroje v sociálních podnicích. 1. vyd. Wolters Kluwer ČR, 2015. 188 s. ISBN 978-80-7552-060-9.

DOHNALOVÁ, M., PRUŠA, L., a kolektiv. Sociální ekonomika. 1. vyd. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2011. 175 s. ISBN 978-80-7357-573-1.

DOHNALOVÁ, M. Sociální ekonomika, sociální podnikání: podnikání pro každého. 1. vyd. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2012. 131 s. ISBN 978-80-7357-269-3.

EVROPSKÁ KOMISE. *Program EU pro zaměstnanost a sociální inovace (EaSI)* [online]. Zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování [cit. 2017-11-3]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=1081>

GLOGAR, M. *Novela zákona o podpoře regionálního rozvoje*. Právní prostor [online]. 19.11.2015 [cit. 2017-11-3]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/zmeny-v-legislative/vyslo-ve-sbirce-zakonu/novela-zakona-o-podpore-regionalniho-rozvoje>

HAMPEL, P., Walder, I. Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob – Komentář. 1. Vyd. Wolters Kluwer ČR, Praha, 2015. 368 s. ISBN 978-80-747-8506-1.

JOHANISOVA, N. Living in the cracks: A look at Rural Social Enterprises in Britain and the Czech Republic. 1. vyd. Nakladatelství Green Books, 2005. 134 s. ISBN 1 903998 52 2.

MAJEROVÁ, V., KOSTELECKÝ, T., SÝKORA, L. Sociální kapitál a rozvoj regionu Příklad Kraje Vysočina. 1. vyd. Grada Publishing, a.s. Praha, 2011. 224 s. ISBN 978-80-247-4093-5.

MÉSZÁROS, P., a tým. Sociální podnikání 10 úspěšných příkladů z Evropy. 1. vyd. Nový Prostor, o.s Praha, 2008. 264 s. ISBN 978-80-903990-1-3.

NYSENS, M. Social Enterprise. 1. vyd. Routledge, Abigdon, Oxon, 2006. 335 s. ISBN10: 0-415-37879-6.

OECD. *Stimulating Social Entrepreneurship and Social Innovation (Project)* [online]. 2018 [cit. 2018-2-25]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/cfe/leed/social-entrepreneurship-pow2015-16.htm>

PAVELKOVÁ, D., a kolektiv. *Klastrové politiky a jejich vliv na výkonnost klastrů a klastrových organizací*. 1. vyd., Linde Praha, a.s., 2013. 232 s. ISBN 978-80-7201-923-6.

PAVLÍK, M., a kolektiv. *Podpora lokální ekonomiky*. 1. vyd. Wolters Kluwer ČR, 2016. 228 s. ISBN 978-80-7552-390.

RIS, regionální informační servis, MMR ČR.

Mapy ke stažení [online]. 2011 - 2016 [cit. 2017-10-12].

Dostupné z: http://www.risy.cz/Files/Images/mapy/mapy_ke_stazeni/Admin_RIS_A3.jpgf

RIS, regionální informační servis, MMR ČR. *Regionální rozvoj ČR* [online]. 2011-2016 [cit. 2017-9-9].

Dostupné z <http://www.risy.cz/cs/dokumenty-k-regionalnimu-rozvoji>

SINEC. *Klaster sociálních inovací a podniků SINEC. Úvod* [online]. 2014 [cit. 2017-10-20].

Dostupné z <https://www.klaster-socialnich-podniku.cz/>

SINEC. *Klaster sociálních inovací a podniků SINEC. Úvod* [online]. 2016 [cit. 2017-10-20].

Dostupné z <https://www.klaster-socialnich-podniku.cz/operacni-program-zamestnanost/>

TEMPLE, Nick. *The future of business, State of Social Enterprise Survey 2017*. Social Enterprise UK [online]. 2017 [cit. 2018-2-28]. Dostupné z:

<https://www.socialenterprise.org.uk/Handlers/Download.ashx?IDMF=a1051b2c-21a4-461a-896c-aca6701cc441>

TESSEA ČR, z.s. nestátní nezisková organizace. *Definice a principy sociálního podniku* [online]. 2011 [cit. 2017-10-1]. Dostupné z: <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/definice-a-principy-socialniho-podnikani>

TESSEA ČR, z.s. nestátní nezisková organizace. *O nás* [online]. 2011 [cit. 2017-10-1].

Dostupné z <http://www.tessea.cz/tessea-o-nas/o-spolku-my-o-nas>

TESSEA ČR, z.s. nestátní nezisková organizace.

Definice a principy sociálního podniku [online]. 2011 [cit. 2017-10-1].

Dostupné z: http://ww.tessea.cz/images/pdf/tabulka_principu_SP_2014.pdf

TRHLÍNOVÁ KHENDRICHE, Z. Partnerství v rozvoji obcí, měst a regionů. 1. vyd.

Auditorium, 2014. 233 s. ISBN 978-80-87284-44-5

VITURKA, M., a kolektiv. Kvalita podnikatelského prostředí, regionální

konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky. 1. vyd. Grada

Publishing, a.s., 2010. 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9.

VYSKOČIL, M. *Podklad pro koncepci politiky vlády vůči NNO do roku 2020, Sociální podnikání*. CVNS, Centrum pro výzkum neziskového sektoru. [online] 2014 [cit. 2017-8-15]. Dostupné z:

https://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/studie_vyskocil_pro_web.pdf

WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J., a kolektiv autorů.

Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. 1. vyd. Linde Praha, a.s., 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

ZÁKON č. 128/2000 Sb. § 4 odst. 1, o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 30. 9. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#p4-1>

ZÁKON č. 128/2000 Sb. § 4 odst. 2, o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 30. 9. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#p4-2>

ZÁKON č. 298/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2017 [cit. 3. 11. 2017]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2015-298#f5700595>

9 Přílohy

Příloha č. 1 Přehled rozpoznávacích indikátorů pro obecné sociální podniky (SP).....	112
Příloha č. 2 Dotazník	115
Příloha č. 3 Rozhovory	121
Příloha č. 4 Demografické, sociální a ekonomické údaje.....	126
Příloha č. 5 Seznam sociálních podniků	149

Seznam obrázků, grafů a tabulek

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Principy sociálního podniku TESSEA	15
Obrázek č. 2 Principy integračního sociálního podniku podle TESSEA	21
Obrázek č. 3 Administrativní členění České republiky	37
Obrázek č. 4 Věková struktura ČR k 31.12.2016	39

Seznam grafů

Graf č. 1 Cíl sociálního podnikání	67
Graf č. 2 Oblasti sociálního podniku	68
Graf č. 3 Cíle sociálního podnikání	69
Graf č. 4 Podpora sociálního podnikání.....	73
Graf č. 5 Nejvíce podporované oblasti	74
Graf č. 6 Ochota jít pracovat do sociálního podniku	75
Graf č. 7 Možnost založení sociálního podniku	75
Graf č. 8 Nákup výrobků nebo služeb od sociálního podniku.....	77
Graf č. 9 Trvalé bydliště	77
Graf č. 10 Zaměstnání dle sektoru	78
Graf č. 11 Pohlaví	79
Graf č. 12 Věk respondentů	79
Graf č. 13 Dosažené vzdělání	80
Graf č. 14 Sociální status	81

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Stav obyvatel k 31.12.2016.....	38
Tabulka č. 2 Pohyb obyvatel k 31.12.2016.....	39
Tabulka č. 3 Základní geografické údaje k 1.1.2016.....	40
Tabulka č. 4 Podmínka zisku v sociálním podniku	69
Tabulka č. 5 Právní forma sociálního podnikání	70
Tabulka č. 6 Znaky sociálního podnikání	71
Tabulka č. 7 Místní prospěch.....	71

Tabulka č. 8 Zapojení sociálního podnikání do podnikatelského prostředí	72
Tabulka č. 9 Co je nejdůležitější pro životaschopnost sociálního podniku	76
Tabulka č. 10 Absolutní a relativní četnost k hypotéze č. 1	82
Tabulka č. 11 Očekávaná četnost k hypotéze č. 1	82
Tabulka č. 12 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 1	83
Tabulka č. 13 Relativní a absolutní četnost k hypotéze č. 2	84
Tabulka č. 14 Očekávaná četnost k hypotéze č. 2	84
Tabulka č. 15 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 2	84
Tabulka č. 16 Relativní a absolutní četnost k hypotéze č. 3	85
Tabulka č. 17 Očekávaná četnost k hypotéze č. 3	86
Tabulka č. 18 Výpočet testového kritéria k hypotéze č. 3	86
Tabulka č. 19 Shrnutí odpovědí	91
Tabulka č. 20 Seznam sociálních podniků v České republice	149

Seznam zkratek

A.S.	Akciová společnost
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ČSOB	Československá obchodní banka
EMES	International Research Network
FHS UK	Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy
EaSI	Program pro zaměstnanost a sociální inovace
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EURES	Evropské služby zaměstnanosti
H/R/D/I	Human Resources Development Interface
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHPM	Chráněné pracovní místo
INOSTART	Program záruk za úvěry začínajícím podnikatelům v ČR
IPRÚ	Integrované plány rozvoje území
ITI	Integrovaná územní investice
IROP	Integrovaný regionální operační program
K.S.	Komanditní společnost
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPSV ČR	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
Mze ČR	Ministerstvo zemědělství České republiky
NOZ	Nový občanský zákoník
NUTS	Označení normalizované klasifikace územních celků v České republice
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
O.P.S.	Obecně prospěšná společnost
OPZ	Operační program Zaměstnanost
O.S.	Občanské sdružení
OSN	Organizace spojených národů

OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PO	Prioritní osa
PPP	Public private partnership
PROGRESS	Program pro zaměstnanost a sociální solidaritu
ROP	Regionální operační program
SINEC	Klastr sociálních inovací a podniků
SP	Sociální podnik
Spol. s r.o.	Společnost s ručením omezeným
TESSEA	Tématická síť pro sociální ekonomiku
UK	United Kingdom, Spojené království – Velká Británie
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
UNDP	United Nations Development Programme
ÚP	Úřad práce
ÚZIS ČR	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
V.S.	Veřejná obchodní společnost
VaV	Věda a výzkum
WISE	Integrační sociální podnik
Záruka	Program pro poskytování záruk malým a středním podnikům

Příloha č. 1 Přehled rozpoznávacích indikátorů pro obecné sociální podniky (SP)

Úpravy indikátorů z roku 2011 schváleny expertním výborem TESSEA 10.10.2014.

Přehled rozpoznávacích indikátorů pro obecné sociální podniky (SP)

Všechny indikátory mohou nabývat pouze dvou hodnot: ANO (splněno) X NE (nesplněno). Konečné posouzení, do jaké míry byl indikátor naplněn a zda ho lze uznat jako splněný, leží v rukou a na zodpovědnosti hodnotitele/ky. Posouzení proběhne na základě alespoň jedné osobní návštěvy a rozhovoru se zástupci podniku.

Stanoveno je celkem 19 indikátorů, z toho 8 povinných. Podnik musí splnit všechny povinné a celkově více než 80%, tedy alespoň 16 indikátorů, aby se mohl kvalifikovat jako sociální podnik.

Princip/charakteristika	Indikátor	Definice/Důkaz
0. obecná definice		
a) Veřejně prospěšný cíl formulován v základacích dokumentech a naplňován prostřednictvím konkrétních aktivit	0a1. podnik má veřejně prospěšný cíl, který je formulován v základacích dokumentech, a tyto dokumenty jsou veřejně dostupné	Explicitní formulace veřejně prospěšného cíle v základacích dokumentech, případně jiných právně závazných dokumentech podniku, a zároveň zveřejnění těchto dokumentů na webu organizace nebo jiném veřejně a bez překážek dostupném místě (nestačí vyvěšení v Obchodním rejstříku na www.justice.cz).
	<i>Jedná se o přihlášení se k veřejně prospěšnému cíli/cílům (může jich samozřejmě být více). O tomto veřejně prospěšném cíli by měla být informována i veřejnost z důvodu transparentnosti sociálního podniku.</i>	
	0a2. <u>reálně se uskutečňují veřejně prospěšné aktivity, které jsou v souladu s veřejně prospěšným cílem</u>	Seznam aktivit v souladu s daným veřejně prospěšným cílem zveřejněný ve zprávě o činnosti.
	<i>Zde má sociální podnik možnost zveřejnit své veřejně prospěšné aktivity, které mohou, ale nemusí zahrnovat zaměstnávání znevýhodněných osob. Může být podloženo komplexnější studií hodnocení dopadů sociálního podniku.</i>	
	0a3. některá ze zainteresovaných skupin či osob poskytla vyjádření/doklad o veřejně prospěšnosti aktivit podniku	1. písemný doklad: např. čestné prohlášení, veřejné vyjádření v médiích, v hodnocení realizovaného projektu/zakázky apod., nebo 2. kontaktní údaje na dva zástupce zainteresovaných skupin či osob, které mohou poskytnout ústní referenci – tu ověřuje v případě potřeby hodnotitel/ka.
	<i>Jedná se o naplňování veřejně prospěšného cíle, které je doloženo někým zvenčí.</i>	
0a4. podnik má etický kodex, který je veřejně	Etický kodex, který je zveřejněný na webu organizace nebo jiném	

Úpravy indikátorů z roku 2011 schváleny expertním výborem TESSEA 10.10.2014.

	dostupný	veřejně a bez překážek dostupným místě.
	<i>Sociální podnik dodržuje etické principy ve svém chování navenek i vůči zaměstnancům a veřejně se k nim hlásí. Jde spíše o deklaraci navenek, ne o vnitřní směrnice např. ohledně zaměstnaneckých procesů.</i>	
1. sociální prospěch		
a) Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí	1a1. podnik má specifikované cílové skupiny, na které jsou zaměřeny jeho aktivity	Seznam cílových skupin zveřejněný ve zprávě o činnosti.
	<i>Cílovými skupinami jsou skupiny osob, na které jsou zaměřeny obecně prospěšné cíle a aktivity podniku (nemusí jít o osoby ze znevýhodněných skupin). Činnost sociálního podniku může být prospěšná zaměřením jeho služeb/výrobů nebo tím, že zaměstnává osoby ze znevýhodněných skupin nebo kombinací obojího.</i>	
b) Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku	1b1. <u>zaměstnanci a/nebo členové jsou pravidelně a systematicky informováni o chodu podniku, výsledcích hospodaření a naplňování veřejně prospěšných cílů</u>	Lze doložit jedním z uvedených způsobů: emailová komunikace, interní zpravodaje, zápisy z příslušných schůzí apod.
	<i>Jde o informování nad rámec údajů zveřejněných ve zprávě o činnosti. Tato formulace byla zvolena po velmi dlouhých debatách. Jedná se o minimalistickou verzi participace a demokratického řízení, která je prokazována vedením podniku.</i>	
	1b2. zaměstnanci a/nebo členové jsou zapojeni do rozhodování o směřování podniku	Lze doložit jedním z uvedených způsobů: emailová komunikace, interní zpravodaj, zápisy z příslušných schůzí, výsledky dotazníkového šetření, příp. jiný prokazatelný způsob.
	<i>Jde o sporný bod, žádoucí míru zapojení zaměstnanců a členů do rozhodování je těžké stanovit. Míra zapojení může být různá, vždy se týká pouze členů a/nebo zaměstnanců, kteří jsou k participaci způsobilí vzhledem k případné míře a typu svého znevýhodnění; musí existovat prostor pro zaměstnance a/nebo členy, aby mohli na směřování podniku participovat, pokud mají zájem. Automaticky tento indikátor naplňují družstva za předpokladu, že zaměstnanci jsou členy družstva.</i>	
2. ekonomický prospěch		
a) Případný zisk používán přednostně pro rozvoj sociálního podniku a/nebo pro naplnění veřejně prospěšných cílů	2a1. <u>více než 50% případného zisku je reinvestováno do rozvoje sociálního podniku a/nebo naplňování deklarovaných veřejně prospěšných cílů a informace o distribuci a využití případného zisku je veřejně dostupná</u>	Účetní závěrky z posledního a předposledního účetního období, + informace o využití případného zisku (po zdanění) ve zprávě o činnosti.
	<i>Po velkých diskuzích členů TESSEA bylo rozhodnuto, že menší část zisku může být rozdělována mezi společníky,</i>	

Úpravy indikátorů z roku 2011 schváleny expertním výborem TESSEA 10.10.2014.

	<i>manažery, členy, akcionáře nebo vlastníky, kteří většinou na začátku do rozběhu podniku investují vlastní prostředky. Jedná se o motivační prvek pro lidi z byznysu. Otázka rozdělování zisku vzbuzovala obvykle velké vášně, i když v praxi k vytváření zisku obvykle nedochází.</i>	
b) Nezávislost (autonomie) v manažerském rozhodování a řízení na externích zakladatelích nebo zřizovatelích	2b1. <u>manažerské řízení podniku je nezávislé na externím zřizovateli či vlastníkovi</u>	Zakládací dokumenty a závazné vnitřní předpisy organizace. Pokud externí vlastník či zřizovatel neexistuje, podmínka je naplněna automaticky.
	<i>Nezávislost se zde míní autonomie v manažerském rozhodování a řízení. Nezávislost se posuzuje v těchto oblastech: řídicí struktura, rozhodovací pravomoci, dispozice podpisovým právem a schvalovací procesy. Pokud je externím zřizovatelem obec či skupina obcí, jejich celkový vlastnický podíl v podniku musí být menší než 50%. Sociálním podnikem tedy nemůže být přímo obec nebo příspěvková organizace. V oblasti rozhodování o strategických cílech podniku je vliv vlastníků jako jedné ze skupin zainteresovaných osob přijatelná, resp. i žádoucí. Tento bod vzbuzoval od samého začátku mezi členy TESSEA velké diskuze, protože k určité formě závislosti dochází u každého podniku a je těžké nezávislost definovat a poté ji prokázat.</i>	
	2b2. podnik má průhledně nastavenou organizační strukturu a náplně práce, pravomoci a zodpovědnosti jednotlivých pracovníků	Vnitřní předpisy dokládající strukturu organizace a přehledné nastavení rolí zaměstnanců.
	<i>Jedná se o klasický znak dobrého řízení každého podniku.</i>	
c) Alespoň minimální podíl tržeb z prodeje výrobků a služeb na celkových výnosech	2c1. <u>tržby z prodeje výrobků a/nebo služeb tvoří alespoň 30% z celkových výnosů podniku</u>	Účetní závěrka podniku z posledního ukončeného období.
	<i>Sociální podnik má často více zdrojové financování, ale aby se ještě jednalo o podnik, neměly by tržby z podnikání klesnout pod 30% z celkových výnosů.</i>	
d) Schopnost zvládat ekonomická rizika	2d1. <u>podnik využívá některou ze standardních metod ekonomického řízení a/nebo řízení ekonomických rizik</u>	Dokument s popisem ekonomických rizik a aktualizovaným krizovým plánem, jehož poslední aktualizace není starší než 2 roky.
	<i>Postačuje stručný pracovní dokument, který shrnuje strategii, které podnik v praxi využívá, např. SWOT analýzu ekonomických rizik, sledování a pravidelné vyhodnocování cash flow a aktualizovaný krizový plán.</i>	
e) Omezení nakládání s majetkem (tzv. asset lock)	2e1. podnik má v zakládacích dokumentech stanoveno převedení likvidačního zůstatku v případě svého zániku na jiný sociální podnik, veřejně prospěšnou organizaci nebo obec.	Zakládací dokumenty, případně jiné právně závazné dokumenty podniku.
	<i>Jedná se o jeden ze základních principů sociálních podniků v západní Evropě. Jeho cílem je umožnit veřejné správy</i>	

Úpravy indikátorů z roku 2011 schváleny expertním výborem TESSEA 10.10.2014.

	<i>bezúplatný převod nemovitého majetku na sociální podnik a zároveň zabránit převedení tohoto majetku do soukromých rukou v případě jeho zániku.</i>	
f) Vykonávání soustavné ekonomické aktivity	2f1. podnik poskytuje stabilní nabídku zboží a/nebo služeb minimálně po dobu jednoho kalendářního roku	Účetní závěrka, případně katalog zboží/služeb, ceník apod., ze kterých je stabilní nabídka zboží/služeb patrná.
g) Trend směrem k placené práci	2g1. podíl placených zaměstnanců vůči celkovému počtu lidí zajišťujících chod a aktivity podniku je větší než 0,1	Doklady o pracovních vztazích (pracovní smlouva, DPP, DPČ) všech placených zaměstnanců a dobrovolnické smlouvy či kvalifikovaný odhad.
3. environmentální a místní prospěch		
a) Přednostní uspokojování potřeb místní komunity a místní poptávky	3a1. podnik se orientuje na lokální potřeby na základě místního průzkumu	Stručný popis 3 příkladů toho, že podnik ve své činnosti reagoval na místní potřeby.
	<i>Potřeby místní komunity mohou být zohledněny mnoha způsoby – orientace na místní znevýhodněné skupiny, snaha zapojovat je do veřejných občanských aktivit, snaha řešit lokální problémy/nedostatky atd. Znalost místních potřeb lze doložit formálním průzkumem nebo jejich osobní znalostí. Naplňování místních potřeb lze doložit popisem dobré praxe.</i>	
b) Využívání přednostně místních zdrojů	3b1. podnik přednostně využívá místní zdroje: a) zaměstnává místní obyvatele, b) nakupuje od místních dodavatelů, c) využívá místní suroviny a materiály	a) Doklady o pracovních vztazích a případně další dokumenty, které dokládají bydliště v okruhu 20 km od sídla podniku u min. 50% zaměstnanců; b) účetní doklady 3 různých dodavatelů podniku, kteří mají sídlo firmy v okruhu 20 km od sídla podniku; c) 3 účetní doklady o nákupu materiálů nebo surovin, které podnik využívá a jsou českého původu. Všechny doklady ne starší než 12 měsíců. Stačí, pokud podnik splní ve dvou ze tří oblastí (zaměstnanci, dodavatelé a materiály).
	<i>Tam, kde to je možné, by měl podnik využívat místní zdroje. Sociální podnik při dodržování tohoto principu musí zachovávat pravidla hospodářské soutěže a nediskriminace v pracovních vztazích.</i>	
c) Zohledňování environmentálních aspektů výroby i spotřeby	3c1. podnik má formulované zásady <u>environmentálně šetrného úřadování a provozu a naplňuje je v praxi</u>	Vnitřní předpis definující závazky v oblasti environmentálně šetrného úřadování a provozu a zároveň doložení jejich praktické aplikace (skrze dokumenty nebo praktické ověření na místě).
	<i>Sociální podnik by se měl vědomě chovat ekologicky, a to nad rámec minimálních požadavků jako je třídění odpadu. Tento bod souvisí úzce i s ekonomičností provozu.</i>	

Úpravy indikátorů z roku 2011 schváleny expertním výborem TESSEA 10.10.2014.

d) Spolupráce sociálního podniku s místními aktéry	3d1. podnik komunikuje a spolupracuje s <u>místními aktéry</u>	Minimálně dva doklady o spolupráci za poslední 2 roky, například smlouva o spolupráci, partnerská smlouva apod., případně stačí 2 referenční kontakty pro ověření ústní informace.
	<i>Místní aktéři jsou například orgány místní samosprávy, pracoviště ÚP ČR, školy, další organizace s podobnými veřejně prospěšnými cíli, tematické pracovní skupiny apod.</i>	

Zdroj: Tessea ČR

Příloha č. 2 Dotazník

Vážení občané,

obracím se na Vás se žádostí o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží pro zmapování, zda je pojem sociálního podnikání rozšířen a znám a bude sloužit ke zpracování praktické části mé diplomové práce na téma „Sociální podnikání a rozvoj regionů“. Při zjišťování, zda je pojem sociální podnikání všeobecně znám se neobejdu bez Vaší pomoci. V dotazníku najdete celkem 24 otázek na danou problematiku a křížkem označte vždy pouze jednu odpověď. Tam, kde je uvedeno jiné (uved'te prosím) napište slovní vyjádření. Vyplnění dotazníku Vám nezabere více než 5 minut. Dotazník nepodepisujte, jeho vyhodnocení je anonymní. Velmi děkuji za Váš čas a ochotu.

Povědomí o sociálním podnikání

1. Co je cílem sociálního podnikání?

- Cílem je vydělat prostředky pro sociální aktivity.
- Cílem je řešit společenský nebo environmentální problém
- Cílem je zaměstnávat pouze sociálně slabé pracovníky.

2. V jaké oblasti se nemůžete s pojmem sociální podnik setkat?

- Služby a zdravotnictví
- Bezpečnost a záchranné složky
- Lidské zdroje
- Zemědělství
- Sociální podnik není omezen na konkrétní oblasti

3. Pokud budete zaměstnávat znevýhodněné pracovníky na trhu práce?

- Jedná se o sociální podnik
- Jedná se o sociální podnik při dodržení i ostatních principů pro tento typ podnikání
- Nejedná se o sociální podnik, jelikož zde nepracují sociálně slabí

4. Když se jedná o sociální podnik, je zde podmínka ohledně zisku?

- Neení, pokud zaměstnáváte sociálně slabé
- Takový podnik nesmí generovat zisk
- Zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku.
- Zisk může být do 10%

5. Je cílem sociálního podniku enviromentální, sociální a místní prospěch?

- Ne není
- Ano je
- Záleží na lokaci podniku

6. Jakou právní subjektivitu musí sociální podnik mít?

- Pouze veřejně prospěšná společnost nebo spolek
- Sociálním podnikem se rozumí „subjekt sociálního podnikání“, tj. právnická osoba založená dle soukromého práva nebo její součást nebo fyzická osoba, které splňují principy sociálního podniku.
- Pouze fyzická osoba

Základní principy sociálního podnikání

7. Co je považováno za sociální prospěch v rámci sociálního podnikání?

- Provozování aktivity prospívající společnosti či specifické skupině (znevýhodněných) lidí.
- Schopnost zvládat ekonomická rizika

8. Je některý z bodů důležitým znakem sociálního podnikání?

- Účast zaměstnanců a členů na směřování podniku.
- Mzda je určena pouze s ohledem na sociální situaci jednotlivých zaměstnanců
- Zaměstnanec se snaží dělat pouze svojí práci a manažerské vedení společnosti je na zakladatelích nebo zřizovatelích.

9. Co je považováno za místní prospěch?

- Využívání přednostně místních zdrojů.
- Zaměstnávání pouze pracovníků z regionu sociálního podniku
- Minimálně 60% dodavatelů musí být z regionu, kde podnik sídlí

Význam sociálního podnikání

10. Jak vidíte zapojení této formy podnikání do normálního podnikatelského prostředí?

- Tento podnik nemůže nikdy konkurovat klasickému podnikání, kde je hlavním cílem zisk.
- V případě, že podnik řeší nějaký lokální problém, měl by být podporován –daňově, dotačně.
- Podnik kde se zaměstnanci mohou více zapojit do řízení a mají vliv na směřování, je vždy více úspěšný.
- Mělo by být tato forma podnikání uzákoněna a legislativně ošetřena.

11. Myslíte, že je tento koncept životaschopný i bez podpory dotační nebo daňové?

- Myslím si, že podpora by měla být daňová i dotační
- Pouze daňová
- Pouze dotační
- Žádná podpora není nutná

12. Kdo by měl podle Vašeho názoru posuzovat, zda podnik splňuje kritéria SP?

- Toto by měl jasně definovat zákon a legislativa
- Odbor živnostenský na MU
- Úřad práce v regionu
- Krajský úřad na základě prováděcí vyhlášky

13. V jakých oblastech byste viděli největší smysl této formy podnikání?

- Zemědělství
- Průmysl
- Zdravotnictví
- Sociální služby
- Kultura
- Věda a výzkum
- Obchod
- Jiná (uveďte prosím)_____

14. Šel/šla byste pracovat do podniku, který je sociálním podnikem?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

15. Pokud byste se rozhodl podnikat, byla by pro vás možnost založit sociální podnikání zajímavou?

- Ano
- Spíše ano
- Spíše ne
- Ne

16. Pokud byste se rozhodl takový podnik založit, co považujete za nejdůležitější pro životaschopnost tohoto SP?

- Daňové úlevy pro podnik
- Dotace
- Daňové zvýhodnění pro odběratele služeb a výrobků od SP
- Zjednodušené účetní evidence
- Daňové úlevy zaměstnancům
- Podpora úřadů při administrativní zátěži spojené se zakládáním podniku

- Povinné kvóty pro odběr zboží a služeb pro ostatní společnosti
- Jiné (uveďte prosím)_____

17. Upřednostnil/a byste nákup služeb či výrobků nabízených sociálním podnikem?

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne

Identifikační znaky

18. Ve kterém kraji ČR máte trvalé bydliště?

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj
- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj

19. V jakém sektoru (odvětví) pracujete? (Uveďte odvětví, které odpovídá nejlépe Vašemu zaměstnání)

- zemědělství
- průmysl
- služby
- nepracuji (student, důchodce, nezaměstnaný)

20. Jaké je Vaše pohlaví

- muž
- žena

21. Kolik je Vám let?

- 18 – 40
- 41 - 65
- 66 a více

22. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- středoškolské bez maturity s výučním listem
- středoškolské s maturitou
- vyšší odborné
- vysokoškolské

23. Máte zkušenost s úřadem práce? (uved'te, pokud jste nebo jste byli v minulosti evidováni na úřadě práce jako nezaměstnaný/ná)

- ano
- ne

24. Jaký je Vaše sociální postavení?

- student
- zaměstnanec
- podnikatel (OSVČ, živnostník)
- nezaměstnaný
- mateřská/rodičovská
- v domácnosti
- důchodce
- jiný (uved'te prosím) _____

Děkuji za Váš čas a ochotu sdělit mi Vaše názory.

Petra Voglová – tazatel

Kontakt: petra.vo@centrum.cz

Příloha č. 3 Rozhovory

Respondent č. 1

Markéta Borecká – FOREWEAR, vítěz soutěže Živnostník roku hl. m. Praha 2015

1. Jak vnímá okolí Vaše podnikání?

Kdo rozumí tomu, čemu se věnuji, tak to obdivuje, v jaké šíři a komplexitě projekt funguje. Někdo si klepe na hlavu a nechápe, jak může někdo něco takového (recyklované výrobky) kupovat.

2. Stává se Vám, že si lidé pletou Vaše sociální podnikání s pojmem podnikání v sociálních službách a domnívají se, že poskytujete sociální služby?

Toto se mi přímo nestává. Spíš někteří lidé, kteří mají sami nějaký problém, sami nikdy nepodnikali a nikdy se nemuseli postavit sami za sebe a svou práci jako živnostníci, si myslí, že bych si touto činností neměla vydělat, protože dělám charitu a měla bych ji dělat zdarma, a pokud se něco vydělá, měla bych to celé darovat potřebným.

3. Máte nějakou specifikaci, která Vás odlišuje od ostatních sociálních podniků?

Ani bych neřekla, že jsme přímo sociální podnik, zde je potřebné specifikovat, co tím myslíte, uvést definici. O FOREWEAR a tomto druhu podnikání bych spíš řekla, že se jedná o společensky prospěšné podnikání, o podnikání s pozitivním dopadem, o podnikání s přesahem, kdy nejde jen o profit, i když o něho jde též, ale kdy jde ruku v ruce snaha řešit nějaké téma (např. recyklace textilu, zaměstnávání společensky znevýhodněných, apod.). Myslím, že co odlišuje FOREWEAR, je důraz na precizní kvalitu, design, zapojení a pomoc nejrozličnějších skupin lidí, a schopnost jednat a domluvit spolupráci na úrovni velkých firem.

4. Spolupracujete a jakým způsobem s dalšími sociálními podniky, např. jste součástí nějakého sdružení, klastru či jiné formy spolupráce a co Vám tato spolupráce přináší?

Jde o to, jakou podnikatelskou formu podle Vás mají sociální podniky a co si pod tímto pojmem představujete. Spolupracujeme spíš s neziskovými nebo obecně prospěšnými společnostmi, např. velmi úzce a dlouho s Borůvkou Praha o.p.s., Přestupní stanicí, Chráněnou šicí dílnou, ta má ale status s.r.o., i když poskytuje náhradní plnění. Dále spolupracujeme s Baby Office, zde nevím, jakou mají formu. Nejsme součástí sdružení, ani o nějakém zajímavém nevím, natož aby to mělo nějaký reálný přínos.

5. Jaká je podpora Vašeho sociálního podnikání Vaším regionem?

Nevím o žádné.

6. Potýká se Váš sociální podnik s ekonomickými problémy?

Asi jako každý podnik, jde o vyvážení shánění zakázek a realizaci výroby.

7. Popište, jaké využíváte zdroje financování a zda Váš sociální podnik čerpá dotace, příspěvky či jiné další formy financování?

Financujeme se z vlastní činnosti. Dotace ani jinou formu podpory nevyužíváme.

8. Co by měl Vašemu podnikání přinést nově navrhovaný zákon o sociálním podnikání?

Netuším.

9. Máte nějaké doporučení či řešení pro zlepšení sociálního podnikání?

Celkově by pomohlo zjednodušení daňových a účetních záležitostí. Doporučení by mohlo být zajistit nástroj, který by vyhodnotil (bez ohledu na formu podnikání), zda se jedná o společensky prospěšné podnikání (vy to zde nejspíš nazýváte sociální podnikání), a pak mít možnost nějak toto zohlednit na daních, to by byla fajn podpora.

Respondent č. 2

Martin Štěpánek – jednatel Tecum, s.r.o. Hlavní město Praha

1. Jak vnímá okolí Vaše podnikání?

Pozitivně.

2. Stává se Vám, že si lidé pletou Vaše sociální podnikání s pojmem podnikání v sociálních službách a domnívají se, že poskytujete sociální služby?

Nikoliv.

3. Máte nějakou specifikaci, která Vás odlišuje od ostatních sociálních podniků?

Máme právní formu s.r.o. (to ale není tak výjimečné), fungujeme jako rodinná firma, i když tomu tak fakticky není (též není zcela výjimečné), poskytujeme pravidelné masáže pro zaměstnance firem a odlišujeme se tím, že za nimi dojíždíme na pracoviště, a to po celé ČR (ačkoliv jsou naši maséři zřetelně handicapovaní).

4. Spolupracujete a jakým způsobem s dalšími sociálními podniky, např. jste součástí nějakého sdružení, klastru či jiné formy spolupráce a co Vám tato spolupráce přináší? Náš obor nevyžaduje spolupráci s jinými sociálními podniky - s některými subjekty, převážně z běžného pracovního trhu, se vzájemně podporujeme.

5. Jaká je podpora Vašeho sociálního podnikání Vaším regionem?

Minimální až nulová.

6. Potýká se Váš sociální podnik s ekonomickými problémy? Ne.

7. Popište, jaké využíváte zdroje financování a zda Váš sociální podnik čerpá dotace, příspěvky či jiné další formy financování?

Čerpáme příspěvek na zaměstnávání OZP, víc jsme nikdy nečerpali (na vytvoření pracovního místa apod.), občas uspějeme u komerčních subjektů v grantové žádosti pro zvyšování kvalifikace zaměstnanců.

8. Co by měl Vašemu podnikání přinést nově navrhovaný zákon o sociálním podnikání?

Lepší konkurenceschopnost skrz snížení limitu náhradního plnění, administrativní úsporu při jednání s úřadem práce.

9. Máte nějaké doporučení či řešení pro zlepšení sociálního podnikání?

Další snižování limitu náhradního plnění, zvýšení důrazu na přidanou hodnotu výrobků a služeb u sociálních podniků.

Respondent č. 3

Pavčina Šafusová, CEDROVATKA, sociální družstvo, Ústecký kraj

1. Jak vnímá okolí Vaše podnikání?

Někteří lidé jsou zákazníky našich služeb a podnikání vnímají jako existující službu, produkt. Někteří se zajímají o to, co je to sociální podnikání a proč to děláme, těch je tak jedna čtvrtina.

2. Stává se Vám, že si lidé pletou Vaše sociální podnikání s pojmem podnikání v sociálních službách a domnívají se, že poskytujete sociální služby?

Nesetkala jsem se s tím.

3. Máte nějakou specifikaci, která Vás odlišuje od ostatních sociálních podniků?

Jsme sociálním podnikem bez čerpání evropských dotací, poskytujeme skutečná pracovní místa, nemáme je „schovaná“ pod sociální rehabilitací či jinými „jako“ pracovními místy.

4. Spolupracujete a jakým způsobem s dalšími sociálními podniky, např. jste součástí nějakého sdružení, klastru či jiné formy spolupráce a co Vám tato spolupráce přináší?

Jsme součástí neformální skupiny firem Slušná firma, spolupracujeme více s jedním sociálním podnikem. Přináší nám to inspiraci a vzájemnou podporu.

5. Jaká je podpora Vašeho sociálního podnikání Vaším regionem?

Minimální.

6. Potýká se Váš sociální podnik s ekonomickými problémy?

Ano, ekonomické problémy jsou odpovídající podnikatelskému sektoru a nepříznivému nastavení.

7. Popište, jaké využíváte zdroje financování a zda Váš sociální podnik čerpá dotace, příspěvky či jiné další formy financování?

Čerpáme příspěvek na zaměstnávání osob se zdravotním postižením od Úřadu práce formou refundací. Jinak žádné dotace nemáme.

8. Co by měl Vašemu podnikání přinést nově navrhovaný zákon o sociálním podnikání?

Nové zákony přináší omezení a regulace rozvoje. Přinést by měl svobodu a podporu podnikání.

9. Máte nějaké doporučení či řešení pro zlepšení sociálního podnikání?

Podporovat rozvoj, ne omezení.

Respondent č. 4 Zlínský kraj

1. Jak vnímá okolí Vaše podnikání?

Dobře. Většinou když si nás někdo objedná, tak je nejistý kdo přijde, ale po setkání je příjemně překvapen.

2. Stává se Vám, že si lidé pletou Vaše sociální podnikání s pojmem podnikání v sociálních službách a domnívají se, že poskytujete sociální služby?

Nestalo se nám to. Z názvu není přeci patrné, že jsme nějak odlišní. Jako sociální podnik se svým klientům, pokud si objednávají nějakou službu, neprezentujeme.

3. Máte nějakou specifikaci, která Vás odlišuje od ostatních sociálních podniků?

Asi ne. Poskytujeme služby jako spousta jiných firem, úklid, pomoc v domácnosti a další služby.

4. Spolupracujete a jakým způsobem s dalšími sociálními podniky, např. jste součástí nějakého sdružení, klastru či jiné formy spolupráce a co Vám tato spolupráce přináší?

Ne.

5. Jaká je podpora Vašeho sociálního podnikání Vaším regionem?

Žádná.

6. Potýká se Váš sociální podnik s ekonomickými problémy?

Potýkáme se s běžnými problémy malých podniků. Máme nedostatek peněz pro další rozvoj.

7. Popište, jaké využíváte zdroje financování a zda Váš sociální podnik čerpá dotace, příspěvky či jiné další formy financování?

Nečerpáme dotace a někdy máme pouze příspěvky od Úřadu práce na zaměstnance.

8. Co by měl Vašemu podnikání přinést nově navrhovaný zákon o sociálním podnikání?

Asi by měl dát nějaké výhody pro toto podnikání

9. Máte nějaké doporučení či řešení pro zlepšení sociálního podnikání?

Více peněz a zájem obcí o toto podnikání.

Příloha č. 4 Demografické, sociální a ekonomické údaje

Demografické údaje Ústeckého kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	828 448	828 026	826 764	825 120	823 972	822 826
v tom: muži		408 708	408 951	408 585	408 275	408 283	407 928
Ženy		419 740	419 075	418 179	416 845	415 689	414 898
z toho cizinci /bez azylantů/		30 578	30 607	30 461	31 520	31 878	32 612
Živě narození	osoby	9 275	8 645	8 215	8 060	8 292	8 313
Zemřelí	osoby	8 912	8 841	8 959	9 277	8 846	9 238
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	363	-196	-744	-1 217	-554	-925
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	127 122	127 990	128 524	128 800	129 480	130 213
15–64 let	osoby	584 246	577 193	568 628	560 986	553 949	547 147
65 a více let	osoby	117 080	122 843	129 612	135 334	140 543	145 466
Průměrný věk k 31. 12.	roky	40,1	40,4	40,6	40,9	41,2	41,4
v tom: muži		38,7	39,0	39,2	39,5	39,8	40,0
Ženy		41,5	41,8	42,0	42,3	42,5	42,7
Index stáří	%	92,1	96,0	100,8	105,1	108,5	111,7
Index ekonomického zatížení	%	41,8	43,5	45,4	47,1	48,7	50,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje - 2015

Sociální údaje Ústeckého kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybářství/	%	2,1	2,5	2,2	3,0	2,1	1,9
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	43,8	43,9	42,8	40,3	38,8	39,3
terciární /služby/	%	54,1	53,6	55,0	56,7	59,1	58,9
Obecná míra nezaměstnanosti	%	11,2	9,8	10,8	9,4	8,5	7,6
v tom: muži		8,9	8,8	8,5	7,8	7,3	6,6
Ženy		14,3	11,3	13,8	11,6	10,2	8,8
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	24 874	23 081	23 608	23 886	24 331	25 301
v tom: muži		27 792	25 881	26 200	26 388	26 791	27 825
Ženy		21 043	19 909	20 545	21 030	21 409	22 411
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	4 609	3 970	3 922	4 201	4 340	4 415
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		22 051	21 333	20 588	19 834	18 665	17 254
s místem výuky v kraji		13 388	12 759	12 275	11 855	10 907	10 275

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje - 2015

Ekonomické údaje Ústeckého kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	217 183	215 889	217 306	219 753	218 499	214 512
z toho orná		151 350	150 383	151 494	152 818	150 752	151 454
Skizeň: obilovin	t	480 480	565 186	463 914	529 657	619 094	593 277
Brambor	t	11 935	12 972	10 597	8 256	12 886	10 208
Stavy hospodářských zvířat k 1.4							
Skot	počet	38 380	37 188	36 628	36 246	38 760	40 605
Prasata	počet	50 111	68 719	82 644	85 362	86 933	100 289
Drůbež	počet	1 134 835	938 044	961 129	1 464 569	813 362	610 375
Zalesňování	ha	1 431	1 821	1 420	1 531	1 575	1 318
Těžba dřeva	m ³ b. k.	467 110	514 487	417 356	475 653	480 166	422 661
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	175	169	170	164	157	163
Hromadná ubytovací zařízení	počet	327	380	519	513	446	468
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	17 140	19 346	25 296	25 063	22 047	23 351
Hosté v HUZ	osoby	289 528	336 909	416 842	426 592	431 882	487 259
z toho ze zahraničí		98 001	122 121	143 710	147 225	148 749	169 495
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7
z toho ze zahraničí		3,6	3,7	3,7	3,9	3,9	3,7

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Ústeckého kraje - 2015

Demografické údaje Karlovarského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	303 804	303 165	301 726	300 309	299 293	297 828
v tom: muži		149 670	149 432	148 789	148 169	147 767	147 125
Ženy		154 134	153 733	152 937	152 140	151 526	150 703
z toho cizinci /bez azylantů/		19 617	19 411	18 388	18 854	18 873	19 073
Živě narození	osoby	3 313	3 014	2 820	2 826	2 764	2 731
Zemřelí	osoby	3 097	3 080	3 072	3 186	3 151	3 268
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	216	-66	-252	-360	-387	-537
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	44 468	44 616	44 541	44 480	44 487	44 382
15–64 let	osoby	214 931	212 394	208 785	205 387	202 521	199 349
65 a více let	osoby	44 405	46 155	48 400	50 442	52 285	54 097
Průměrný věk k 31. 12.	roky	40,6	40,9	41,2	41,5	41,8	42,1
v tom: muži		39,2	39,5	39,8	40,1	40,5	40,8
Ženy		41,9	42,2	42,5	42,8	43,2	43,5
Index stáří	%	99,9	103,4	108,7	113,4	117,5	121,9
Index ekonomického zatížení	%	41,3	42,7	44,5	46,2	47,8	49,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Karlovarského kraje - 2015

Sociální údaje Karlovarský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníkářství/	%	2,7	2,6	2,4	1,8	1,6	2,1
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	40,1	39,6	39,0	38,3	39,9	40,4
terciární /služby/	%	57,1	57,7	58,6	59,9	58,4	57,4
Obecná míra nezaměstnanosti	%	10,8	8,5	10,5	10,2	9,0	6,7
v tom: muži		10,2	8,3	10,2	9,0	7,6	5,2
Ženy		11,5	8,8	10,8	11,7	10,8	8,6
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	22 498	21 568	21 663	22 333	23 008	24 119
v tom: muži		25 021	23 497	23 833	24 492	25 499	26 536
Ženy		19 705	19 477	19 408	20 025	20 516	21 680
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/na 1 obyv.	Kč	4 337	3 745	3 587	3 746	3 756	3 715
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		7 252	7 102	6 982	6 604	6 367	5 781
s místem výuky v kraji		1 808	1 557	1 335	1 066	924	743

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Karlovarského kraje - 2015

Ekonomické údaje Karlovarský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	99 446	98 993	99 731	99 205	97 930	95 439
z toho orná		35 110	34 947	35 356	33 820	33 427	34 482
Sklizeň: obilovin	t	86 669	106 706	89 406	99 195	116 515	104 400
brambor	t	3 217	3 532	4 023	2 251	3 006	1 811
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	počet	39 888	40 075	40 444	39 205	41 937	43 110
Prasata	počet	12 020	10 523	1 646	1 691	16 116	13 527
Drůbež	počet	224 278	203 617	233 105	174 609	251 857	262 432
Zalesňování	ha	1 030	926	1 035	865	1 004	822
Těžba dřeva	m ³ b. k.	755 688	800 852	810 926	799 423	773 616	783 410
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	84	77	74	75	71	68
Hromadná ubytovací zařízení	počet	387	398	504	488	439	471
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	28 095	28 678	33 132	32 412	30 786	32 706
Hosté v HUZ	osoby	670 457	709 733	809 043	787 084	776 671	850 891
z toho ze zahraničí		458 499	484 828	515 255	526 089	517 323	534 115
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	7,3	7,2	6,9	6,8	6,8	6,4
z toho ze zahraničí		7,7	7,6	7,7	7,6	7,5	6,8

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonom. vývoje Karlov. kraje - 2015

Demografické údaje Plzeňský kraj

	Měřicí jednotka	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Obyvatelstvo k 31.12	osoby	571 709	572 687	573 469	575 123	576 616	578 629
v tom: muži		282 798	283 250	283 647	284 689	285 647	286 667
ženy		288 911	289 437	289 822	290 434	290 969	291 962
z toho ciziny /bez azylantů/		23 884	23 866	25 166	25 958	27 304	29 331
Živě narození	osoby	5 566	5 768	5 510	5 674	5 861	5 940
Zemřelí	osoby	5 888	6 003	6 061	5 761	6 307	6 153
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-322	-235	-551	-87	-446	-213
Obyvatelstvo k 31.12 ve věku:							
0 – 14 let	osoby	81 913	83 171	84 101	85 258	86 398	87 678
15 – 64 let	osoby	394 320	390 337	386 964	384 309	381 934	379 877
65 a více let	osoby	95 476	99 179	102 404	105 556	108 284	111 074
Průměrný věk k 31.12	roky	41,5	41,7	41,9	42,1	42,3	42,5
v tom: muži		40,2	40,4	40,7	40,9	41,1	41,3
ženy		42,7	42,9	43,1	43,3	43,5	43,7
Index stáří	%	116,6	119,2	121,8	123,8	125,3	126,7
Index ekonomického zatížení	%	45	46,7	48,2	49,7	51	52,3

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje - 2015

Tabulka č. 13 Sociální údaje Plzeňský kraj

	Měřicí jednotka	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybářství/	%	4,9	4,4	3,5	4,1	4,3	4,3
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	42,7	41,3	43,8	43,8	43,3	42,8
terciární /služby/	%	52,4	54,3	52,7	52,1	52,5	52,9
Obecná míra nezaměstnanosti	%	5,1	4,8	5,2	5,1	3,8	3,4
v tom: muži		3,9	3,5	3,8	3,7	2,8	2,9
ženy		6,8	6,5	7	6,8	5	4,1
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	24 086	24 295	24 698	26 004	27 013	28 276
v tom: muži		26 563	26 564	26 926	28 611	29 748	31 254
ženy		21 183	21 381	21 842	22 855	23 724	24 638
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. Pěstoun.péče/ na 1 obyv.	Kč	3 089	2 973	3 025	2 967	2 941	2 682
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31.12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		16 303	15 912	15 096	14 037	13 080	12 420
s místem výuky v kraji		17 325	16 311	14 994	13 884	12 989	12 192

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje - 2016

Ekonomické údaje Plzeňského kraje

	Měřicí jednotka	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	311 108	315 055	312 009	315 043	312 552	310 550
z toho orná		198 403	200 831	197 016	196 790	195 424	194 758
Skližeň: obilovin	t	564 414	466 494	516 219	626 742	564 069	592 460
brambor	t	28 417	26 257	20 241	32 006	20 115	31 725
Stavy hospodář. zvířat k 1.4.							
skot	počet	159 054	161 734	161 991	164 768	168 987	165 396
prasata	počet	134 986	125 513	118 666	113 449	118 532	120 839
drůbež	počet	1 976 466	2 236 599	2 488 865	2 489 931	2 324 438	2 293 570
Zalesňování	ha	2385	2433	2329	2236	2090	2103
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 684 029	1 578 792	1 654 301	1 614 564	1 641 077	1 627 936
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	158	158	164	160	163	164
Hromadná ubytovací zařízení	počet	468	599	573	517	521	519
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	25 142	30 134	29 589	28 044	28 503	28 375
Hosté v HUZ	osoby	495 609	595 138	558 797	568 746	650 250	660 011
z toho ze zahraničí		172 810	204 492	186 668	202 596	234 673	232 537
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,7	3,6	3,6	3,6	3,6	3,6
z toho ze zahraničí		3,2	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Plzeňského kraje - 2015

Demografické údaje Jihočeský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	Osoby	635 771	636 138	636 611	636 707	637 300	637 834
v tom: muži		313 154	313 284	313 613	313 836	314 047	314 447
Ženy		322 617	322 854	322 998	322 871	323 253	323 387
z toho cizinci /bez azylantů/		15 037	14 894	14 838	15 200	15 366	16 390
Živě narození	Osoby	6 933	6 379	6 655	6 374	6 437	6 600
Zemřelí	Osoby	6 416	6 374	6 504	6 604	6 428	6 933
Přirozený přírůstek/úbytek	Osoby	517	5	151	-230	9	-333
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	Osoby	93 107	93 935	94 968	95 890	96 875	97 967
15–64 let	Osoby	443 785	439 059	434 132	429 563	425 694	421 869
65 a více let	Osoby	98 879	103 144	107 511	111 254	114 731	117 998
Průměrný věk k 31. 12.	Roky	40,9	41,2	41,4	41,6	41,9	42,1
v tom: muži		39,6	39,2	40,1	40,3	40,6	40,8
Ženy		42,2	42,4	42,7	42,9	43,1	43,3
Index stáří	%	106,2	109,8	113,2	116,0	118,4	120,4
Index ekonomického zatížení	%	43,3	44,9	46,6	48,2	49,7	51,2

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje - 2015

Sociální údaje Jihočeského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybářství/	%	5,8	5,4	5,6	5,8	5,3	5,8
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	40,2	41,9	42,3	40,4	40,0	41,0
terciární (služby)	%	54,0	52,7	52,1	53,8	54,7	53,1
Obecná míra nezaměstnanosti	%	5,3	5,5	5,7	5,2	5,9	4,0
v tom: muži		5,1	5,1	4,9	4,1	4,2	3,2
Ženy		5,5	6,1	6,8	6,6	7,9	5,0
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 418	23 040	22 871	23 429	24 239	25 246
v tom: muži		26 205	25 477	25 109	25 651	26 461	27 645
Ženy		19 967	20 056	20 060	20 633	21 503	22 216
Výdaje na dávky státní sociální podpory/vč. péstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 708	3 267	3 187	3 281	3 252	3 229
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		22 967	23 311	22 985	22 054	20 459	19 094
s místem výuky v kraji		16 920	17 879	18 062	17 676	16 727	15 604

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje - 2015

Ekonomické údaje Jihočeského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	422 246	420 502	423 463	422 538	421 152	419 298
z toho orná		258 465	254 539	253 979	253 168	251 652	252 591
Skližeň: obilovin	t	624 183	756 164	651 550	687 083	816 943	741 463
Brambor	t	91 689	111 025	91 750	74 292	97 052	59 233
Stav hospodářských zvířat k 1. 4.	kusy						
Skot		209 993	209 759	212 018	210 476	213 128	219 211
Prasata		225 486	173 243	164 953	148 360	145 265	128 686
Drůbež		2 921 470	2 854 228	1 784 625	2 734 994	1 964 757	2 345 536
Zalesňování	ha	2 836	2 629	2 383	2 255	2 178	2 486
Těžba dřeva	m ³ b. k.	2 364 048	2 245 220	1 965 761	2 071 533	2 074 179	2 303 904
Průměrný počet průmyslových podniků		150	151	155	157	151	151
Hromadná ubytovací zařízení		963	982	1 288	1 302	1 208	1 205
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		49 912	51 725	62 518	61 761	59 247	58 839
Hosté v HUZ	osoby	892 962	915 542	1 107 452	1 138 549	1 176 046	1 341 912
z toho ze zahraničí		287 703	283 521	336 798	349 694	364 891	411 753
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7	3,7
z toho ze zahraničí		3,1	3,1	3,1	3,2	3,1	3,0

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihočeského kraje - 2015

Demografické údaje Kraje Vysočina

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	512 245	511 937	511 207	510 209	509 895	509 475
v tom: muži		254 026	253 985	253 694	253 270	253 176	252 964
ženy		258 219	257 952	257 513	256 939	256 719	256 511
z toho cizinci /bez azylantů/		8 023	7 873	7 752	7 775	7 806	8 050
Živě narození	osoby	5 357	5 075	5 148	4 920	5 334	5 349
Zemřelí	osoby	5 105	5 031	5 223	5 129	4 880	5 178
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	252	44	-75	-209	454	171
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	75 089	75 331	75 454	75 488	76 104	76 722
15–64 let	osoby	355 326	351 776	348 042	344 450	340 867	337 491
65 a více let	osoby	81 830	84 830	87 711	90 271	92 924	95 262
Průměrný věk k 31. 12.	roky	40,8	41,1	41,3	41,6	41,9	42,1
v tom: muži		39,3	39,6	39,9	40,2	40,4	40,7
ženy		42,2	42,4	42,7	43,0	43,3	43,5
Index stárí	%	109,6	112,6	116,2	119,6	122,1	124,2
Index ekonomického zatížení	%	44,2	45,5	46,9	48,1	49,6	51,0

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina - 2015

Sociální údaje Kraj Vysočina

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníkářství/	%	7,2	5,6	6,8	7,1	6,6	7,7
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	44,0	44,8	43,9	46,3	44,3	45,8
terciární (služby)	%	48,8	49,6	49,2	46,6	49,1	46,5
Obecná míra nezaměstnanosti	%	6,9	6,4	6,4	6,7	5,6	4,7
v tom: muži		6,2	5,3	5,2	5,1	4,1	3,0
ženy		7,9	8,0	7,8	8,9	7,4	6,8
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 944	22 680	23 272	23 745	24 347	25 258
v tom: muži		27 185	25 433	26 094	26 544	27 247	28 549
ženy		19 415	19 015	19 572	20 068	20 569	21 363
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 603	3 140	3 070	3 134	3 075	3 061
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		18 350	18 503	17 966	17 417	16 359	15 283
s místem výuky v kraji		3 616	3 732	3 279	3 270	2 726	2 284

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Kraje Vysočina - 2015

Ekonomické údaje Kraj Vysočina

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	364 600	363 710	363 836	362 667	360 449	359 516
z toho orná		283 052	280 902	278 543	277 334	275 404	276 265
Skližeň: obilovin	T	610 140	748 051	646 343	690 873	800 104	729 159
Brambor	T	254 517	300 698	253 271	199 702	258 822	180 098
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	Počet	210 629	210 949	211 348	211 000	213 491	219 364
Prasata	Počet	319 199	280 866	261 287	247 277	247 853	253 451
Drůbež	Počet	472 418	448 981	399 710	348 964	497 856	615 745
Zalesňování	Ha	1 928	1 660	1 489	1 394	1 343	1 031
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 605 962	1 405 989	1 539 996	1 643 737	1 461 000	1 406 722
Průměrný počet průmyslových podniků	Počet	131	140	131	135	130	130
Hromadná ubytovací zařízení	Počet	346	398	506	505	452	445
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	Počet	19 954	21 178	25 898	25 749	24 031	23 989
Hosté v HUZ	Osoby	336 225	358 332	438 715	448 401	447 603	473 712
z toho ze zahraničí		46 690	50 462	67 090	67 165	65 943	62 700
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	Dny	2,5	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5
z toho hostů ze zahraničí		2,2	2,3	2,6	2,6	2,4	2,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekon. vývoje Kraje Vysočina - 2015

Demografické údaje Jihomoravského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	1 163 627	1 166 313	1 168 650	1 170 078	1 172 853	1 175 025
v tom: muži		569 267	570 795	571 982	572 533	574 178	575 536
Ženy		594 360	595 518	596 668	597 545	598 675	599 489
z toho cizinci /bez azylantů/		35 953	36 386	36 690	37 804	38 588	40 366
Živě narození	osoby	13 040	12 404	12 339	12 403	12 802	12 771
Zemřelí	osoby	11 566	11 466	11 709	11 629	11 399	12 106
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	1 474	938	630	774	1 403	665
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	165 555	168 031	170 460	172 886	175 874	178 921
15–64 let	osoby	810 293	803 165	796 449	789 416	783 751	777 833
65 a více let	osoby	187 779	195 117	201 741	207 776	213 228	218 271
Průměrný věk k 31. 12.	roky	41,1	41,3	41,5	41,7	41,9	42,0
v tom: muži		39,4	39,7	39,9	40,1	40,3	40,5
Ženy		42,6	42,8	43,0	43,2	43,4	43,5
Index stáří	%	113,4	116,1	118,4	120,2	121,2	122,0
Index ekonomického zatížení	%	43,6	45,2	46,7	48,2	49,6	51,1

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje - 2015

Sociální údaje Jihomoravského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníkářství/	%	2,9	2,9	2,9	2,9	2,7	2,6
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	35,7	35,9	36,9	35,3	36,8	36,1
terciární (služby)	%	61,4	61,2	60,2	61,8	60,4	61,4
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,7	7,5	8,1	6,8	6,1	5,0
v tom: muži		7,3	6,3	7,2	6,0	5,7	4,6
ženy		8,2	9,1	9,3	7,8	6,6	5,5
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	26 223	24 518	25 153	25 587	26 079	27 051
v tom: muži		29 672	27 303	28 041	28 453	29 034	30 088
ženy		21 727	21 107	21 478	21 924	22 408	23 236
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 901	3 438	3 388	3 523	3 537	3 553
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		40 665	39 837	38 352	36 529	34 108	31 815
s místem výuky v kraji		72 190	71 342	68 934	65 483	60 598	56 624

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje - 2015

Ekonomické údaje Jihomoravského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	364 380	362 381	361 435	362 720	364 076	361 265
z toho orná		323 304	321 537	319 016	319 685	319 274	318 412
Skližeň: obilovin	T	1 080 301	1 319 126	855 094	1 177 182	1 289 642	1 173 579
Brambor	T	32 008	47 592	31 779	34 817	38 842	36 888
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	Počet	61 635	58 782	60 167	59 506	60 240	62 385
Prasata	Počet	275 242	261 098	194 801	173 734	167 423	168 405
Drůbež	Počet	4 006 760	3 672 693	3 299 773	3 029 128	3 390 692	2 989 748
Zalesňování	Ha	1 514	1 637	1 626	1 875	1 978	1 771
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 260 568	1 094 231	1 177 594	1 163 365	1 142 460	1 219 712
Průměrný počet průmyslových podniků	Počet	248	255	254	243	249	259
Hromadná ubytovací zařízení	Počet	490	533	879	872	816	813
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	Počet	31 690	33 813	46 324	46 074	44 213	45 236
Hosté v HUZ	Osoby	1 042 070	1 115 349	1 317 690	1 427 154	1 499 974	1 536 172
z toho ze zahraničí		379 674	422 774	452 228	505 234	514 793	491 608
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	Dny	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
z toho hostů ze zahraničí		2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje - 2015

Demografické údaje Zlínský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	590 087	589 030	587 693	586 299	585 261	584 676
v tom: muži		288 489	287 961	287 350	286 789	286 361	286 156
Ženy		301 598	301 069	300 343	299 510	298 900	298 520
z toho cizinci /bez azylantů/		8 032	8 009	7 968	8 003	8 106	8 538
Živě narození	osoby	6 106	5 570	5 493	5 585	5 599	5 847
Zemřelí	osoby	6 061	6 171	6 093	6 354	6 120	6 290
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	45	-601	-600	-769	-521	-443
Přistěhovalí	osoby	3 102	2 869	2 788	3 100	3 241	3 583
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	83 668	83 903	84 163	84 554	84 963	85 652
15–64 let	osoby	410 659	406 257	401 633	397 208	393 025	388 916
65 a více let	osoby	95 760	98 870	101 897	104 537	107 273	110 108
Průměrný věk k 31. 12.	roky	41,2	41,4	41,7	42,0	42,2	42,5
v tom: muži		39,4	39,7	40,0	40,3	40,5	40,8
Ženy		42,8	43,1	43,4	43,6	43,9	44,1
Index stáří	%	114,5	117,8	121,1	123,6	126,3	128,6
Index ekonomického zatížení	%	43,7	45,0	46,3	47,6	48,9	50,3

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekon. vývoje Zlínského kraje - 2015

Sociální údaje Zlínský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníkářství/	%	3,1	3,1	2,8	2,6	2,3	2,7
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	44,7	48,4	46,4	47,0	48,4	47,9
terciární (služby)	%	52,1	48,6	50,8	50,4	49,3	49,3
Obecná míra nezaměstnanosti	%	8,5	7,6	7,4	6,8	6,1	4,7
v tom: muži		7,2	6,5	6,0	5,9	5,0	3,9
Ženy		10,2	9,1	9,1	7,9	7,5	5,7
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 219	22 461	22 517	23 117	23 755	24 554
v tom: muži		26 068	25 073	25 120	25 859	26 644	27 501
Ženy		19 393	19 057	19 095	19 556	20 117	20 874
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 581	3 128	3 041	3 124	3 039	2 991
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		23 230	22 761	22 102	21 138	19 806	18 715
s místem výuky v kraji		11 497	10 756	10 438	9 781	9 135	8 731

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekon. vývoje Zlínského kraje - 2015

Ekonomické údaje Zlínský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	155 396	154 051	153 447	154 379	154 289	153 648
z toho orná		98 619	97 453	97 723	96 581	96 456	97 067
Skližeň: obilovin	t	288 556	347 431	275 983	309 926	357 412	337 663
brambor	t	7 387	8 310	6 976	5 830	6 213	6 266
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	58 962	59 153	59 135	58 303	60 328	61 484
prasata	počet	75 345	67 431	59 483	115 699	112 339	83 508
drůbež	počet	627 638	351 172	514 078	763 190	776 343	510 135
Zalesňování	ha	1 076	1 325	1 165	1 164	937	948
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 253 111	1 160 939	1 162 440	1 105 956	1 095 174	1 047 535
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	170	172	170	165	162	177
Hromadná ubytovací zařízení	počet	348	351	469	463	445	445
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	20 884	21 826	26 929	26 037	25 767	25 651
Hosté v HUZ	osoby	462 676	469 335	571 719	603 301	603 414	661 149
z toho ze zahraničí		57 939	64 723	96 688	108 707	98 520	102 891
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,4	4,3	4,0	3,9	4,1	4,0
z toho hostů ze zahraničí		3,8	3,6	3,7	3,6	3,6	3,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Zlínského kraje - 2015

Demografické údaje Moravskoslezský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	1 243 220	1 230 613	1 226 602	1 221 832	1 217 676	1 213 311
v tom: muži		609 068	602 904	601 049	599 243	597 349	594 412
ženy		635 671	629 722	627 202	624 680	622 373	618 899
z toho cizinci (bez azylantů)		22 570	22 786	23 117	23 702	23 924	24 493
Živě narození	osoby	13 099	11 807	11 787	11 603	11 999	11 866
Zemřelí	osoby	13 293	13 384	13 148	13 284	13 117	13 550
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-194	-1 577	-1 361	-1 681	-1 118	-1 684
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	178 467	178 888	178 845	178 789	179 545	180 263
15–64 let	osoby	875 959	857 430	846 615	835 577	824 734	813 948
65 a více let	osoby	188 794	194 295	201 142	207 466	213 397	219 100
Průměrný věk k 31. 12.	roky	40,7	40,9	41,2	41,5	41,8	42,0
v tom: muži		39,0	39,3	39,6	39,9	40,2	40,4
ženy		42,2	42,5	42,7	43,0	43,3	43,5
Index stáří	%	105,4	108,6	112,5	116,0	118,9	121,5
Index ekonomického zatížení	%	42,5	43,5	44,9	46,2	47,6	49,1

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje - 2015

Sociální údaje Moravskoslezský kraj.

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníctví/	%	1,9	2,0	2,1	2,1	2,0	2,2
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	42,6	43,6	42,5	40,4	41,4	42,3
terciární (služby)	%	55,4	54,3	55,4	57,6	56,5	55,5
Obecná míra nezaměstnanosti	%	10,2	9,3	9,5	9,9	8,6	8,1
v tom: muži		9,6	7,8	8,5	8,0	7,4	7,2
Ženy		10,9	11,2	10,8	12,1	10,2	9,3
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	24 554	23 909	24 340	24 397	24 667	25 475
v tom: muži		27 407	26 696	26 950	27 118	27 281	28 157
Ženy		20 721	20 374	20 909	20 964	21 420	22 145
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/ na 1 obyv.	Kč	4 295	3 802	3 823	4 075	4 222	4 276
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		46 027	44 871	43 196	41 905	38 597	35 656
s místem výuky v kraji		39 443	37 842	36 124	34 843	31 313	28 225

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje - 2015

Ekonomické údaje Moravskoslezského kraje

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	210 604	209 310	211 667	210 817	211 305	209 080
z toho orná		127 938	125 451	125 180	122 901	123 443	123 136
Sklizeti: obilovin	T	317 161	387 215	309 294	345 617	414 751	388 902
brambor	T	23 511	26 499	25 418	20 128	22 896	18 405
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
skot	počet	77 124	74 817	76 383	75 765	77 294	79 384
prasata	počet	76 470	61 712	51 880	52 386	56 360	43 967
drůbež	počet	1 689 636	1 321 781	1 047 744	1 108 341	1 284 655	1 277 632
Zalesňování	Ha	2 022	1 838	1 565	1 652	1 567	1 524
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 776 008	1 355 107	1 354 007	1 434 365	1 673 939	1 771 730
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	232	233	233	231	226	234
Hromadná ubytovací zařízení	počet	405	464	628	618	569	576
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	23 785	26 520	31 830	30 867	29 456	29 923
Hosté v HUZ	osoby	527 380	572 306	698 746	698 211	703 009	775 047
z toho ze zahraničí		101 332	111 263	153 028	157 223	160 275	180 045
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	Dny	4,3	4,2	3,9	3,8	3,8	3,9
z toho hostů ze zahraničí		3,6	3,5	3,4	3,6	3,4	3,6

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje - 2015

Demografické údaje Olomoucký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	639 030	638 638	637 609	636 356	635 711	634 718
v tom: muži		312 166	312 033	311 608	311 018	310 718	310 286
ženy		326 864	326 605	326 001	325 338	324 993	324 432
z toho cizinci /bez azylantů/		9 465	9 765	9 807	10 041	10 110	10 413
Živě narození	osoby	6 922	6 311	6 303	6 322	6 400	6 498
Zemřelí	osoby	6 748	6 559	6 701	6 830	6 461	7 000
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	174	-248	-398	-508	-61	-502
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	92 385	92 972	93 440	94 054	94 898	95 884
15–64 let	osoby	445 416	440 747	435 300	429 863	424 947	420 019
65 a více let	osoby	101 229	104 919	108 869	112 439	115 866	118 815
Průměrný věk k 31. 12.	roky	41,0	41,2	41,5	41,7	42,0	42,2
v tom: muži		39,4	39,7	39,9	40,2	40,4	40,6
ženy		42,4	42,7	43,0	43,2	43,5	43,7
Index stáří	%	109,6	112,9	116,5	119,5	122,1	123,9
Index ekonomického zatížení	%	43,5	44,9	46,5	48,0	49,6	51,1

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje - 2015

Sociální údaje Olomoucký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnání v NH dle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	4,9	3,5	4,6	4,5	3,2	4,3
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	41,5	41,3	41,0	40,6	44,3	42,1
terciární /služby/	%	53,5	55,2	54,3	54,9	52,5	53,5
Obecná míra nezaměstnanosti	%	9,1	7,6	7,7	9,2	7,7	5,9
v tom: muži		7,5	6,5	6,8	8,9	6,5	4,7
ženy		11,1	8,9	8,9	9,6	9,3	7,6
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 997	22 670	22 754	23 203	24 081	24 584
v tom: muži		26 431	24 598	24 719	25 238	26 157	26 971
ženy		20 464	20 187	20 174	20 553	21 294	21 648
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 920	3 438	3 349	3 488	3 519	3 494
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	Počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		23 283	22 869	21 832	20 775	19 568	18 085
s místem výuky v kraji		22 495	22 692	21 756	21 222	20 823	20 360

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Olomouckého kraje - 2015

Ekonomické údaje Olomoucký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	244 172	242 188	248 064	246 610	245 530	241 338
z toho orná		177 223	176 052	176 367	176 024	175 324	173 032
Sklizeň: obilovin	T	520 048	653 250	523 048	560 423	652 958	632 845
cukrovky technické	T	534 694	698 877	749 428	734 936	857 222	664 987
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	Počet	89 441	89 579	90 548	90 605	92 132	94 735
Prasata	Počet	125 277	111 408	90 108	88 508	96 821	98 020
Drůbež	Počet	424 019	380 585	387 262	446 130	470 809	616 209
Zalesňování	Ha	1 444	1 441	1 315	1 263	1 307	1 761
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 336 867	1 371 627	1 336 026	1 319 320	1 553 344	2 029 178
Průměrný počet průmyslových podniků	Počet	148	157	155	151	146	149
Hromadná ubytovací zařízení	Počet	325	395	499	509	461	465
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	Počet	19 152	20 341	24 699	25 804	22 621	22 834
Hosté v HUZ	Osoby	377 748	397 279	474 868	512 430	487 641	547 538
z toho ze zahraničí		88 817	85 897	103 236	107 995	108 317	115 022
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	Dny	4,7	4,7	4,3	4,2	4,3	4,2
z toho hostů ze zahraničí		3,1	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf., sociálního a ekon. vývoje Olomouckého kraje - 2015

Demografické údaje Pardubický kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	Osoby	516 260	516 411	516 440	515 985	516 372	516 149
v tom: muži		254 862	254 961	255 018	254 797	255 137	255 159
Ženy		261 398	261 450	261 422	261 188	261 235	260 990
z toho cizinci /bez azylantů/		12 063	11 495	11 115	11 301	11 559	12 011
Živě narození	Osoby	5 721	5 312	5 385	5 077	5 410	5 302
Zemřelí	Osoby	5 320	5 365	5 403	5 392	5 123	5 440
Přirozený přírůstek/úbytek	Osoby	401	-53	-18	-315	287	-138
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	Osoby	76 371	77 030	77 616	77 936	78 671	79 315
15–64 let	Osoby	358 377	354 670	351 073	347 586	344 618	341 189
65 a více let	Osoby	81 512	84 711	87 751	90 463	93 083	95 645
Průměrný věk k 31. 12.	Roky	40,8	41,0	41,2	41,5	41,7	41,9
v tom: muži		39,3	39,5	39,8	40,0	40,2	40,5
Ženy		42,3	42,5	42,7	42,9	43,1	43,3
Index stáří	%	106,7	110,0	113,1	116,1	118,3	120,6
Index ekonomického zatížení	%	44,1	45,6	47,1	48,4	49,8	51,3

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje - 2015

Sociální údaje Pardubický kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybářství/	%	4,4	4,7	5,1	5,1	4,7	4,4
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	44,9	44,8	44,2	42,2	45,4	45,5
terciární (služby)	%	50,7	50,5	50,7	52,7	49,8	50,1
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,2	5,6	7,7	8,4	6,4	4,6
v tom: muži		6,0	4,4	6,2	6,6	4,9	3,9
Ženy		9,0	7,0	9,7	10,7	8,2	5,4
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 537	22 792	23 080	23 187	23 879	24 856
v tom: muži		26 401	25 143	25 180	25 081	25 901	27 207
Ženy		19 852	19 885	20 199	20 485	21 078	21 627
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 782	3 346	3 259	3 345	3 310	3 283
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	Počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		17 067	17 035	16 712	16 239	15 221	13 926
s místem výuky v kraji		10 391	10 541	10 355	10 275	9 611	8 196

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje - 2015

Ekonomické údaje Pardubický kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	231 993	229 581	231 167	230 708	229 525	229 931
z toho orná		179 487	176 906	176 735	175 894	174 855	175 519
Sklezeň: obilovin	t	433 131	529 267	443 532	465 617	561 447	529 068
Brambor	t	31 002	38 769	31 869	25 359	32 003	23 274
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	počet	114 680	111 473	111 722	113 402	115 066	116 708
Prasata	počet	119 580	127 478	140 888	147 085	149 475	143 772
Drůbež	počet	1 861 756	1 223 110	2 917 681	3 364 310	2 251 176	3 505 683
Zalesňování	ha	1 425	1 202	1 004	1 022	1 143	935
Těžba dřeva	m ³ b. k.	919 329	824 771	845 854	835 217	828 147	797 251
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	140	137	141	138	140	137
Hromadná ubytovací zařízení	počet	336	365	374	361	335	341
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	18 793	20 236	22 671	21 842	20 363	19 068
Hosté v HUZ	osoby	317 087	323 867	366 443	369 233	359 665	413 443
z toho ze zahraničí		45 516	46 987	51 338	53 048	53 195	59 835
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,0	3,9	3,8	3,8	3,8	3,8
z toho hostů ze zahraničí		3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf., sociálního a ekon. vývoje Pardubického kraje - 2015

Demografické údaje Královéhradecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	554 555	553 856	552 946	551 909	551 590	551 421
v tom: muži		272 459	272 236	271 657	271 229	271 147	271 159
Ženy		282 096	281 620	281 289	280 680	280 443	280 262
z toho cizinci /bez azylantů/		14 798	14 078	13 269	13 312	13 266	13 683
Živě narození	osoby	6 021	5 437	5 467	5 451	5 518	5 582
Zemřelí	osoby	5 553	5 748	5 825	5 918	5 614	5 836
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	468	-311	-358	-467	-96	-254
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0-14 let	osoby	81 037	81 441	81 789	82 276	82 902	83 557
15-64 let	osoby	382 138	377 554	372 586	367 934	363 915	359 816
65 a více let	osoby	91 380	94 861	98 571	101 699	104 773	108 048
Průměrný věk k 31. 12.	roky	41,3	41,5	41,8	42,0	42,3	42,5
v tom: muži		39,7	40,0	40,2	40,5	40,7	41,0
Ženy		42,8	43,1	43,3	43,5	43,7	43,9
Index stáří	%	112,8	116,5	120,5	123,6	126,4	129,3
Index ekonomického zatížení	%	45,1	46,7	48,4	50,0	51,6	53,3

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf., sociál. a ekon. vývoje Královéhradeckého kraje - 2015

Sociální údaje Královéhradecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnání v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybnářství)	%	3,5	4,2	4,1	4,2	4,0	3,6
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	41,1	40,9	40,8	40,6	42,0	43,1
terciární (služby)	%	55,5	54,8	55,2	55,1	53,9	53,3
Obecná míra nezaměstnanosti	%	6,9	7,1	7,1	8,2	6,2	5,6
v tom: muži		5,8	6,2	6,6	6,8	5,3	5,0
ženy		8,2	8,2	7,7	9,9	7,3	6,4
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	23 950	22 697	23 371	23 639	24 348	25 192
v tom: muži		26 753	25 028	25 471	25 705	26 568	27 457
ženy		20 555	20 015	20 738	20 984	21 610	22 407
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. pěstounské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 794	3 323	3 217	3 277	3 285	3 282
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		18 026	18 151	17 812	17 211	16 051	14 907
s místem výuky v kraji		12 619	12 898	12 855	12 251	11 168	10 282

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Královéhradeckého kraje - 2015

Ekonomické údaje Královéhradecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	Ha	234 041	233 498	235 358	236 160	236 079	235 444
z toho orná		168 653	167 144	166 813	167 268	166 287	167 061
Sklizeň: obilovin	T	426 944	511 547	429 583	479 778	563 774	528 837
brambor	T	26 192	32 436	22 962	18 120	23 061	18 578
Stavy hospodářských zvířat k 1. 4.							
Skot	Počet	102 828	100 037	100 743	100 588	101 209	103 480
Prasata	Počet	138 209	124 286	86 006	85 277	85 541	81 780
Drůbež	Počet	2 690 420	2 727 760	2 271 349	2 289 073	2 454 356	2 531 865
Zalesňování	Ha	930	943	898	959	1 108	854
Těžba dřeva	m ³ b. k.	768 739	735 408	827 812	735 739	703 936	695 430
Průměrný počet průmyslových podniků	Počet	130	132	130	127	125	124
Hromadná ubytovací zařízení	Počet	912	966	1 126	1 116	1 034	1 055
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	Počet	44 271	45 920	51 972	51 266	47 866	49 628
Hosté v HUZ	Osoby	804 270	825 621	968 571	965 416	936 736	1 124 032
z toho ze zahraničí		207 992	202 154	229 782	230 886	219 050	256 099
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	Dny	4,9	4,7	4,5	4,3	4,3	4,2
z toho hostů ze zahraničí		4,6	4,6	4,5	4,5	4,4	4,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf., sociál. a ekon. vývoje Královéhradeckého kraje - 2015

Demografické údaje Liberecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31.12	osoby	439 942	438 600	438 594	438 609	438 851	439 639
v tom: muži		215 468	214 983	215 119	215 178	215 413	215 907
ženy		224 474	223 617	223 475	223 431	223 438	223 732
Živě narození	osoby	5 120	4 654	4 592	4 535	4 435	4 683
Zemřelí	osoby	4 251	4 228	4 386	4 423	4 346	4 558
Přirozený přírůstek	osoby	869	426	206	112	89	125
Obyvatelstvo k 31.12 ve věku							
0–14 let	osoby	66 347	67 139	67 715	68 196	68 701	69 406
15–64 let	osoby	309 203	303 874	299 670	296 026	292 832	289 890
65 a více let	osoby	64 392	67 587	71 209	74 387	77 318	80 343
Průměrný věk k 31.12	roky	40,3	40,6	40,9	41,1	41,4	41,6
v tom: muži		38,9	39,2	39,4	39,7	39,9	40,1
ženy		41,8	42,0	42,3	42,5	42,8	42,9
Index stáří	%	97,1	100,7	105,2	109,1	112,5	115,8
Index ekonomického zatížení	%	42,3	44,3	46,4	48,2	49,9	51,7

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje - 2016

Sociální údaje Liberecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybářství/	%	2,0	2,1	2,4	1,4	1,4	1,6
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	47,7	49,3	46,5	47,7	47,6	47,4
terciární /služby/	%	50,2	48,6	51,1	50,9	51,0	51,1
Obecná míra nezaměstnanosti	%	7,0	7,2	9,3	8,3	6,5	5,5
v tom: muži		5,5	6,4	8,5	6,9	4,5	4,1
ženy		8,9	8,4	10,4	10,0	9,1	7,3
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	25 089	23 240	23 850	24 381	25 114	26 358
v tom: muži		27 832	25 609	26 073	26 745	27 629	29 250
ženy		21 671	20 394	21 070	21 466	21 964	22 918
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/ na 1 obyv.	Kč	4 239	3 713	3 613	3 745	3 800	3 793
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		12 688	12 372	12 022	11 478	10 849	9 949
s místem výuky v kraji		9 465	8 809	8 317	7 882	7 151	6 444

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje - 2016

Ekonomické údaje Liberecký kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	98 208	98 323	102 113	100 219	99 735	98 450
z toho orná		38 916	38 339	40 036	38 188	37 691	38 326
Sklizeti: obilovin	t	93 375	112 212	92 967	105 398	122 216	116 517
Brambor		5 058	6 392	4 774	3 991	4 659	3 614
Stavy hospodářských zvířat k 1.4.							
Skot	počet	44 565	46 726	45 606	45 035	45 942	47 365
Prasata	počet	37 459	24 942	22 712	20 689	21 108	22 124
Drůbež	počet	75 732	73 799	82 893	55 917	60 496	77 856
Zalesňování	ha	732	854	765	797	922	778
Těžba dřeva	m ³ b. k.	612 187	549 301	518 670	593 104	620 061	576 218
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	112	104	101	99	103	104
Hromadná ubytovací zařízení	počet	777	756	1 007	989	866	892
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	37 976	36 553	46 441	45 863	42 607	43 651
Hosté v HUZ	osoby	632 568	632 794	753 932	752 732	700 144	820 802
z toho ze zahraničí		148 269	145 829	170 427	159 869	143 370	165 553
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	4,5	4,4	4,4	4,4	4,2	4,1
z toho hostů ze zahraničí		4,7	4,6	4,6	4,5	4,4	4,5

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Libereckého kraje - 2015

Demografické údaje Středočeský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	1 264 986	1 279 345	1 291 816	1 302 336	1 315 299	1 326 876
v tom: muži		624 755	631 696	637 720	642 755	649 245	654 935
Ženy		640 231	647 649	654 096	659 581	666 054	671 941
z toho cizinci /bez azylantů/		57 757	57 522	56 810	57 850	59 860	61 682
Živě narození	osoby	15 212	14 531	14 428	14 218	14 572	14 602
Zemřelí	osoby	12 440	12 621	12 752	12 924	12 301	13 049
Přirozený přírůstek	osoby	2 772	1 910	1 676	1 294	2 271	1 553
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0–14 let	osoby	196 997	203 393	209 357	214 652	220 787	226 204
15–64 let	osoby	881 630	880 832	878 467	875 654	874 701	873 382
65 a více let	osoby	186 359	195 120	203 992	212 030	219 811	227 290
Průměrný věk k 31. 12.	roky	40,1	40,3	40,4	40,6	40,7	40,8
v tom: muži		38,8	39,0	39,1	39,3	39,4	39,6
Ženy		41,4	41,5	41,6	41,8	41,9	42,0
Index stáří	%	94,6	95,9	97,4	98,8	99,6	100,5
Index ekonomického zatížení	%	43,5	45,2	47,1	48,7	50,4	51,9

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Středočeského kraje – 2015

Sociální údaje Středočeský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníkářství/	%	3,0	2,9	2,6	2,8	2,5	2,7
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	36,8	35,8	35,8	34,0	34,2	34,0
terciární /služby/	%	60,2	61,3	61,6	63,2	63,3	63,3
Obecná míra nezaměstnanosti	%	5,2	5,1	4,6	5,2	5,1	3,5
v tom: muži		4,4	4,3	3,8	4,6	4,4	2,9
ženy		6,3	6,0	5,7	6,0	6,1	4,2
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	27 001	25 605	25 923	26 302	27 046	27 997
v tom: muži		30 106	28 491	28 915	29 267	30 278	31 163
ženy		22 638	21 769	21 925	22 293	22 851	23 709
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. péčovské péče/ na 1 obyv.	Kč	3 765	3 309	3 243	3 308	3 218	3 183
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		37 830	38 275	37 449	36 265	34 452	32 486
s místem výuky v kraji		3 352	3 754	3 529	3 477	3 133	3 005

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf., sociál. a ekon. vývoje Středočeského kraje - 2015

Ekonomické údaje Středočeský kraj

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	567 055	564 499	563 247	563 214	561 893	563 275
z toho orná		496 942	493 925	491 309	490 100	487 385	489 729
Skližeň: obilovin	t	1 388 775	1 639 869	1 314 090	1 506 054	1 791 755	1 700 543
brambor	t	143 438	173 839	141 266	113 954	153 764	116 860
Stavy hospodář. zvířat k 1.4.							
skot	počet	145 711	146 094	147 209	150 700	149 265	150 314
prasata	počet	312 896	302 400	296 906	301 893	318 378	303 587
drůbež	počet	6 199 898	5 077 911	4 555 360	4 999 268	4 757 525	4 840 538
Zalesňování	ha	3 012	3 054	2 768	2 793	2 868	2 443
Těžba dřeva	m ³ b. k.	1 721 171	1 630 162	1 516 035	1 488 343	1 446 075	1 455 517
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	227	206	209	219	217	229
Hromadná ubytovací zařízení	počet	529	579	814	805	668	669
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	29 677	32 184	40 311	40 144	34 900	34 812
Hosté v HUZ	osoby	631 356	695 113	853 204	820 141	799 530	907 567
z toho ze zahraničí		142 575	161 308	203 515	204 106	183 809	208 289
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,7	3,6	3,5	3,5	3,5	3,4
z toho hostů ze zahraničí		3,5	3,5	3,4	3,4	3,4	3,4

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demograf. sociál. a ekon. vývoje Středočeského kraje - 2015

Demografické údaje Hlavní město Praha

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	1 234 037	1 241 664	1 246 780	1 243 201	1 259 079	1 267 449
v tom: muži		598 620	602 987	605 484	602 613	610 376	614 669
Ženy		635 417	638 677	641 296	640 588	648 703	652 780
z toho cizinci /bez azylantů/		148 447	160 783	162 715	161 006	166 332	171 408
Živě narození	osoby	14 792	13 968	14 176	13 867	14 624	14 759
Zemřelí	osoby	12 266	12 092	12 411	12 149	12 118	12 420
Přirozený přírůstek/úbytek Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:	osoby	2 526	1 876	1 765	1 718	2 506	2 339
0–14 let	osoby	159 246	164 659	170 253	175 353	182 500	188 832
15–64 let	osoby	869 086	863 497	856 494	842 806	846 961	844 932
65 a více let	osoby	205 705	213 508	220 033	225 042	229 618	233 685
Průměrný věk k 31. 12.	roky	41,8	41,9	41,9	42,0	42,0	42,0
v tom: muži		40,2	40,2	40,3	40,4	40,4	40,4
Ženy		43,4	43,4	43,4	43,5	43,4	43,4
Index stáří	%	129,2	129,7	129,2	128,3	125,8	123,8
Index ekonomického zatížení	%	42,0	43,8	45,6	47,5	48,7	50,0

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Hlavního města Prahy - 2015

Sociální údaje Hlavní město Praha

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zaměstnaní v NH dle sektorů:							
primární /zemědělství, lesnictví, rybníctví/	%	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2
sekundární /průmysl a stavebnictví/	%	18,0	17,1	19,2	20,0	18,9	18,4
terciární /služby/	%	81,6	82,6	80,5	79,7	80,9	81,4
Obecná míra nezaměstnanosti	%	3,8	3,6	3,1	3,1	2,5	2,8
v tom: muži		3,5	3,4	2,9	3,2	2,3	2,4
ženy		4,1	3,8	3,4	3,1	2,7	3,3
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	36 124	34 403	35 356	35 155	35 343	36 371
v tom: muži		41 209	38 767	39 998	39 706	39 941	41 171
ženy		30 022	29 136	29 882	29 822	30 017	30 936
Výdaje na dávky státní sociální podpory /vč. Pěstounské péče/na obyv. 1	Kč	3 388	3 225	3 313	3 486	3 539	3 556
Studenti vysokých škol (občané ČR) k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		52 399	50 326	47 341	44 665	41 269	38 394
s místem výuky v kraji		126 042	123 968	120 037	115 314	109 714	102 518

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Hlavního města Prahy – 2015

Ekonomické údaje Hlavní město Praha

	Měřicí jednotka	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	567 055	564 499	563 247	563 214	561 893	563 275
z toho orná		496 942	493 925	491 309	490 100	487 385	489 729
Skližeň: obilovin	t	34 803	44 368	34 195	39 589	45 947	43 190
brambor	t	264	281	164	137	165	152
Stavy hospodář. zvířat k 1.4.							
Skot	počet	145 711	146 094	147 209	150 700	149 265	150 314
Prasata	počet	312 896	302 400	296 906	301 893	318 378	303 587
Drůbež	počet	6 199 898	5 077 911	4 555 360	4 999 268	4 757 525	4 840 538
Zalesňování	ha	34	40	37	21	37	36
Těžba dřeva	m ³ b. k.	9 265	9 095	9 861	10 724	9 298	12 300
Průměrný počet průmyslových podniků	počet	222	226	238	240	239	231
Hromadná ubytovací zařízení	počet	630	622	845	856	757	797
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	82 559	77 972	92 246	92 052	87 961	91 059
Hosté v HUZ	osoby	4 743 373	5 050 923	5 726 454	5 899 630	6 096 015	6 605 776
z toho ze zahraničí		4 116 867	4 360 390	4 919 457	5 047 956	5 315 054	5 714 835
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,6	3,6	3,5	3,5	3,4	3,4
z toho hostů ze zahraničí		3,7	3,7	3,6	3,6	3,5	3,5

Zdroj: ČSÚ: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Hlavního města Prahy – 2015

Příloha č. 5 Seznam sociálních podniků

Tabulka č. 20 Seznam sociálních podniků v České republice

Sředočeský kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Enve ART	s.r.o.	2015	dřevozpracování, papírnictví, textilní výroba
Centrum finanční gramotnosti	o.s.	2012	vzdělávání, rekvalifikace
První Férová	o.p.s.	2013	pohostinství, ubytování
Zelený ostrov	s.r.o.	2014	textilní služby
Profiscan	s.r.o.	2007	kancelářské práce, textilní služby
Nakladatelství Pasparta	o.p.s.	2012	kancelářské práce, vydavatelství, nakladatelství
Dobré dílo	církevní PO	2014	stavebnictví, textilní služby, zahradnické služby
Mateřská škola Ekolandia	s.r.o.	2012	pohostinství, ubytování, potravinářství
Etincelle	o.s.	2005	pohostinství, ubytování, potravinářství
KomPot	o.s.	2012	potravinářství, vzdělávání, rekvalifikace
Klubíčko Beroun	o.p.s.	2011	terénní práce, ubytování
Allren	s.r.o.	2011	kancelářské práce, výroba
Éko-ano	s.r.o.	2010	dřevozpracování, papírnictví, zahradnické služby
MTS Bolvan	s.r.o.	2011	zahradnické služby, úklidové práce
Startujeme	o.p.s.	2010	pohostinství, ubytování, potravinářství
Sociální firma Jůnův statek	o.s.	1999	pohostinství, ubytování, potravinářství
Sociální firma Modrý domeček	o.s.	2007	kancelářské práce, pohostinství, ubytování
Kafírna ProVás	s.r.o.	2008	pohostinství, ubytování
Kochlear	osvč	2003	zdravotnická výroba

Plzeňský kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
SECONDHHELP	o.p.s.	2007	prodej použitého oblečení
Café Restaurant Kačaba	o.p.s.	2005	pohostinství, ubytování
POPELKY	s.r.o.	2012	zahradnické služby, údržba nemovitostí, úklidové práce
MOŽNOSTI TU JSOU	o.p.s.	2007	pohostinství, ubytování, prodej
VK Radouš	s.r.o.	2012	potravinářská výroba, prodej
Přeslička	s.r.o.	2007	dekorativní výroba, zdravotnická výroba
EXODUS	o.s.	1992	dekorativní výroba, kancelářské práce

Hlavní město Praha

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
PrPom	s.r.o.	2012	vzdělávání, rekvalifikace
České galerie	o.s.	2017	vydavatelství, nakladatelství
KODEO.CZ	s.r.o.	2015	tlumočnictví
Ethnocatering	z.s.	2006	pohostinství, ubytování, potravinářství
PES PRO TEBE	o.s.	2005	terénní práce, výcvik psů
SP Černý most	s.r.o.	2013	technické služby
SP Černý most	s.r.o.	2013	dřevozpracování, zahradnické služby
Sociální podnik Černý most	s.r.o.	2013	dřevozpracování, papírnictví, stavebnictví
OZP Akademie	z.ú.	2014	vzdělávání, rekvalifikace
Blindshell	s.r.o.	2014	informační technologie a služby, vzdělávání
Košára	o.p.s.	2004	dekorativní výroba, sklo a keramika
RUBIKON Centrum	o.s.	1994	stavebnictví, řemesla, vzdělávání
FOREWEAR	OSVČ	2013	dekorativní výroba, sklo a keramika
TECUM	s.r.o.	2009	informační technologie a služby, kulturní služby
Borůvka Praha	o.p.s.	1998	prodej, textilní výroba, oděvní výroba
Tapiko	s.r.o.	2010	kopírování, kancelářské práce, prodej
ENVIRA	o.p.s.	2013	dřevozpracování, papírnictví, pohostinství
Bezbatour	o.p.s.	2012	zábava, volný čas, turistický ruch
Domov Sue Ryder	o.p.s.	1998	prodej, zdravotnická výroba, služby
Studie Světélko	s.r.o.	2011	zdravotnická výroby, služby
Naše kavárna	o.s.	2011	pohostinství, ubytování
Fair & Bio	družstvo	2011	potravinářská výroba, prodej Fairtrade
Chráněná dílna A MANO	s.r.o.	2010	dekorativní výroba, sklo a keramika, potravinářská výroba
AranžeriE	o.s.	2013	vazba čerstvých i sušených květin
Osvětová beseda	o.p.s.	2012	vzdělávání, rekvalifikace, zprostředkovatelské služby
Tamtamy	o.p.s.	2011	vzdělávání, rekvalifikace, zahradnické služby
HRACKOTĚKA	OSVČ	2010	prodej
Baby Office - práce a děti pod jednou střechou	s.r.o.	2013	poradenství, vzdělávání, zábava a volný čas
Společnost Pohoda	o.p.s.	2009	vzdělávání, rekvalifikace
Duhová prádelna	s.r.o.	2009	textilní služby
Atelier PEXESO	o.s.	2012	vzdělávání, rekvalifikace
KOKOZA	o.p.s.	2012	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Jazyková škola Czech In	o.s.	2011	vzdělávání, rekvalifikace
ŠEDOVÁ production	s.r.o.	2012	prodej, drobná průmyslová výroba
Nové horizonty	s.r.o.	2011	textilní služby, vzdělávání, zahradnické služby
Tichá kavárna	o.p.s.	2011	pohostinství, ubytování, potravinářství
Sociální firma Prádelna u Mandelíků	o.s.	2011	textilní služby
Sociální firma Zahrada	o.s.	2005	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Café Bazaar. Cz	o.p.s.	2009	pohostinství, ubytování
Pragulic - Poznej Prahu jinak!	o.s.	2012	zábava, volný čas, turistický ruch
Lemniskáta - život bez bariér	o.p.s.	2011	výroba obalů, balicí činnost, drobná průmyslová výroba
Mamacoffee	s.r.o.	2008	pohostinství, ubytování potravinářství
Maturus	o.p.s.	2010	kopírování, kancelářské práce, vydavatelství
Jules a Jim	o.s.	2003	poradenství, vzdělávání
Café Therapy	s.r.o.	2005	dekorativní výroba, pohostinství, ubytování
Kavárna Bílá vrána	o.s.	2011	pohostinství, ubytování
Jeden svět	o.p.s.	1994	potravinářská výroba, prodej
Transkript online	s.r.o.	2012	informační technologie, vzdělávání, rekvalifikace
Dobrotý s příběhem Portus Praha	s.r.o.	2013	potravinářská výroba, prodej
Design & Vintage Shop tuzeks	s.r.o.	1997	kulturní služby
Agentura ProVás	s.r.o.	1997	prodej, výroba obalů, balicí činnost
prodejna plakátů - provozuje Agentura Provás	s.r.o.	2002	prodej
Keplerovo muzeum	s.r.o.	2009	muzeum

Karlovarský kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Petra Fiala - velkoobchod s drogérií	s.r.o.	2004	velkoobchod s drogérií, nákup a prodej zboží
Biostatek	OSVČ	2008	potravinářská výroba, prodej
Sociální podnik - Doupovské hory	o.p.s.	2012	zahradnické služby, údržba nemovitostí
AZ GREEN, sociální družstvo	a.s.	2011	zahradnické služby, úklidové práce
Srdce a čín	o.p.s.	2011	dřevozpracování, stavebnictví, zahradnické služby

Jihočeský kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Jihočeské centrum rovných příležitostí	z.ú.	2014	půjčovny kompenzačních pomůcek
Nazaret, středisko DM CSH	církevní PO	2004	dekorativní výroba, textilní výroba
Jihočeské centrum pro zdravotně postižené	o.p.s.	2014	prodej
POMOC Týn nad Vltavou	z.s.	1996	dekorativní výroba, zahradnické služby
Dřevovýroba Nová Pec	s.r.o.	2012	dřevozpracování, papírnictví
S.p. Madlenka	o.p.s.	2010	dekorativní výroba, textilní výroba
Instytut pro památky a kulturu	o.p.s.	2010	informační technologie a služby, kulturní služby
Integrační kavárna PONTES	s.r.o.	2012	pohostinství, ubytování
Sociální podnik Cukrárna Sedmička	s.r.o.	2012	pohostinství, ubytování

Liberecký kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Handi Group CZ	s.r.o.	2016	kancelářské práce, kulturní služby
Farní charita Česká Lípa	církevní PO	2014	zahradnické služby, údržba nemovitostí
družstvo TEXman	družstvo	2012	textilní výroba, oděvní výroba, obuv

Kraj Vysočina

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
RIZEK - DRIVE	s.r.o.	2016	pohostinství, ubytování
PTL	s.r.o.	2016	informační technologie a služby
Pradlenka Barborka	s.r.o.	2015	textilní služby
OAKTREE	s.r.o.	2014	dekorativní výroba, prodej, textilní výroba
Vrátka Třebíč	s.r.o.	2011	prodej
Chráněné dílny Fokus Vysočina	s.r.o.	2013	dekorativní výroba, potravinářská výroba, prodej
Sociální podnik KOVOLES	o.p.s.	2011	dřevozpracování, papírnictví, stavebnictví
Světlo Jihlavské Terasy	o.p.s.	2012	textilní služby
Služby Jihlavské Terasy	o.p.s.	2012	pohostinství, ubytování, prodej
Kunštát PRO FUTURO	o.p.s.	2009	zábava a volný čas, turistický ruch
IKAfol recyklace	s.r.o.	2012	chemická výroby, platy, pryže
Semitam	s.r.o.	2011	dřevozpracování, papírnictví, potravinářská výroba

Jihomoravský kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
HLIVENKA	s.r.o.	2014	potravinářská výroba, prodej
PC Fenix	s.r.o.	2012	kopírování, kancelářská práce, zdravotnická výroba
Sociální družstvo Znojmo	družstvo	2010	textilní výroba, oděvní výroba, obuv
Unie neslyšících Brno, sociální podnik	s.r.o.	2013	pohostinství, ubytování
Z - Donera	s.r.o.	2013	nestátní zdravotní doprava
SIMEVA	s.r.o.	2013	stavebnictví, zahradnické služby
RE:PARADA	OSVČ	2013	textilní služby
AMYGDALA SOCIAL	s.r.o.	2013	textilní výroba, oděvní výroba, obuv
Coworking Services	s.r.o.	2012	kopírování, kancelářské práce
Frank Bold	sdržení	1996	poradenství a podpora podnikání
Autonapůl	družstvo	2003	doprava, dopravní prostředky a náhradní díly
LLP Vision	s.r.o.	2012	vzdělávání, rekvalifikace
Kolibřík - sociální callcentrum	s.r.o.	2012	finanční služby, prodej, vzdělávání
SDRUŽENÍ PODANÉ RUCE	o.s.	2001	drobná průmyslová výroba
ŠEDOVA clean service	o.p.s.	2012	textilní služby, zahradnické služby
AB koncept	s.r.o.	2010	doprava, dopravní prostředky a náhradní díly
PPSD personální a poradenské sociální družstvo	družstvo	2008	poradenství a podpora podnikání, vzdělávání
BENEČYKL	s.r.o.	2011	zábava a volný čas, turistický ruch, zdravotnická výroba
Synergio Group	s.r.o.	2010	informační technologie a služby
Obchod NaZemi	s.r.o.	2013	potravinářská výroba, prodej
Fair Trade Centrum	s.r.o.	2005	potravinářská výroba, prodej

Kraj Zlínský

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Skládanka	spolek	2011	dekorativní výroba, pohostinství, prodej
Naděje, otrokovická	o.p.s.	2012	potravinářská výroba, prodej, zahradnické služby
SECONDHHELP	s.r.o.	2013	prodej
spolek VIA SOPHIAE	spolek	2000	poradenství, vydavatelství, vzdělávání
PROCESIA Zlín	s.r.o.	2012	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Aktivně životem	o.p.s.	2011	kulturní služby, vzdělávání, rekvalifikace
1. selský pivovárek	s.r.o.	2013	potravinářská výroba, prodej, turistický ruch
TO.MA.-THERM	s.r.o.	2013	dekorativní výroba, dřevozpracování, chemická výroba
Diakonie ČCE - středisko ve Valašském Meziříčí	církevní PO	2013	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Krajanka, (re)start pracovního života	OSVČ	2013	potravinářská výroba, prodej
Active Colour	s.r.o.	2004	autolakovna, povrchové úpravy
ADAPTIA móda	s.r.o.	2011	prodej, textilní výroba, oděvní výroba
Podané ruce, družstvo	družstvo	2008	dekorativní výroba, sklo a keramika
Charita sv. Anežky Otrokovice	církevní PO	2011	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Minitechické služby - Kamil Kubiček	OSVČ	2012	doprava, zahradnické služby, údržba nemovitostí

Kraj Olomoucký

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Pro dotyk	z.s.	2011	vzdělávání, zábava a volný čas, turistický ruch
BEC - Business and Employment Co-operative	družstvo	2012	poradenství a podpora podnikání, vzdělávání
VIDA - sociální služby Zdravá kuchyně	s.r.o.	2014	pohostinství, ubytování
Zahrada 2000	z.s.	1998	textilní služby, zahradnictví
Náše Café / Sociální družstvo Stabilita Olomouc	družstvo	2012	pohostinství, ubytování
GRANITES	s.r.o.	2011	stavebnictví, řemesla, drobná průmyslová výroba
Centrum rehabilitačních služeb, člen skupiny JITR	s.r.o.	2012	zdravotnická výroba a služby
REPARTO Záběh	s.r.o.	2012	dekorativní výroba, kopírování, dřevozpracování
SENZA družstvo, chráněná dílna	družstvo	2000	potravinářská výroba, prodej, textilní služby
Přirozenou cestou	s.r.o.	2011	kulturní služby, potravinářská výroba, prodej
Edukol - vzdělávací a poradenské sdružení	s.r.o.	1994	poradenství a podpora podnikání
Interwork Service	s.r.o.	2007	zprostředkovatelské služby
VS Rychleby	s.r.o.	2010	potravinářská výroba, prodej
Spolek Trend vozičkářů Olomouc	o.s.	2008	kopírování, kancelářské práce, prodej
A a D Klásek	s.r.o.	2008	dřevozpracování, papírnictví
Ergones - sociální firma	o.p.s.	2011	dekorativní výroba, informační technologie

Ústecký kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
AnnKas	s.r.o.	2015	potravinářská výroba, prodej, drobná průmyslová výroba
Správa zeleně a údržba města Vejprty	s.r.o.	2013	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Svobodný statek na soutoku	o.p.s.	2012	dekorativní výroba, potravinářská výroba, prodej
GAMA & VESA	s.r.o.	2013	poradenství, vzdělávání
BOK & LK	s.r.o.	2010	textilní služby, zahradnické služby
Kavárna U šnečků	o.p.s.	2011	pohostinství, ubytování, prodej
Křínický pivovar	s.r.o.	2010	potravinářská výroba, prodej
Centrum krásy a odpočinku	o.p.s.	2012	zábava a volný čas, turistický ruch
CF sociální firma	s.r.o.	2009	zahradnické služby, údržba nemovitostí
1. severočeské družstvo zdravotně postižených	družstvo	2003	bezpečnost, ochrana osob a majetku, textilní výroba
Sociální firma Slunečnice	o.s.	1996	zahradnické služby, údržba nemovitostí
ONZA	a.s.	2009	zahradnické služby, údržba nemovitostí
3B sociální firma	s.r.o.	2011	kovy a kovové výrobky, zahradnické služby
FOKUS LABE - pobočka Ústí nad Labem	o.s.	2007	pohostinství, ubytování, potravinářská výroba, prodej
FOKUS LABE - pobočka Teplice	o.s.	2010	pohostinství, ubytování, potravinářská výroba, prodej
MANA čokoládovna Krásná Lípa	družstvo	2012	potravinářská výroba, prodej

Královéhradecký kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Citygraph	OSVC	2016	textilní výroba, oděvní výroba, obuv
Pavel Bischof	OSVC	2014	opravy a rekonstrukce elektroinstalace, stavebnictví
Centrum rozvoje Česká Skalice	o.p.s.	2003	poradenství, zábava a volný čas, turistický ruch
Centrum služeb Broumov	s.r.o.	2012	kopírování, kancelářské práce a výroba, vydavatelství
ISIS - M	o.p.s.	2011	textilní služby
Dřevo NB	s.r.o.	2013	dřevozpracování, papírnictví
Rudolf Polák	OSVC	1992	stavebnictví, řemesla
Helpion	o.p.s.	2009	textilní služby, prodej
Bistro u dvou přátel	o.p.s.	2011	pohostinství, ubytování, potravinářská výroba, prodej
Chráněná dílna Farma Orlice	o.p.s.	2001	dřevozpracování, papírnictví
Sdružení Neratov	o.s.	1992	dekorativní výroba, pohostinství, ubytování

Pardubický kraj

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
PETRIVA	s.r.o.	2013	potravinářská výroba, prodej
EKO Králíky	v.o.s.	2013	třídění odpadu
Rytmus Chrudim	o.p.s.	2009	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Laskavárna	o.p.s.	2011	pohostinství, ubytování, potravinářská výroba
Komuniké	o.p.s.	2010	pohostinství, ubytování, zdělávání
PUCLE SLUŽBY	s.r.o.	2008	zahradnické služby, údržba nemovitostí
Květná Zahrada	o.s.	2005	dřevozpracování, papírnictví, pohostinství

Kraj Moravskoslezský

Název	Právní forma	Datum vzniku	Oblast podnikání
Dílna Radost	OSVČ	2014	kopírování, kancelářské práce, textilní výroba
Spirála	o.p.s.	2012	pohostinství, ubytování, zahradnické služby
CHARITA HRABYNĚ	církevní PO	2001	kopírování, kancelářské práce, textilní služby
Mgr. René Pastrňák, Ph.D. in BA	OSVČ	2007	poradenství a podpora podnikání, vzdělávání
Sborové centrum	o.p.s.	2011	pohostinství, ubytování, zahradnické služby
Družstvo Náruč pro tebe	družstvo	2014	potravinářská výroba, prodej, zahradnické služby
Čáp - Stěhovací servis	o.p.s.	2012	stěhovací servis
LIGA	o.p.s.	2007	zahradnické služby, údržba nemovitostí
MISENIRKO	s.r.o.	2012	prodej
Kasea CZ	s.r.o.	2013	stavebnictví, řemesla
Krabičky - výrobní družstvo	družstvo	2009	výroba obalů, balicí činnost
CHRNA sociální firma Slezské diakonie	o.p.s.	2008	dekorativní výroba, dřevozpracování, prodej
AC AERO	s.r.o.	2009	stavebnictví, řemesla, zahradnické služby
Zelená dílna	s.r.o.	2005	ekologická recyklace odpadního elektrického zařízení
CLEAR SERVIS	o.p.s.	2009	textilní služby, drobná průmyslová výroba
STAVZEM	s.r.o.	2009	stavebnictví, řemesla, zahradnické služby
Unika Morava	s.r.o.	2012	finanční služby
UnikaCentrum	o.p.s.	2002	doprava, dopravní prostředky a náhradní díly
Mléčný bar Naproti	družstvo	2012	pohostinství, ubytování

Zdroj: České sociální podnikání. Vlastní zpracování